

S.
PATRICIO.

Qui Hibernos ad fidem
Christi convertit,
adscripta

OPUSCULA:

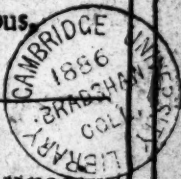
Quorum ALIQUA nunc primum,
ex antiquis MSS. codicibus,
in lucem emissæ sunt,
RELIQUA,
recognita;

Omnia, notis ad rem *Historicam*
& *Antiquariam* spectantibus.
ILLUSTRATA:

operâ & studio
Jacobi Waræi Equ. Aurati.

LONDINI,

Apud *Johannem Crook*, sub Signo *NAVIS*.
in cœmeterio Paulino. MDCLVI.

PATRICIO

Qui Hibernos ad fidem

Christi convertit

episcopus

OTHELLO

Quorum & c. nunc primum

07-78

et ceteris libris

in lucem editis

LIBRARIUS

recognovit

et ceteris libris

et ceteris libris

et ceteris libris

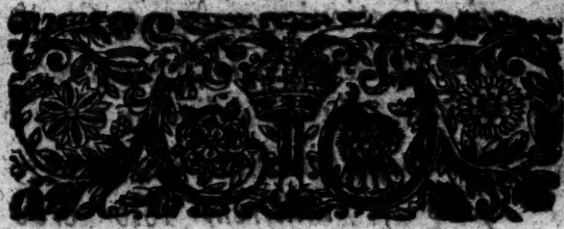
Opera & studio

Jacobi Waveri Edm. Auctori

LONDINI

Apud J. Waveri, sub signo

in officio Publico, MDCLX

LECTORI.

De S. PATRICIO,

Et Opusculis nunc editis.

E S. Patricii rebus
gestis in Hibernia,
non pauca extant
volumina typis pub-

licata; nonnulla etiam haecenus
inedita. Hic tamen satis erit
breuiter memorare eum in Hi-
berniam appulisse, à Celestino
Pontifice missum Euangelica

LECTORI.

prædicationis causâ, anno Christi CCCCXXXII, atque laboribus, ibi in religione Christiana stabilienda, exantlatis, satis se illustrem toto orbe Christiano præbuisse, speciatim de Ecclesia Hibernica optimè meritum, Hiberniæ Apostolum vulgò dictum, grandævumque tandem animam Deo, à quo acceperat, reddidisse, XVII. die Martii anno CCCCXCII, annos natum CXX, rarum & memorandum vitæ longæ exemplum: cùm diù ante obitum, anno nempe CCCCLV, in Ecclesia Armachana, (decennio post
ejus

LECTORI

ejus foundationem) successorem suum constituisset Benignum. Benigno cedenti anno CCCCLXV, successit S. Patricii opera, Farlathus Trene filius, eique defuncto anno CCCCLXXXII, Cormacus, qui annos quinque post S. Patricii mortem, denatus est, ideòq; in Annalibus Ultoniensibus, ad an. CCCXCVI, qui nobis est CCCXCVII, quo obitus eius memoratur, Hæres Patricii appellatur. Ita ut ipse Patricius in ea sede tres viderit successores. Quanquam verò vita eius admodum longa fuit, nunquam tamen
A 4 otiosa.

LECTORI

otiosa: Nam postquam Sedis
sue curam aliis commisisset,
muneris sui non immemor, eta-
tis reliquum, partim contem-
plationi & studiis, partim prae-
dicationi & publicis Ecclesiae
negotiis impendit.

Ad hanc Opusculorum illi
adscriptorum editionem jam
venimus: in qua Confessio
ejus, Epistola ad Corinthios
& Canones nonnulli, cum ad-
iunctis Proverbiis, nunc pri-
mum in lucem producuntur.
In his edendis critica admo-
dum raro usus sum licentia.
Etenim ubi solæcismos, & li-
brariorum vitio (uti par est
credere)

LECTORI.

credere) commissos inveni,
quos exemplariam manuscrip-
torum collatione emendare non
potui, ipsissima verba, nude,
doctissimorum judicio reli-
qui, exceptis levioris notæ non-
nullis, quæ distinctio charactere
notantur. Ad cætera Opuscu-
la quod attinet, quæ vel ejus
nomine solum, vel inter alio-
rum etiam opera, antehac
fuerunt edita; Annotationes
iis adjunctæ indicabunt, quot
veterum exemplarium MSS.
collatione, nunc emendatio-
ra redduntur. Præfigere por-
rò visum est tanquam Appa-
ratum necessarium, ordine
sue,

LECTORI

suo, de libellis ipsis nunc editis, Scriptorum aliquorum Testimonia, qui ante tempora nostra vixerunt.

I. Quapropter, ut cum Confessione ejus incipiamus: Fragmenta quamplurima Historica, ex ea in libros suos, de vita S. Patricii transcripsit Probus Hibernus, qui claruit Seculo Decimo. Probi hujus Libri extant in Tomo 3. Operum venerabilis Bedæ, cui falsò à nonnullis tribuuntur, ut è fine libri 2. liquet, ubi Author disertè nomen suum, his verbis aperit. Ecce habes, frater
Pauline,

LECTORI.

Pauline, à me humili Probo, postulatum nostræ fraternitatis indicium, quo nos pauperes aliqua tibi, de Sanctissimi Patris nostri Patricii Episcopi virtutibus, scribere cupiebas. *Alia fragmenta ex eadem desumpta habentur in antiquo Authore mihi anonymo; qui vitam S. Patricii tribus libris descripsit, tametsi ab eo citentur, ut ex libris Epistolarum ejusdem Patricii excerpta. Hæc tamen Confessio non improprie Epistola appellatur, siquidem S. Patricium ad Hibernos eam scripsisse,*

LECTORI

scripsisse, è non paucis ejusdem
locis satis liquet. Fatendum
est quidem apud alios (quos
vidi) authores, mentionem de
hoc opusculo, quasi caligine
quadam videri obvolutam: Sic
enim Johannes Lelandus,
in libro de Scriptoribus Bri-
tanniae: Scripsit Patricius
Odoceporicon, sive Itinera-
rium, qui libet titulo Con-
fessionis, nescio quam apte,
à Meildunensi (seu Malmes-
buriensi) in libro primo de
vita Patricii, frequentiuscu-
le citatur. Lelandi liber MS.
extat in publica Bibliotheca
Academiae Oxoniensis, ad pub-
licam

LECTORI.

licam utilitatem, cum Deus vo-
luerit, edendus. *E* Lelando,
Balæus, *Scriptorum Britan.*
Centur. I. num. 44. Odoepori-
con Patricii, & Itinerari-
um Confessionis ejus, sic e-
nim appellat, tanquam diversa
opera, traduxit. Nebula hæc
dispelli (ut opinor) potest, si non
ex collatione jam dicti libri
Guil. Malmesburiensis cum
confessione Patriciana, (nam
librum ipsum ita citatum non-
dum vidi) tamen ex ipsa confes-
sione, in qua S. Patricius non
pauca refert, de duplici sua
captivitate, itineribus, verum-
nis, &c. Atque hæc de Confes-
sione

LECTORI.

sione ejus hætenus. Ex quibus verò codicibus MSS. ea jam edita est, in Annotationibus patebit.

II. Secundi ejus libelli jam publicati, Epistolæ nempe ad Coroticum, aliàs Cereticum, regulum Cambro-Britannicum disertè meminit Focelinus monachus Cistertiensis cænobii Furnessensis apud Lancastrienses, in vit. S. Patricii, cap. 150. Claruit is sub exitum Henrici 2. Regis Angliæ, ac vitam eam descripsit suasionibus Thomæ O'Conner Archiepiscopi Armachani, Malachiæ ejus nominis tertii Episcopi Dunensis & Joh. de Curci, Ulidiæ dicti Principis.

III. Trans-

LECTORI.

III. *Transeo ad S. Patricii Canones, de quibus idem Focelinus, cap. 185. verba faciens: Quoddam etiam volumen (inquit) quod dicitur Canon-Patric, id est, Canones Patricii scripsit, quod cuilibet personæ, seu Seculari, seu Ecclesiasticæ, ad justitiam exercendam & salutem animæ obtinendam, satis commode convenit. In Synodis celebrandis quàm assiduus fuit S. Patricius, è Focelin. etiam liquet, cap. 168. & 191. Aliqui è Canonibus ejus, unâ cum duabus integris Synodis, & Proverbiis nonnullis suis postea patebunt*

LECTORI

patebunt locis. Cæterum multi
haud dubiè Canones ejus perie-
runt, & alii fortasse in tenebris
adhuc delitescunt. Meminit
libri ejus Proverbiorum idem
Jocelinus, cap. 185.

IV. Nunc libellus de
tribus Habitaculis dicetur, de
quo ita Bostonus Monachus
Benedictinus cœnobii S. Ed-
mundi Buriensis, in libro de
Scriptoribus Ecclesiasticis: Pa-
tricius Archiepiscopus Hi-
bernix floruit anno Christi
CCCCXXIX, & scrip-
sit de tribus Habitaculis,
Cœli, Mundi, & Inferni.
Init. Tria sunt. Liber ille
tunc

LECTORI.

tunc extabat, ut ille innuit, in
Bibliotheca S. Johannis Col-
cestriæ. Idem Opusculum
numerat etiam Bostonus in-
ter Opera S. Augustino at-
tributa, cum hâc tamen obser-
vatione: Iste liber intitula-
tur à quibusdam, De gaudiis
Electorum & pœnis dam-
natorum. A quibusdam as-
cribitur Patricio Archiepis-
copo Hiberniæ, & intitula-
tur hîc de tribus habitaculis,
Cœli, Mundi & Inferni.
Bostonus ille (quem Joh. Caius,
lib. de Antiquitate Acad. Can-
tab. nescio quo authore, Johan-
nem Bostonum vocat) claruit

(a)

sub

LECTORI

*sub Henrico IV Rege Angliæ,
ineunte Seculo XV, & nulli
labori parcens, ut Spartam su-
am adornaret, omnes penè præ-
cipuas Angliæ & Scotiæ bibli-
othecas perlustravit. Librum
ejus hætenus ineditum, mihi
communicavit D. Jacobus Uf-
serius nuper Archiepiscopus
Armachanus, vir ob eruditio-
nem cum moribus suavissimis
conjunctam, celeberrimus. Ejus
suasu, & ex illius Bibliotheca
instructissima, necnon è nobili
codicum MSS. thesauro Cot-
toniano, & aliis in Annotatio-
nibus nostris passim citatis bib-
liothecis, conquistis subsidis,
hoc*

LECTORI.

hoc pensum aggressus sum, eo fine, ut bono publico inserviat, cui quidem nostram in ea parte industriam prodesse, is olim existimabat.

V. De Charta S. Patricii, quæ & appellatur Epistola de Antiquitate Avalonica, ex Guilielmi Malmesburiensis libro MS. de Antiquitate Ecclesiæ Glastoniensis desumpta, & cum aliis antiquis codicibus manuscriptis collata, quia tam prolixè egimus in Annotationibus ad eandem, plura hîc dicere supersedebø, vide igitur (si placet) ipsas Annotationes.

VI. Ordine jam recensendus
(a 2)

LECTORI.

*dus venit libellus de Abusionibus
 Seculi, ex cujus nono Abusionis
 gradu, fragmenta quædã S. Pa-
 tricio nostro adscripta, tacito ta-
 men libelli titulo, citantur in an-
 tiquo codice MS. Bibliothecæ
 Collegii S. Benedicti Cantabri-
 giæ, num. 230. pa. 197. inter sen-
 tentias de Regibus. S. Patricii
 etiam nomine citantur à Cath-
 valpho, in Epistola ad Carolum
 Magnum. Vid. Tom. 2. Histor.
 Francic. Scriptor. ab Andrea
 de Chesne edit. pag. 666. &
 667. Quapropter libellum eum
 integrum describendum existi-
 mavi, & cæteris hîc adjungen-
 dum, ex editione Pameliana
 (quæ*

LECTORI.

(quæ & optima) Operum S. Cypriani, cui etiam, licet falso, adscribitur, sicut ipse Pamelius testatur. De nonnullis aliis S. Patricio attributis opusculis, sed plerumq; vel perditis vel supposititiis, vide librum meum de Scriptoribus Hiberniæ, Dublinii editum an. MDCXXXIX, & Johannis Colgani Triadem Thaumaturgam.

Cæterum, ut Præfationi colophonem addam: In hac editione, vestigiis insists Des. Erasmi, Jacobi Pamelii & aliorum qui Sanctorum Patrum Opera ediderunt, non solum S. Patricii Opuscula nonnulla certa & indu-

LECTORI.

indubitata protuli, sed alia etiam, uti titulus innuit, dubia aut supposititia. Veruntamen in Annotationibus postea, Deo volente, legitima & vera; à dubiis aut supposititiis separare aggrediar. His præmissis, hoc quaecumque pensum, non alio (uti antea dixi) sine susceptum, quam ut publicæ utilitati inserviat, Docti & æqui Lectoris iudicio, libens lubensque submitto & subjicio. Londini, Idibus Julii MDCLVI.

ELEN.

ELENCHUS

*Opusculorum nunc editorum,
necnon Annotationum
ad singula opuscula.*

OPUSCULA.

Confessio S. Patricii. Pag. 1.
Epistola ejus ad Coroticum.

p. 24.

Synodus S. Patricii. p. 31.

Alii IX Canones S. Patricio ad-
scripti. p. 39.

Synodus Patricii, Auxilii & Iser-
nini. p. 42.

Alii Canones S. Patricii. p. 47.

Proverbia aliqua S. Patricii. p. 49.

Lib. de tribus Habitaculis. p. 51.

Charta, sive Epistola, de Antiquitate
Avalonica. p. 65.

Lib. de Abusionibus Seculi; p. 69.

ANNO.

ANNOTATIONES,

Ad Confessionem.	p.94.
In Epistolam ad Coroticum.	p.110.
ad Synodum S. Patricii.	p.116.
ad alios IX Canones.	p.119.
ad Synodum Patricii, Auxilii & Issernini.	p.122.
ad alios Canones.	p.127.
ad Proverbia aliqua.	p.129.
ad lib. de tribus Habitaculis.	p.130.
ad Chartam, sive Epistolam, de An- tiquitate Avalonica.	p.131.
ad lib. de Abusionibus Seculi.	p.138.

Unà cum,

Corollario, [pag. 140.] & Hym-
no alphabetico, Secundino Episco-
po, S. Patricii è Darerca sorore ne-
poti adscripto, in laudem S. Patricii
tum viventis. [pag. 146.]

CONFES-

S. PATRICII
 CONFESSIO,
 IN
 Epistolâ ad HIBERNOS
 explicata.

EGO Patricius peccator, rusticissimus & minimus omnium fidelium; & contemptibilissimus apud plurimos, patrem habui Calpornium diaconem, filium quondam Potiti Presbyteri, qui fuit in a vico Bonavem Tabernia; Villulam Enon^a De vico Bonavæ Tybur-
 propè habuit, ubi capturam dedi. Annorum^{niz regionis,}
 eram tunc ferè sedecim. Deum verum igno-^{hand procul à}
 rabam, & ^b Hiberione in captivitate adduc-^{mari occidenta-}
 ctus sum, cum tot milibus hominum, secun-^{li. Probus, Lib.}
 dum merita nostra, quia à Deo recessimus, &^{2. de vita Pa-}
 præcepta ejus non custodivimus, & sacerdoti-^{trici.}
 bus nostris non obediētes fuimus, qui no-^b Ita Hiberni-
 stram salutem admonebant: Et Dominus^{am appellat.}
 induxit super nos iram animationis suæ, &
 B dispersit

Confessio S. Patricii.

dispersit nos in gentibus multis, etiam usque ad ultimum terræ, ubi nunc parvitas mea esse videtur inter alienigenas. Et ibi Dominus apperuit sensum incredulitatis meæ, ut vel sero rememorarem delicta mea, & ut converterer toto corde ad Dominum Deum meum; qui respexit humilitatem meam, & misertus est adolescentiæ & ignorantie meæ, & custodivit me antequàm scirem eum, & antequàm saperem vel distinguerem inter bonum & malum, & munivit me & consolatus est me, ut pater filium.

*Defunt in cod.
Armachano om-
nia sequentia
intra uncas []
inclusa, usque
ad finem Con-
fessionis.*

Unde autem tacere non possum, neque expedit quidem tanta beneficia & tantam gratiam quam mihi ^{et} Dominus præstare] dignatus [est] in terrâ captivitatis meæ, quia hæc est retributio nostra, ut post correctionem vel agnitionem Dei exaltaremur, & confiteremur mirabilia ejus coram omni natione quæ est sub omni cælo, quia non est alius Deus, nec unquam fuit nec erit post hunc, præter Deum patrem ingenitum, sine principio, à quo est omne principium omnia tenens (ut diximus) & hujus filium Jesum Christum, quem cum patre scilicet fuisse semper testamur, ante originem sæculi, spiritualiter apud patrem, inenarrabiliter genitum ante omne principium; & per ipsum facta sunt visibilia & invisibilia, hominem factum devicta morte, in cælos ad patrem receptum. Et dedit illi omnem potestatem *super omne nomen celestium & terrenum & infernorum, ut omnes* lingua

Confessio S. Patricii

lingua confiteatur, quia Dominus & Deus est
Iesus Christus, quem credimus, & expectamus
adventum ipsius, mox futurus Iudex vivorum
& mortuorum, qui reddet unicuique secun-
dum facta sua, & infudit in nobis abunde
Spiritus sancti donum & pignus immortalita-
tis, qui facit credentes & obediētes, ut sint
filii Dei patris & coheredes Christi, quem
confitemur & adoramus, unum Deum in
Trinitate sacri nominis. Ipse enim dixit per
Prophetam, *Invoca me in die tribulationis tuae,
& liberabo te, & magnificabis me.* Et iterum
inquit, *Opera autem Dei revelare & confiteri
honorificum est.* Tamen etsi in multis im-
perfectus sum, opto fratres & cognatos meos
scire qualiteram meam, ut possint perspicere
votum animae meae. Non ignoro testimoni-
um Domini mei, qui in Psalmo testatur, *Per-
des eos qui loquuntur mendacium, & iterum, Os
quod mentitur occidit animam.* Et idem Do-
minus in Evangelio inquit, *Verbum otiosum
quod locuti fuerint homines, reddent pro eo ratio-
nem in die iudicii.* Unde autem vehementer
debueram cum timore & tremore men-
tuere hanc sententiam in die illa, ubi nemo poterit
se subtrahere vel abscondere, sed omnes om-
nino reddituri sumus rationem etiam mini-
morum peccatorum ante tribunal Christi Do-
mini.

Quapropter olim cogitavi scribere, sed us-
que nunc haesitavi. Timui enim ne inci-
derem in linguam hominum, Et quia non
legi,

Confessio S. Patricii

legi, sicut ceteri qui optimè itaque jure & sacras literas utroque pari modo combibebant, & sermonem illorum ex infantia nunquam mutaverunt, sed magis ad perfectum semper addiderunt. Nam sermo & loquela nostra translata est in linguam alienam, sicut facile potest probari ex saliva Scripturæ meæ, qualiter sum ego in Sermonibus instructus atque creditus, quia inquit sapiens, *per linguam d'gnoscitur & sensus & scientia & doctrina varietatis.* Sed quid prodest excusatio juxta veritatem, præsertim cum præsumptione? quatinus modo ipse appeto in senectute meâ, quod in juventute, quia oblitæ sunt [peccata mea] ut confirmarem quod ante non perlegeram. Sed quis tunc me credit? Et si dixerò (quod ante præfatus sum) adolescens, immo penè puer imberbis captivam dedi, antequam scirem quid peterem, vel quid vitare deberem. Unde ergo hodie erubesco & vehementer pertimesco denudare imperitiâ meam, quia diseres brevitare sermonis explicare nequeo. Sicut enim Spiritus gestit & animus & sensus monstrat affectus. Sed si itaque datum mihi fuisset sicut ceteris, verumtamen non filerem propter retributionem. Etsi forte videtur apud aliquantos me in hoc præponere cuncti mea infertia & tardiori linguâ. Sed scriptum est, *Lingua balbutientes velociter discunt loqui pacem*: quanto magis nos adpetere debemus qui sumus, inquit, *Epistola Christi*, in salutem usque ad ultimam terram: Etsi non diserta sed

j. Mibi.

rata

Confessio S. Patricii.

rata & fortissimè scripta in cordibus vestris,
non atramento, sed Spiritu Dei vivi. Et iterum
Spiritus testatur, *Et rursus creatio ab Altissimo cre-
ata est.*

Unde ego primus rusticus perfuga, indo-
ctus scilicet, qui nescio in posterum provide-
re: sed scio illud certissimè, quia utique pri-
usquam humillater, ego eram velut lapis qui
jacet in luto profundo, & venit qui potens
est, & in sua misericordia sustulit me, & qui-
dem scilicet sursum adlevavit & collocavit me
in summo pariete. Et inde fortiter debueram
exclamare, ad retribuendum quoque aliquid
Domino, pro tantis beneficiis ejus, hic & in æ-
ternum, quæ meus hominum æstimare non
potest. Unde autem admiramini magni
& pusilli qui timetis Deum, & vos ignari
Domini Rhetorici, audite ergo & scrutamini
quis me stultum excitavit de medio eorum
qui videntur sapientes esse, & legis periti, &
potentes in Sermonibus, & in omni re, & me qui-
dem detestabilem hujus mundi, præ cæteris
inspiravit si talis essem. Dummodo autem ut
cum metu & reverentia, & sine querela, fide-
liter prodessem Genti, ad quam charitas Chri-
sti transtulit, & donavit me in vita mea, si
dignus fuero: denique, ut cum humilitate &
veraciter deservirem illis.

In mentura itaque fidei Trinitatis oportet
distinguere sine reprehensione periculi notum
facere donum Dei & consolationem æter-
nam, sine timore fiducialiter Dei nomen [no-

Confessio S. Patricij.

mine ubique expandere, ut etiam post obitum meum Gallicis relinquerem fratribus & filiis meis quos ego in Domino baptizavi, tot milia hominum. Et non eram dignus neque talis, ut hoc Dominus servulo suo concederet, post ærumpas & tantas moles, post captivitatem, post annos multos, in gentem illam tantam gratiam mihi donaret, quod ego aliquando in juventute mea nunquam speravi neque cogitavi.

Sed postquam *Hiberionem* deveneram, quotidie [igitur] pecora pascebam & frequens in die orabam, magis ac magis accedebat amor Dei & timor ipsius, & fides augebatur, & spiritus augebatur, ut in die una ulque ad centum orationes, & in nocte prope similiter; ut etiam in silvis & monte manebam, & ante lucem excitabar ad orationem per nivem, per gelu, per pluviam, & nihil mali sentiebam, neque ulla pigritia erat in me, sicut modò video, quia tunc in me Spiritus fervebat.

Et ibi scilicet quadam nocte, in somno audi vi vocem dicentem mihi, Benè jejunas, citò iturus ad patriam tuam. Et iterum post paululum tempus, audi vi responsum dicens mihi; Ecce navis tua parata est; Et non erat propè, sed fortè habebat ducenta milia passus: & ibi nunquam fueram, nec ibi notum quengquam de hominibus habebam. Et deinde postmodum conversus sum in fugam, & intermisi ^a hominem, cum quo fueram ^e sex annis. Et veni in virtute Domini qui viam meam

^a Quendam
gentilem immi-
tem regem, a-
pud quem in
servitute fue-
rat detentus;
ut habet Pro-
bus.

^e Probus habet
7. Iocelinus
& alij 6.

Confessio S. Patricii.

7

mean. ad bonum dirigebat, & nihil metue-
bam donec perveni ad navem illam. Et illa
[die] qua perveni, profecta est navis de loco
suo, & locutus sum, ut haberem unde naviga-
rem cum illis. Et gubernatori displicuit, &
aceriter cum indignatione respondit. Ne-
quaquam tu nobiscum adpetas [¶] ire? Et cum ^{¶ Sine naulo sc.}
hæc audissem, separavi me ab illis, ut venirem ^{ut addit Probus.}
ad tuguriolum ubi hospitabam; & in itinere
cepi orare, & antequam orationem consum-
mare, audiui unum ex illis fortiter excla-
mantem post me: Veni citò quia vocant te
homines isti, & statim ad illos reversus sum,
& ceperunt mihi dicere, veni quia ex fide ^{¶ Probus hæc}
recipimus te, fac nobiscum amicitiam, quo- ^{addit quædam}
modo volueris. Et in illa die itaque repuli su- ^{ex suo, & mu-}
gere, propter timorem Dei. Veruntamen spe- ^{tat verba pro-}
ravi ab illis, ut mihi dicerent, Veni in fide Jesu ^{libito.}
Christi, quia Gentēs erant.

Et hoc obtinui cum illis: [& protinus navi-
gavimus] & post triduum terram cepimus,
& viginti octo dies, per desertum iter fecimus,
& cibus defuit illis, & fames invaluit super eos.
Et alia die cepit gubernator mihi dicere,
Quid Christiane dicis? Deus tuus magnus
& omnipotens est, Quare ergo non potes pro
nobis orare, quia nos fame periclitamur?
difficile est enim ut aliquem hominem un-
quam videamus. Ego enim evidenter dixi
illis, convertimini ex fide & ex toto corde ad
Dominum Deum nostrum, quia nihil est illi
impossibile, ut hodie cibum mittat vobis, in
B 4 viam.

Confessio S. Patricii.

viam vestram, usque dum satiamini, quia
ubique abundat illi. Et adjuvante Deo, ita
factum est: Ecce grex porcorum in viâ ante
oculos nostros apparuit: & multos ex illis in-
terfecerunt, & ibi duas noctes manserunt be-
nè refecti; & carne eorum relevati sunt, quia
multi ex illis defecerunt, & secus viam semi-
vivi derelicti sunt. Et post hæc summas gra-
tias egerunt Deo, & ego honorificatus sum
sub oculis eorum. [Et ex hac die abundanter
cibum habuerunt] Etiam mel silvestre inve-
nerunt, & mihi partem obtulerunt. Et unus
ex illis dixit, hoc immolativum est: Deo
gratias. Exinde nihil gustavi. ^h Eâdem verò
nocte, eram dormiens, & fortiter temptavit
me Satanas, cujus memor ero quâ diu fuero
in hoc corpore. Et cecidit super me veluti
saxum ingens, & nihil membrorum meorum
prævalens. Sed unde mihi venit, ignoro, in
spiritum, ut *Heliam* vocarem: & inter hæc
vidi in cœlo solem oriri, & dum clamarem
Heliam, Heliam, viribus meis; ecce splendor
solis decedit super me, & statim discussit à me
omnem gravitudinem. Et credo quod à Chri-
sto Domino meo "[subventus sum & Spiri-
tus ejus jam tunc] clamabat pro me, & spero
quod sic erit in die pressuræ meæ, sicut in E-
vangelio inquit: [In illa die] Dominus [te-
statur] *Non vos estis qui loquimini, sed Spiri-
tus patris vestri qui loquitur in vobis.*
Et iterum post annos [non] multos adhuc
capturam dedi: Eâ nocte primâ itaq; mansi
cum

^h Nam carnes
ipse non come-
debat, addit
Probus, ex suo.

ⁱ Hoc est, pertuli
captionem ab
alienigenis.
Sic Probus, qui
multa hæc in-
serpsit.

Confessio S. Patricii.

9

cum illis; responsum autem divinum audi-
vi dicens mihi, Duos menses eris cum illis,
quod ita factum est. Nocte illâ sexagesimâ
liberavit me Dominus de manibus eorum.
Ecce in itinere prævidit nobis cibum & ig-
nem, & siccitatem quotidie: donec quar-
to decimo die pervenimus ad homines, sicut
super iis insinuavi, viginti & octo dies per
desertum iter fecimus, & eâ nocte quâ perve-
nimus ad homines, de cibo vero nihil habui-
mus.

Et iterum post paucos annos in Britannii
eram cum parentibus meis, qui me ut filium
susceperunt & ex fide rogaverunt me, ut vel
modò ego (post tantas tribulationes quas per-
tuli) nunquam ab illis discederem. Et ibi
scilicet vidi in visu nocte virum venientem
quasi de *Hiberione*, cui nomen *Victoricus*
cum epistolis innumerabilibus, & dedit
mihi unam ex illis, & legi principium episto-
læ continentem *Vox k Hiberionacum*. Et dum *k Hibernigena-*
recitabam principium epistolæ, putabam ip-
sum. *Jocelin.*
so momento, audire vocem ipsorum qui *cap. 21.*
erant juxta sylvam *Focleti*, quæ est prope
mare occidentale. Et sic exclamaverunt
quasi ex uno ore; Rogamus te sancte puer, ut
venias & adhuc ambules inter nos. Et valde
compunctus sum corde, & ampliùs non potui
legere: & sic exprobratus sum. Deo grati-
as, quia post annos plurimos præstitit illis Do-
minus, secundùm clamorem eorum. Et
aliâ nocte, nescio, Deus scit, utrum in me,
an

1 Dedit ani-
mam pro te, ipse
est qui loquitur
in te. Lib. Arm.

an juxta me, verbis pericissimis quæ ego audi-
vi & non potui intelligere, nisi ad postremum
orationis sic affatus est: *qui¹ pro te animam su-
am posuit.* Et sic expergetactus sum gaudibun-
dus. Et iterum vidi in me ipsum orantem, &
eram quasi intra corpus meum: & audiui su-
per me, hoc est, super interiorem hominem,
& ibi fortiter orabat gemitibus. Et inter hæc
stupebam, & admirabar, & cogitabam quis
esset qui in me orabat. Sed ad ad postremum
orationis, sic effatus est, ut sit spiritus. Et sic
experrectus sum, & recordatus sum, Apostolo
dicente: *Spiritus adjuvat infirmitatem* nostræ
orationis. *Nam quid oremus sicut oportet, nesci-
mus, sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus*
inenarrabilibus; quæ verbis exprimi non pos-
sunt. Et iterum, *Dominus advocatus noster postu-
lat pro nobis.*

“ [Et quando temptatus sum ab aliquantis
“ senioribus meis qui venerant, & peccata mea
“ contra laboriosum episcopatum meum: uti-
“ que in illo die fortiter impulsus sum ut cade-
“ rem hic & in æternū. Sed Dominus pepercit
“ profelito & peregrino, propter nomen suum
“ benignè & valde mihi subvenit, in hac con-
“ calcatione, quod in labem & in obprobrium
“ non malè deveni. Deum oro ut non illis in
“ peccatum reputetur occasio. Post an-
“ nos triginta invenerunt me, & adversus ver-
“ bum quod confessus fueram, antequam es-
“ sem Diaconus, propter anxietatem, mœsto
“ animo insinavi amicissimo meo, quæ in pu-
“ eritia

“eritia mea, una die gesseram, immo in una
 “hora, quia nec dum praevalebam. Nescio,
 “Deus scit, si habeam tunc annos quindecim,
 “& Deum vivum non credebam, neq; ex in-
 “fania mea, sed in morte & in incredulitate
 “mansi, donec valde castigatus sum, & in
 “veritate humiliatus sum à fame & nuditate,
 “& quotidie. Contra, *Hiberionem* non spon-
 “te pergebam, donec propè deficiebam. Sed
 “hoc potius benè mihi fuit, quia ex hoc emen-
 “datus sum à Domino, & a pravit me ut ho-
 “diè essem quod aliquandò longè à me erat,
 “ut ego curas haberem aut satagerem pro sa-
 “lute aliorum; quando tunc etiam de me ip-
 “so non cogitabam.

“Igitur in illo die quo reprobarus sum à
 “memoratis suprà dictis, ad noctem illam]
 vidi in visu noctis: Scriptum erat contra fa-
 ciem meam sine honore. Et inter hæc, au-
 “divi responsum [divinum] dicens mihi:
 Malè vidimus faciem Dei signati nudato no-
 mine, nec sic prædixit, male vidist; sed malè
 vidimus, quasi ibi se junxit, sicut dixit;
Qui vos tangit, quasi tangit pupillam oculi
mei. Idcirco gratias ago ei qui me in om-
 nibus confortavit, ut non me impediret à
 protectione quam statueram, & de meo quo-
 que opere quod à Christo didiceram. Sed ma-
 gis ex eo sensi in me virtutem non parvam,
 & fides mea probata est coram Deo & homi-
 nibus. Unde autem audenter dico: Non me
 reprehendit conscientia mea hîc & in futurum.

Testem

Confessio S. Patricii.

Testem Deum habeo, quia non sum
 mentitus in sermonibus quos ego retuli vo-
 bis. [Sed magis doleo pro amicissimo meo,
 cur hoc meruimus audire tale responsum,
 cui ego credidi etiam animam. Et com-
 peri ab aliquantulis fratribus, ante defensio-
 nem illam, quod ego non interfui, nec in
 Britanniiis eram, nec a me orietur, ut & il-
 le in mea absentia, pro me pulsaret, etiam
 mihi ipse ore suo dixerat: Ecce dandus es
 tu ad gradum Episcopatus, quod non e-
 ram dignus. Sed unde venit illi postmo-
 dum, ut coram cunctis bonis & malis &
 me publicè dehonestaret, quod antè sponte
 & lætus indulserat? Et Dominus qui ma-
 jor omnibus est, satis dico. Sed tamen
 non debeo abscondere donum Dei quod
 largitus est nobis in terra captivitatis meæ.
 Quia tunc fortiter inquisivi eum, & ibi inve-
 ni illum, & servavit me ab omnibus iniqui-
 tatibus. Sic credo, propter inhabitan-
 tem Spiritum ejus, qui operatus est usque
 in hanc diem in me audenter rursus. Sed
 scit Deus, si mihi homo effatus fuisset, forsi-
 tan tacuisssem, propter charitatem Christi.
 Unde ergo indefessam gratiam agam Deo
 meo, qui me fidelè servavit in de temptationi-
 onis meæ, ita ut hodie confidenter offerā illi
 sacrificium, ut hostiā viventem animam me-
 am Christo Domino meo, qui me servavit ab
 omnibus angustiis meis: ut & dicam quis ego
 sum Domine, vel quæ est vocatio mea, qui
 mihi

“ mihi tantam divinitatem cooperuisti: ita ut
 “ hodie in gentibus constanter exultarem, &
 “ magnificarem nomen tuum, ubicunque fue-
 “ ro; necnon in secundis, sed etiam in presu-
 “ ris: ut quicquid mihi eveniret, siue bonum si-
 “ ve malum, equaliter debeo suscipere & Deo
 “ gratias semper agere, qui mihi ostendit ut
 “ indubitabilem eum sine fine crederem, &
 “ qui me audierit, ut & ego inscius sim in no-
 “ vissimis diebus, hoc opus tam pium & tam
 “ mirificum adire aggrederer, ita ut imitarer
 “ quospiam illos quos antè Dominus jam o-
 “ lim prædixerat prænunciaturum Evange-
 “ lium suum, *in testimonium omnibus gentibus,* <sup>* f. Prænuncia-
 turos.</sup>
 “ ante finem mundi. Quod ita ergo (ut vi-
 “ dimus itaque) suppletum est. Ecce testes su-
 “ mus, quia Evangelium prædicatum est ul-
 “ que ubi nemo ultra est.

Longum est autem totum per singula enar-
 rare laborem meum, vel per partes. Breviter
 dicam qualiter piissimus Deus de servitute
 sæpe liberavit ex duodecim periculis, quibus
 periclitata est anima mea, præter insidias mul-
 tas, & quæ verbis exprimere non valeo: nec
 & injuriam legentibus faciam. Sed dum au-
 thorem habeo, qui novit omnia, etiam ante-
 quam fiant, [ut me pauperculum pupillum.
 “ Ideo tamen responsum divinum creberti-
 “ me admonuit, unde mihi hæc sapientia quæ
 “ in me non erat, qui nec numerum dierum
 “ noveram, neq; Deum sapiebam: unde mihi
 “ postmodum donū tam magnū, tam salubre,
 Deum

"Deum agnoscere, vel diligere: Sed ut pa-
 "triam, & parentes amitterem; & munera
 "multa mihi offerebantur, cum fletu & la-
 "chrymis, & offendi illos, necnon contra
 "votum, aliquantis de senioribus meis. Sed,
 "gubernante Deo, nullo modo consensi, ne-
 "que adquievi illis, non mea gratia, sed De-
 "us qui vicit in me, & restitit illis omnibus;
 "ut ego venirem ad Hibernas gentes Evan-
 "gelium predicare, & ab incredulis contu-
 "mellas perferre, ut haurirem obprobrium
 "peregrinationis meae, & persecutiones mul-
 "tas, usque ad vincula, & ut darem ingenui-
 "tatem meam pro utilitate aliorum; & si
 "dignus fuero, promptus sum ut etiam animam
 "meam incunctanter & libentissime pro no-
 "mine ejus: & ibi opus impendere eam, us-
 "que ad mortem, si Dominus mihi indulge-
 "ret.] quia valde debitor sum Deo qui mihi
 tantam gratiam donavit, ut populi multi per
 me in Deum renascerentur, & postmodum con-
 summarentur. Et ut clerici ubique illis ordiren-
 tur ad plebem nuper venientem ad credulita-
 tem quam sumptit Dominus ab Extremis Ter-
 ris, sicut olim promiserat per prophetas. [Ad
 "de gentes venient ab extremis terris & dicunt]
 Sicut falsa comparaverunt patres nostri idola, &
 non est utilitas in eis. Et iterum, Rosu'te lumen in
 Genibus, ut sis in salutem, usque ad extremas
 terras. Et ibi volo expectare promissum ipsius,
 qui utique nunquam fallit, sicut in Evangelio
 pollicetur. Venient ab oriente & occidente [3c]

recumbent cum Abraham, & Isaac, & Jacob: sicut credimus ab omni mundo venturi sunt credentes.

Idcirco oportet quidem bene & diligenter piscari, sicut Dominus pramonet, dicens; Venite post me & faciam vos fieri piscatores hominum. Et iterum dicit per prophetas, Ecce ego mitto piscatores & venatores multos, dicit Dominus, &c. Unde autem valde oportebat retia nostra tendere, ita ut multitudo copiosa & turba Deo caperetur, ut ubique essent clerici qui baptizarent & exhortarentur populum indigentem & desiderantem, sicut Dominus in Evangelio admonet & docet, dicens; Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & filii, & Spiritus sancti, [“ Docentes eos observare omnia quaecunque mandavi vobis: & ecce Ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi”] Et iterum dicit, Euntes ergo in mundum universum, predicate Evangelium omni creaturae. Qui crediderit & baptizatus fuerit salvus erit. Qui vero non crediderit, condemnabitur. Et iterum: Predicate hoc Evangelium regni, in universo mundo, in testimonium omnibus gentibus, & tunc veniet finis. Et item Dominus per Prophetam prænuncians, inquit; Et erit in novissimis diebus, dicit Dominus, effundam de Spiritu meo super omnem carnem, & prophetabunt filii vestri & filia vestra, & filii vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somnabunt. Et quidem super servos meos, & super ancillas
“ meas

Confessio S. Patricii.

“meas, in diebus illis effundam de Spiritu meo, &
 “prophetabunt. Et in Oleea dicit: vocabo non
 “plebem meam, plebem meam, & non misericor-
 “diam consecutam, misericordiam consecutam, &
 “erit in loco ubi dictum est, non plebs mea vos,
 “ubi vocabuntur filii Dei vivi.]

Unde autem *Hiberione*, qui nunquam no-
 titiam Dei habuerunt, nisi idola & immunda
 usque nunc semper coluerunt; quomodo nu-
 per facta est plebs Domini, & filii Dei nuncu-
 pantur? Filii *Scottorum* & filiae regulorum,
 Monachi & virgines Christi esse videntur.
 “[Et etiam una benedicta *Scotta* genitivā
 “nobilis, pulcherrima, adulta erat, quam ego
 “baptizavi.]

“Et post paucos dies, una causa venit ad
 “nos, insinuavit nobis responsum accepisse
 “a nuntio Dei, & monuit etiam ut ei set vir-
 “go Christi & ipsa Deo proximaret. Deo
 “gratias sexta ab hac die optime & avdissi-
 “me arripuit illud quod etiam omnes virgi-
 “nes Dei, ita hoc faciunt, non sponte patrum
 “earum, sed persecutionem patiantur, & in
 “properia falsa a parentibus suis; Et nihi-
 “lominus plus augetur numerus, & de gene-
 “re nostro qui ibi nati sunt, nescimus nume-
 “rum eorum; præter viduas & continentes:
 “sed & illæ maximè laborant, quæ servitio
 “detinentur, usque ad terrores & minas affi-
 “duè perseverant. Sed Dominus gratiam
 “dedit multis ex ancillis meis, nam si ve ran-
 “tium, tamen fortiter imitantur, Unde au-
 “tem

"tem etsi voluero amittere illas, & ut per-
 "gens in Britannias & libentissimè paratus
 "eram, quasi ad patriam & parentes, non id
 "solum sed eram usque Gallias visitare fra-
 "tres, & ut viderem faciem Sanctorum Do-
 "mini mei. Scit Deus quòd ego valde opta-
 "bam, sed alligatus Spiritu, qui mihi prote-
 "testatur, Si hoc fecero, ut futurum reum me
 "esse designat, & timeo perdere laborem
 "quem inchoavi; Et non ego sed Christus
 "Dominus qui me imperavit ut venirem, esse
 "cum illis residuum ætatis meæ; si Dominus
 "voluerit & custodierit me ab omni via ma-
 "la, ut non peccem coram illo, Spèro autem
 "hoc debueram, sed memet ipsum non cre-
 "do, quamdiù fuero in hoc corpore mortis,
 "quia fortis est qui quotidie nititur subverte-
 "re me à fide & à propositâ castitate, usque
 "in finem vitæ meæ, Christo Domino meo:
 "sed caro inimica semper trahit ad mortem,
 "id est, ad inlecebras illicitè perficiendas.
 "Et scio ex parte, quare vitam perfectam
 "ego non egi, sicut & cæteri credentes. Sed
 "confiteor Domino meo & non erubesco in
 "conspectu ipsius, quia non mentior ex quo
 "cognovi eum, à juventute mea crevit in me
 "amor Dei & timor ipsius, & usque nunc fa-
 "vente Domino fidem servavi.

"Rideat autem & insultet qui voluerit, ego
 "non filebo, neque abscondam signa & mi-
 "rabilia quæ mihi à Domino ministrata sunt,
 "ante multos annos quàm fuerant quasi, qui

Confessio S. Patricii.

" novit omnia, etiam ante tempora secularia.
 " Unde autem debuero sine cessatione Deo
 " gratias agere, qui sæpè indulgit insipientiæ
 " meæ, & de loco non in uno quoque, ut non
 " mihi vehementer irasceret, qui adjutor
 " datus sum & non citò adquievi, secundum
 " quod mihi ostensum fuerat, & sicut Spiritus
 " suggerebat. Et misertus est mihi Dominus
 " in milia milium, quia vidit in me quòd pa-
 " ratus eram, sed quòd mihi pro his nescie-
 " bam de statu meo quid facerem, quia multi
 " hanc legationem prohibebant, & jam inter
 " se ipsos post tergum meum narrabant & di-
 " cebant; Ille quare se mittit in periculum,
 " inter hostes qui Dominum non noverunt?
 " non ut causa malitiæ, sed non sapiebat illis,
 " sicut & ego ipse testor, intellexi, propter
 " rusticitatem meam; & non citò agnovi gra-
 " tiam quæ tunc erat in me, nunc mihi capit
 " quod antè debueram.

" Nunc ergo simpliciter insinuavi fratribus
 " & conservis meis qui mihi crediderunt.
 " Propter quod prædixi & prædico ad robo-
 " randam & confirmandam fidem vestram,
 " utinam & vos imitemini, majora & potiora
 " faciat. Hoc erit gloria mea; Quia filius
 " sapiens gloria patris est.

" Vos scitis & Deus, qualiter apud vos con-
 " versatus sum à juventute mea, & fide veri-
 " tatis & in sinceritate cordis: etiam ad gen-
 " tes illas inter quas habito, ego fidem illis
 " præstavi & præstabo. Deus scit, neminem
 " illo-

" illorum circumveni, nec cogito propter De-
 " um & Ecclesiam ipsius, ne excitem illis &
 " nobis omnibus persecutionem, & ne per me
 " blasphemaretur nomen Domini, quia scri-
 " ptum est; *Va homini per quem nomen Domini*
 " *blasphematur.* Nam etsi imperitus sum in
 " omnibus, tamen conatus sum quippiam
 " servare me etiam & fratribus Christianis,
 " & virginibus Christi, & mulieribus religio-
 " sis, quæ mihi ultronea munuscula donabant
 " & super altare reddebant, ex ornamentis
 " suis, & iterum reddebam illis. Et adversus
 " me scandalizabantur, cur hoc faciebam.
 " Sed ego propter spem perennitatis, ut me
 " in omnibus cautè propterea conservarem,
 " ita ut me in aliquo titulo infideli non cape-
 " rent vel ministerium servitus meæ, nec
 " etiam in minimo incredulis locum darem
 " infamare sive detrectare. Fortè autem,
 " quando baptizavi tot milia hominum, spe-
 " raverim ab aliquo illorum vel dimidium
 " scriptulæ. Dicite mihi & reddam vo-
 " bis: aut quando ordinavit Dominus
 " clericos per modicitatem meam & mi-
 " nisterium, gratis distribui illis. *Si po-*
 " *posci ab aliquo illorum vel pretium calcea-*
 " *menti mei, dicite; dicite adversus me, &*
 " *reddam vobis.*

Magis ego impendi pro vobis, ut me cape-
 " ret: & inter vos & ubique pergebam causâ
 " vestrâ, in multis periculis, etiam usque ad
 " t^{er} exteras partes, ubi nemo ultra erat, & ubi t^{er} ff. extremas.

Confessio S. Patricii.

† Non

“nunquam aliquis pervenerat qui baptizaret,
 “aut clericos ordinaret, aut populum con-
 “summarer, donante Domino, diligenter &
 “libentissimè pro salute vestra, omnia gene-
 “ravi. Interim præmia dabam regibus, pro-
 “pter quod dabam mercedem filiis ipsorum
 “qui mecum ambulant, & † nihil compre-
 “henderunt me cum comitibus meis. Et illa
 “die avidissimè cupiebant interficere me, sed
 “tempus nondum venerat. Et omnia quæ-
 “cunque nobis invenerunt, rapuerunt illa, &
 “meipsum ferro vinxerunt: & quarto deci-
 “mo die absolvit me Dominus de potestate
 “eorum, & quicquid nostrum fuit, redditum
 “est nobis, propter Deum & necessarios ami-
 “cos quos ante providimus. Vos autem ex-
 “perti estis quanti in ego erogavi illis, qui je-
 “dicabant per omnes regiones quas frequen-
 “tius visitabam. Censeo enim non mini-
 “mum pretium quindecim hominum distri-
 “bui illis, ita ut me fruamini, & ego vobis sem-
 “per fruam in Deum, non me poenitet nec satis
 “est mihi, adhuc impendo & super impen-
 “dam: potens est Dominus, ut det mihi
 “postmodum ut meipsum impendam pro
 “animabus vestris.] Ecce testem Deum in-
 “voco in animam meam, quia non mentior,
 “neque ut sit occasio [adulationis vel ava-
 “ritiæ scripserim] vobis, neque ut honorem
 “sperarem vestrum. Sufficit enim mihi honor
 “qui non [videtur, sed corde creditur, fidelis
 “autem qui promisit, nunquam] mentitur. Sed

Sed video jam in presenti seculo me supra modum exaltatum à Domino. Et non eram dignus neque talis ut hoc mihi præstaret, dum scio [certissimè quòd mihi] melius convenit paupertas & calamitas, quàm delicie & divitie. Sed & Christus Dominus pauper fuit pro nobis.

Ego verò miser & infelix, & si opes voluero, jam non habeo, neque meipsum judico, quia quotidie sperno aut internecionem, aut circumveniri, aut redigi in servitutem, sive occasionem cujusslibet. [Sed nihil horum vereor, propter promissa celorum, quia jactavi meipsum in manus Dei omnipotentis qui ubiq; dominatur, sicut Prophetæ dicit: *Jacta cogitatum tuum in Deum, & ipse te onustriet.* Ecce nunc commendo animam meam fidelissimo Deo meo, pro quo, legatione fungor, in ignobilitate mea. Sed quia personam non accipit, & elegit me ad hoc officium, ut unus essem de suis minimis, minister: *Unde autem retribuam illi pro omnibus quæ retribuit mihi?* Sed quid dicam, vel quid promittam Domino meo? Quia nihil video, nisi ipse mihi dederit: Sed scrutabor corda & renes, quia satis & nimis cupio & paratus eram ut donaret mihi bibere calicem ejus, sicut indulsit cæteris amanti-

bus se. Quapropter non contingunt mihi à Deo meo, ut unquam amittam plebem suam quam adquisivi in ultimis Terræ. Oro

Confessio S. Patricii.

" Deum ut det mihi perseverantiam, & digi-
 " netur ut reddam illi testem fidelem, usque ad
 " transitum meum, propter Deum meum.
 " Et si aliquid boni unquam imitatus sum,
 " propter Deum meum quem diligo, peto il-
 " lum det mihi, ut cum illis profectis & cap-
 " tivis, pro nomine suo, effundam sanguinem
 " meum, cti ipse etiam caream sepulturâ, aut
 " miserrimè cadaver per singula membra di-
 " vidatur canibus, aut bestiis asperis, aut vo-
 " lucres cœli comederint illud. Certissimè
 " reor, si mihi hoc incurrisset, lucratus sum
 " animam cum corpore meo; Quia sine ulla
 " dubitatione, in die illa resurgemus in clari-
 " tate Solis, hoc est, in gloria Christi Jesu
 " Redemptoris nostri, filii Dei vivi, & *Coha-*
 " *redes Christi & conformes futura imaginis ip-*
 " *sius*: Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in
 " ipso, regnaturi sumus. Nam Sol iste quem
 " videmus Deo iubente, propter nos quotidie
 " oritur, sed nunquam regnabit, neque per-
 " manebit splendor ejus. Sed & omnes qui
 " adorant eum, in poenam miseri malè de-
 " venient. Nos autem credimus & adoramus
 " Solem verum, Christum qui nunquam in-
 " teribit, neque qui facit voluntatem ipsius,
 " sed manebit in æternum, quomodo & Chri-
 " stus manebit in æternum, qui regnat cum
 " Deo patre omnipotente, & cum Spiritu
 " sancto, ante secula, & nunc, & per omnia
 " secula seculorum, *Amen.*

" Ecce iterum iterumque breviter expo-
 " nam

Confessio S. Patricii.

23

“nam verba *Confessionis mea*. Testificor in
“veritate, & in exultatione cordis, coram
“Deo & sanctis Angelis ejus, quia nunquam
“habui aliquam occasionem, præter Evange-
“lium & promissa illius, ut unquam redde-
“rem agentem illam, unde autem priùs vix
“evaseram.]

Sed precor credentibus & timentibus De-
um, quicumque dignatus fuerit inspicere vel
recipere hanc scripturam, quam Patricius
peccator (indoctus scilicet) *Hibernione* con-
scripsit, ut nemo unquam dicat quod meâ ig-
norantiâ, si aliquid pusillum ego vel demon-
straverim, secundum Dei placitum. Sed ar-
bitramini, & verissimè credatur, quod do-
num Dei fuisset. Et hæc est *Confessio mea*,
antequam moriar.

C 4

S. PA.

S. PATRICII

ad Coroticum, Epistola.

Patricius peccator, indoctus scilicet. *Hibernie* constitutus Episcopum me esse fateor. Certissime reor, à Deo accepit id quod sum. Inter barbaros itaque habito proscritus & profuga, ob amorem Dei. Testis est ille, si ita est: non quod optabam tam dure & tam asperè ex ore meo effundere, sed cogor zelo Dei & veritatis Christi, [qui] excitavit me pro dilectione proximorum atque filiorum, pro quibus tradidi patriam & parentes & animam meam usque ad mortem, si dignus sum. Vovi Deo meo docere gentes, etsi contemnor à quibus manu meâ scripsi atque condidi verba ista danda & tradenda militibus mittenda Coroticò, non dico civibus meis, neque civibus Sanctorum Romanorum, sed civibus Dæmoniorum, ob mala opera ipsorum, ritu hostili. In morte vivunt Socii *Scottorum* atque *Pictorum Apostatarum*, quæ sanguinolentos sanguinare de sanguine innocentium Christianorum quos ego innumeros Deo genui, atque in Christo confirmavi, postera die quâ † chrismate neophyti in veste candida flagrabat in fronte ipsorum, dum crudeliter

† f. Chrisma

liter trucidari atque mactati gladio à supra dictis. Ex mihi Epistolam cum sancto Presbytero, quem ego ex infantia docui, cum clericis, ut nobis aliquid indulgerent de præda, vel de captivis baptizatis quos ceperunt, [sed] cachinnos fecerunt de illis. Idcirco nescio quos magis lugeam, an qui interfecti, vel quos ceperunt, vel quos graviter Zabulus inlaquavit, perhenni poenâ gehennæ, [ubi] pariter cum ipso mancipabunt. Quia utique qui facit peccatum servus est, & filius Zabuli nuncupatur.

Quapropter sciat omnis homo timens Deum, quod à me alieni sunt & à Christo Domino meo, pro quo legatione fungor, Patricidæ, Fratricidæ, Lupi rapaces, *Devorantes plebem Domini, ut cibum panis*, sicut ait; *iniqui dissipaverunt legem tuam Domine*, qua in supremis temporibus *Hibernione* optimè benignè plantata atque instructa erat favente Deo. Non usurpo, partem habeo cum his quos advocavit, & prædestinavit Evangelium prædicare, in persecutionibus non parvis, usque ad extremum Terræ. Etsi invidet inimicus per tyrannidem Corotici, qui Deum non veretur, nec sacerdotes ipsius quos elegit & indulget illis summam, divinam, sublimem potestatem, *quos ligarent super terram, ligatos esse & in caelis*. Unde ergo (quæso) plurimum sancti & humiles corde, adulari talibus non licet, nec cibum nec potum sumere cum ipsis, nec elemosynas ipsorum recipere debere, donec crudeliter

deliter effusis lachrymis satis Deo faciant & liberent servos Dei & ancillas Christi baptizatas, pro quibus mortuus est & crucifixus. *Dona iniquorum reprobatur Altissimus, qui offert sacrificium ex substantia pauperum, quasi qui vitimat filium in conspectu patris sui. Divitia (inquit) quas congregabit injustus evomentur de ventre ejus; trahit illum Angelus mortis. Ira Draconum multabitur, interficiet illum lingua colubris. Comedet autem eum ignis inextinguibilis. Ideoque va qui replent se quae non sunt sua. Vel, quid prodest homini, ut totum mundum lucretur & anima sua detrimentum patiatur?*

Longum est per singula discutere vel insinuare, per totam legem carpere testimonia de tali cupiditate. Avaritia mortale crimen. *Non concupisces rem proximi tui. Non occides.* Homicida non potest esse cum Christo. *Qui odit fratrem suum, homicida adscribitur, vel, qui non diligit fratrem suum in morte manet.* Quanto magis reus est, qui manus suas coinquinavit in sanguine filiorum Dei, quos nuper adquisivit in **ULTIMIS TERRÆ**, per exhortationem parvitaris nostrae.

Nunquid sine Deo, vel secundum carnem *Hiberione* veni? Quis me compulit alligatus Spiritu, ut non videam aliquem de cognatione mea? Numquid piam misericordiam ago erga gentem illam quae me aliquando ceperunt, & devastaverunt servos & ancillas domus patris mei? Ingenuus fui secundum carnem,

ad Coroticum.

nem, *Decorione patre nascor. Vendidi enim nobilitatem meam. Non erubesco, neque me pœnitet pro utilitate aliorum. Denique servus sum in Christo Jesu Domino nostro, etsi mei me non cognoscunt. *Propheta in patriâ suâ honorem non habet.* Fortè non sumus ex uno ovili, neque unum Deum patrem habemus: sicut ait, *Qui non est mecum, contra me est, & qui non congregat mecum, spargit.* Non convenit, *Unus destruit, alter aedificat.* Non quero quæ mea sunt. Non mea gratia. Sed Deus quidem hanc sollicitudinem in corde meo, ut unus essem de *venatoribus*, sive piscatoribus, quos olim Deus in novissimis diebus antè pronuntiavit, Invidetur mihi; Quid faciam Domine? Valde despicio. Ecce oves tuæ circa me laniantur atque deprædantur, à supra dictis latrunculis, jubente Corotico, hostili mente (longè est à charitate Dei traditor Christianorum) in manus *Scottorum* atque *Pictorum*. Lupi rapaces deglutierunt gregem Domini; qui utique *Hiberione* cum summa diligentia optimè crescebat; & filii *Scottorum* & filiae regulorum monachi & virgines Christi; enumerare nequeo. Quamobrem *injuria iustorum non tibi placeat, etiam usque ad inferos non placebit.* Quis sanctorum non horreat jocundare vel convivio trui, cum talibus? De spoliis defunctorum Christianorum repleverunt domos suas, de rapinis vivunt. Nesciunt miseri venenum, letalem cibum porrigunt ad amicos & filios suos: Sicut *Eva* non intellexit quod

S. Patricii Epistola

quod mortem tradidit viro suo ; sic sunt omnes qui malè agunt, mortem perennem peccatam operantur.

Consuetudo Romanorum & Gallorum Christianorum mittunt viros sanctos idoneos ad *Francos*, & cæteras gentes cum tot mil. solidorum ad redimendos captivos baptizatos. Tu toties interficis, & vendis illos genti exteræ ignorantem Deum, quasi in lupanar tradis membra Christi. Qualem spem habes in Deum ? vel qui te consentit ? aut qui te communicat verbis adulationis ? Deus iudicabit. Scriptum est enim ; *Non solum facientes mala, sed etiam consentientes damnandi sunt.* Nescio quid dicam, aut quid loquar amplius, de defunctis filiorum Dei, quos gladius supra modum durè tetigit. Scriptum est enim, *Flete cum flentibus*, & iterum, *si dolet unum membrum, condoleant omnia membra.*

Quapropter Ecclesia plorat & planget filios & filias suas quas adhuc gladius nondum interfecit, sed prolongati & exportati in longa terrarum, ubi peccatum manifestè gravetur, impudenter abundat. Ibi venundati ingenui homines Christiani in servitutem redacti sunt, præsertim indignissimorum, pessimorum, apostatarumque Pictorum. Idcirco cum tristitia & mœrore vociferabor : O speciocissimi atq; amantissimi fratres & filii quos in Christo genui, enumerare nequeo quid faciam vobis ! Non sum dignus Deo neq; hominibus subvenire. Prævaluit iniquitas iniquorum super nos.

Quasi

Quasi extranei facti sumus. Fortè non credunt, *unum baptismum percipimus, vel, unum Deum patrem habemus.* Indignum est illis; ^a *Hiberia* nati sumus, sicut ait, *Nonne unum Deum habetis?* ^a *Hibernia* *qua supra Hiberione appellabatur, in omnibus exemplaribus hic appellatur Hiberia.* Quid dereliquistis unusquisque proximum suum? Idcirco doleo pro vobis, doleo charissimi mihi: sed iterum gaudeo intra meipsum, non gratis laboravi, vel peregrinatio mea in vacuum non fuit, & contigit scelus tam horrendum, ineffabile. Deo gratias, creduli baptizati, de seculo recessistis, ad Paradisum (cerno) vos migrare coepistis, *ubi nox non erit, neque luctus, neque mors amplius,* Sed exultabitis sicut vitali ex vinculis resoluti, & conculcabitis iniquos, & erunt cinis sub pedibus vestris. Vos ergo regnabitis cum Apostolis & Prophetis atq; martyribus, æterna regna capietis: sicut ipse testatur (inquit) *Venient ab oriente & occidente & recumbent cum Abraham & Isaac & Jacob, in regno ælorum: Foris canes, & venefici, & homicidæ, & mendaces, perjuri: pars eorum in stagnum ignis æterni.* Non immerito ait Apostolus, *Ubi iustus vix saluus erit; peccator & impius transgressor legis, ubi se recognoscit?* Unde enim Coroticus cum suis sceleratissimis rebellatoribus Christi, ubi se videbunt (quum [inter] mulierculas baptizatas præmia distribuuntur) ob miserum regnum temporale, quod utique in momento transeat, sicut nubes, vel fumus qui utique vento dispergitur? Ita peccatores fraudulentè à facie Domini peribunt: iusti autem epulentur in magna constantia cum Christo: iudicabunt nationes

nationes & regibus iniquis dominabuntur in secula seculorum, *Amen.*

Testificor coram Deo & Angelis suis quod ita erit, sicut intimavit imperitiæ meæ: non mea verba, sed Dei & Apostolorum, atque Prophetarum, (quod ego Latinum exposui) qui nunquam enim mentiti sunt. *Qui crediderit saluus erit, qui verò non crediderit, condemnabitur.* Deus locutus est. Quæso plurimum, ut quicunque famulus Dei, ut promptus fuerit, ut sit gerulus literarum harum, ut neutiquam subtrahatur à nemine, sed magis potius legatur coram cunctis plebibus, & coram ipso Corotico. Quod si Deus inspirat illos, ut quandoque Deo resipiscant, & vel serò præniteant quod tam impiè gesserunt homicidæ, erga fratres Domini, & liberent captivas baptizatas quas antè ceperunt, ita ut mereantur Deo vivere, & saniefficiantur hic & in æternum. Pax Patri, & filio, & Spiritui sancto. *A M E N.*

SYNO.

SYNODUS S. PATRICII.

CAP. I.

De habitatione cum fratribus peccatoribus.

DE eo quod * mandastis; de habitatione cum fratribus peccatoribus. * i. Petiistis: Et Vincent. in speculo Histor. lib. 30. cap. 130.
Audite Apostolum dicentem; *cum hujusmodi cibum quidem sumere; non humiliter ei ejus escas sumas cum eo. Ceterum si vos eis mandaverunt, & trituras, hoc est, si Doctor es & doces, non ob-* id est, significarunt.
turatur tibi os, & dignus es mercede tua. Sed oleum peccatoris non impinguet caput tuum: sed corripe adhuc & argue.

CAP. II.

De Oblationibus eorum.

Contentus segmento & alimento tuo, cetera dona iniquorum reproba, quia non sumit lucerna nisi i quod alitur.

† Leg. quod

CAP. III.

De Penitentia post ruinas.

Statuitur ut Abbas videat, cui attribuetur potestas

† forte venia.

potestas alligandi & solvendi, sed aptior est juxta scripturæ exempla, † veniam. Si verò cum fletu & lamentatione & lugubri cum veste, sub custodia penitentia brevis, quam longa & remissa cum temperamentis.

CAP. IV.

[De Excommunicato repellendo.]

Audi Dominum dicentem: Si tibi non audierit, sit tibi velut Gentilis & Publicanus. Non maledices, sed repelles excommunicatum à communione & mensa, & missa & pace. Et si hæreticus est, post unam correptionem devota.

CAP. V.

De Suspectis causis.

Audi Dominum dicentem: Sinite utraque crescere usque ad messem; hoc est donec veniet qui manifestabit consilia cordium, ne judicium ante diem judicii facias. Vide Judam ad mensam Domini, & Latronem in Paradiso.

CAP. VI.

De vindictis Ecclesie.

† f. Dictator
autem

Audi item Dominum dicentem: Qui effuderit sanguinem innocentem sanguis ipsius effundetur, sed ab eo qui portat gladium, † dictatur aut vindictæ innocens habetur. De cæteris autem per legem Evangelicam, ab eo loco in quo ait; Et cum qui aufert aliquid à te, ne repetas, sed libenter, si ipse quid referat, humiliter recipias.

CAP.

CAP. VII.

De Baptismatis incertis.

Statuunt ne rebaptizari [sint] qui Symboli
† traditione & quocunque acceperunt, quia † Leg. traditi-
non inficit semen seminantis iniquitas. Sin onem.
verò, non est rebaptizare sed baptizare. Non
absolvendos autem lapsos & fide credamus,
nisi per impositionem manus • accipi. • Leg. accipi.

CAP. VIII.

De Reis autem abstractis ab Ecclesiâ.

Non ad reorum defensionem facta est Ec-
clesia, sed iudicibus persuadendum est, ut spi-
ritali morte eos occiderent, qui ad sinum ma-
tis Ecclesiæ confugiunt.

CAP. IX.

Desideratur.

CAP. X.

De Lapsis post gradum.

Andi canonica instituta. Qui cum gradu
cecidit, sine gradu surgat, contentus nomine
tantum amittat ministerium, nisi qui tantum
& conspectu Domini peccans non recessit.

CAP. XI.

De Separatione sexuum post lapsum.

Consideret unusquisque in conscientia sua,
si amor & desiderium cessavit peccati, quia
corpus mortuum non inficit corpus alterius
mortui. Sin verò, separentur.

D

CAP.

CAP. XII.

De Oblatione pro defunctis.

Audi Apostolum dicentem. *Est autem peccatum ad mortem, non pro illo dico, ut roget quis. Et Dominus; Nolite donare sanctum canibus. Qui enim in vitâ suâ sacrificium non meretur accipere, quomodo post mortem illi poterit adjuvare?*

CAP. XIII.

De Sacrificiis.

- In nocte Paschæ, si fas est ferre foras. Non foras ferunt, sed fidelibus deferatur. Quid aliud significat quod *in una domo* lumitur agnus, quam sub uno fidei culmine creditur & communicatur Christus.

CAP. XIV.

De Abstinentiâ à cibis.

Statutum ut Christi adventum sponsi nullas ratas leges inveniat jejunii. Quid autem inter Novatianum & Christianum interest, nisi quod Novatianus indefinenter, Christianus verò per tempus abstineat; ut locus, & tempus, & persona per omnia observetur.

CAP. XV.

De Relinquendâ vel docendâ patriâ.

Docendâ patriâ prius, per exemplum Domini, & derelinquendâ postea, si non proficiat,

ficiat, juxta exemplum Apostoli. Sed qui potest proficere, licet periclitatur, ubique doceat, & se ostendat, qui vero non potest, taceat & abscondat: Alius quippe ab Jesu in domum suam mittitur, alius seq. i juberetur.

CAP. XVI.

De falsis Episcopis.

Qui non secundum Apostolum electus est ab altero Episcopo, est damnandus; & deinde ad reliquam plebem declinandus & degradandus.

CAP. XVII.

De Proposito Monachorum.

Monachi sunt qui solitarii sine terrenis opibus habitant sub potestate Episcopi, vel Abbatis. Non sunt autem Monachi, sed *Vaetro* periti, hoc est, contemptores solliciti ad vitam perfectam in ætate perfecta. Hoc est, a viginti annis debet unusquisque constringi non ad testando sed voto perficiendo, ut est illud. *Unusquisque sicut proposuit corde suo faciat, & ut vocatus reddam in conspectu Domini, quia in frigore & nuditate, in fame & siti, in vigiliis & jeuniis vocati sunt.*

CAP. XVIII.

De tribus seminibus Evangeliorum.

Centesimum, Episcopi & Doctores, qui omnibus omnia sunt; Sexagesimum, Clerici & videt qui continentis sunt. Trigessimum Laici qui fideles sunt, qui perfecte Trinitatem

tem credunt. His amplius non est in messe Domini. Monachos verò & virgines cum centesimis jungimus.

CAP. XIX.

Quà etate baptizandi.

Octavo die Catechumeni sunt, postea solennitatibus Domini baptizantur, id est, Pascha, Pentecoste & Epiphania.

CAP. XX.

De Parochiis.

Cum monachis non est dicendum, quorum malum est inauditum qui unitatem verò plebis non incongruè suscepimus.

CAP. XXI.

De retinendis vel dimittendis Monachis.

Unusquisque fructum suum in Ecclesiâ in quâ imbutus est perfruat, nisi causa maioris profectus ad tutoris terre permisso Abbatis cogat. Si verò exierit, causa utilior cum benedictione dicatur, *Eccce agnus Dei*, non quæ sua sunt singuli quærentes, sed quæ *Jesu Christi*. Vocationis autem causam non permittant subditos discurrere.

† f. ulterius. ex-
ire

CAP. XXII.

De sumenda Eucharistiâ, post lapsum.

Post examinationem carceris sumenda est, maxime autem in nocte Paschæ, in quâ qui non

non communicat, fidelis non est. Ideo brevia sunt & stricta apud eos spatia, ne anima fidelis intereat tanto tempore jejuna medicinæ; Domino dicente; *nisi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis.*

CAP. XXIII.

De Juramento.

Non jurare omnino. De hoc consequente lectionis series docet, non adjurandam esse creaturam aliam, nisi creatorem; ut prophetis mos est. *Vivit Dominus & vivit anima mea, & vivit Dominus cui assisto hodie.* Finis autem contradictionis est nisi Domino. Omne enim quod amat homo, hoc & juratur.

CAP. XXIV.

De Contentione duorum absque testibus.

Statuunt ut per quatuor sancta Evangelia, antequam communicet, testatur quid probatur, & deinde sub iudice fama relinquatur.

CAP. XXV.

De Thoro fratris defuncti.

Audi decreta Synodi super istis. Frater thorum defuncti fratris non ascendat, Domino dicente. *Erunt duo in carne una.* Ergo uxor fratris soror tua est.

CAP. XXVI.

De Meretrice conjugē.

Audi Dominum dicentem : Qui adhaeret Meretrici unum corpus efficitur, Item, Adultera lapidetur, id est, huic vitio moriatur, ut desinat crescere quae non desinit mœchari. Item si adulterata fuerit mulier, nunquid revertitur ad virum suum priorem? Item non licet v. rō dimittere uxorem nisi ob causam fornicationis : ac si dicat, ob hanc causam. Unde si ducat alteram velut post mortem prioris, non verant.

CAP. XXVII.

De Voluntate Virginis, vel Patris, in conjugio.

Quod vult Pater, faciat virgo, quia caput mulieris vir. Sed requirenda est à patre voluntas virginis, dum Deus relinquit hominem in manibus consilii sui.

CAP. XXVIII.

De primis vel secundis Votis.

Eadem ratione observanda sunt prima vota, & prima conjugia, aut secundis prima non sunt irrita, nisi fuerint adulterata.

CAP. XXIX.

De Consanguinitate in conjugio.

Intelligite quid lex loquitur, non minus nec plus. Quod autem observatur apud nos, ut quatuor genera dividantur, nec vidisse dicunt nec legisse.

CAP.

CAP. XXX.

De Vindicandis adfuetis.

Nunquam * vetitus licet, verum observan-^{* f. vetitum;}
da sunt leges Jubilæi, hoc est quinquaginta
anni, ut non adfirmentur incerta veterato
temporis. Et ideo * omnes negotia subscrip-
tione Romanorum confirmanda est.

CAP. XXXI.

*De Gentilibus qui ante Baptismum credunt,
quam penitentiam habeant.*

Remittuntur quidem omnium peccata in
Baptismo, sed quia cum fidei conscientia * in-^{* f. infidelis}
fidelem tempor.... vixit, ut fidelis peccator ju-^{temporarius.}
dicandus est.

Finit Patricii Synodus.

Alii Canones
S. PATRICIO
adscripti.

L D *E* *Judicio Clericorum, ut non
sit apud iniquos, aut apud
infideles.*

Omnis mundialis sapiens, * si sapiens sit, non * f. et si.
D 4 judicet

judicet judicia Ecclesie.

II. *De subjectione Populi Principi.*

Ministri vos estis, & unusquisque vestrum Principem suum cui adlistat & ministrat, timeat.

III. *De Pœnitentia blasphemantis Principem bonum.*

Qui murmurat verba blasphemie contra Principem bonum, per odium aut invidiam, cum pane & aqua pœniteat septem diebus, exemplo *Maria* contra *Moysem* murmurantis.

IV. *De eo quod incertum sit utrum priorem gradum Episcopus post lapsum recipiat.*

Patricius Episcopus dicit: Qui sub gradu peccat debet excommunicari: quia magna est dignitas hujus nominis; tamen potest redimere animam suam post pœnitentiam: ad priorem gradum venire difficile. Nescio annon. Deus scit.

V. *De Recipienda adultera post pœnitentiam: & de quantitate pœnitentie.*

Si alicujus uxor fornicata fuerit cum alio viro, non adducet aliam uxorem quàm diu viva fuerit uxor prima. Si fortè conversa fuerit & agat pœnitentiam, suscipiet eam, & serviet

ei

ei in vicem ancillæ, & annum integrum in pane & aquâ per mensuram pœniteat, nec in uno lecto permaneant.

VI. De alienis advenendis ad iudicandum.

Si quæ quæstiones in hac Insulâ oriantur, ad sedem Apostolicam referantur.

Lanigan.
ii. 391.

VII. De Pœnitentiâ agendâ in ultimo spiritu.

Si quis infirmatur, agat pœnitentiam, etiam ex necessitate, quia misericors est Deus.

VIII. De eo quod insipientes præesse non debent.

Synodes totius mundi, & *Patricius* decrevit, Qui insipiens est, nullo modo præesse liceat, sed sub manu Abbatis catholici opus suum exerceat.

IX. De Collecturâ pecunie non vituperandâ, necessitate cogente.

Patricius ait si quis acceperit permissionem Pontificis, & collectum sit pretium captivi, non plus exigerit quàm necessitas poposcit. Si quid supra remanserit, ponat super altare, & indigentibus detur & captivis.

Item si quis colligit pecuniam sub nomine misericordiæ, non audeat spoliare Ecclesiam Dei, sed Reges & plebiles, quibus melius est dare quàm recondere.

Incipit

Incipit Synodus EPISCOPORUM,
id est, Patricii, Auxilii,
Issernini.

GRatias agimus Deo Patri, & Filio, & Spiritui Sancto, Presbyteris & Diaconibus, & omni Clero; *Patricius, Auxilius & Isserninus* Episcopi, Salutem.

Satius nobis negligentes pramonere[quàm] culpae quæ facta sunt, Salomone dicente, *Melius est arguere quàm irasci.* Exempla Definitionis nostræ inferius conscripta sunt, & sic inchoant.

1. Si quis in quæstionem captivis quæsierit in plebe, suo jure, sine permissione, meruit excommunicari.

2. Lectores denique cognoscant unusquisque Ecclesiam in quâ psallat.

3. Clericus vagus non sit in plebe.

4. Si quis permissionem acceperit, & collectum sit pretium, non plus exigat, quàm quod necessitas poscit.

5. Si quid supra manserit, ponat super altare Pontificis, ut detur alii indigenti.

6. Quicumque clericus, ab hostiario usque ad Sacerdotem, sine tunica visus fuerit, aut turpitudinem ventris & nuditatem non tegat:

Et

Et si non more Romano capilli ejus tonfi sint:
& uxor ejus si non velato capite ambulaverit,
pariter à Laicis contemnentur, & à Ecclesiâ
seperentur.

7. Quicumque clericus ussus negligentie
causâ, ad collectas mane vel vespere non
occurrerit, alienus habeatur, nisi forrè jugo
servitutis sit detentus.

8. Clericus si pro gentili homine fide jus-
sor fuerit in quacunque quantitate; Et si con-
tigerit, (quod mirum non + potest) per astu-
tiam aliquam, gentilis ille clerico fallat rebus
suis, Clericus ille solvat debitum: Nam si
armis compugnauerit cum illo, meritò extra
Ecclesiam computetur.

+ est. Sic lib.
Cotton.

9. Monachus & virgo, unus ab hinc, &
alia ab al unde, in uno hospitio non comman-
neant, nec in uno curru, à villâ in villam
discurrant, nec assidue invicem confabulationem
exerceant.

10. Si inceptum boni operis ostenderit in
psallendo, & comam habeat, ab Ecclesiâ ex-
cludendus, nisi statui priori se restituerit.

11. Quicumque clericus ab aliquo excom-
municatus fuerit & alius eum susceperit, am-
bo coræquali poenitentia urantur.

12. Quicumque Christianus excommuni-
catus fuerit nec ejus eleemolyna recipiatur.

13. Eleemolynam à Gentibus offerendam
in Ecclesiam recipi non licet.

14. Christianus qui occiderit, aut for-
nicationem fecerit, aut more Gentilium
ad

† Qui baruga-
garum, i.e. bo-
stiarum extra
inspēlat, ad
futurorum
eventum inde
cognoscendum.
vid. Had. Jun.
Nomenclator.

† Festo accipitur
pro malefica
muliere, qua &
Volatica &
strix antiquitus
dicebatur.

ad tarsupicem meaverit, per singula crimina annum poenitentiae agat : impleto, cum testibus veniat anno poenitentiae, & postea resolvetur à sacerdote.

15. Et qui furtum fecerit, dimidium poeniteat, viginti diebus cum pane, & si fieri potest, rapta representet : sic in Ecclesiam re-nuetur.

16. Christianus qui crediderit esse † *La-miam* in speculo, quae interpretatur *Siriga*, anathematizandus, quicumque super animam, famam istam imposuerit : nec ante in Ecclesiam recipiendus, quam ut idem criminis quod fecit sua iterum voce revo-cet : Et sic poenitentiam cum omni diligen-tia agat.

17. Virgo quae voverit Deo, permanet casta, & postea nupserit carnalem sponsum, excommunicationis sit donec convertatur. Si conversa fuerit, & dimiserit adulterium, poenitentiam agat, & postea non in una domo nec in una villa habitent.

18. Si quis excommunicationis fuerit, nec nocte Pascharum in Ecclesiam [non] introe-at, donec poenitentiam recipiat.

19. Mulier Christiana quae acceperit vi-rum honestis nuptiis, & postmodum discesse-rit à primo, & junxerit se adulterio, quae hæc fecit excommunicationis sit.

20. Christianus qui fraudat debitum cu-juslibet ritu gentilium, excommunicationis sit donec solvat debitum.

21. Chri-

21. Christianus cui dereliquerit aliquis, & provocat eum in † ductum & non in Ecclesi- † f. iudicium.
am, ut ibi examinetur causa, qui sic fecerit alienus sit.

22. Si quis tradiderit filiam suam viro honestis nuptiis, & amaverit alium & consentit filiae suae, & acceperit dotem, ambo ab Ecclesia excludantur.

23. Si quis Presbyterorum Ecclesiam edificaverit, non offerat antequam adducat suum Pontificem, ut eam consecret, quia sic decet.

24. Si quis advena ingressus fuerit plebem, non ante baptizet neque offerat, neque consecret, nec Ecclesiam ædificet, † nec permissionem accipiat ab Episcopo: Nam qui a Gentibus sperat permissionem, alienus sit. † donec.

25. Si quæ à religiosis hominibus donata fuerint, diebus illis quibus Pontifex in singulis habitaverit Ecclesiis, Pontificalia dona, sicut mos antiquus, ordinare, ad Episcopum pertinebunt, siue ad usum necessarium, siue egentibus distribuendum, prout ipse Episcopus moderabit.

26. Si quis verò clericus contravenerit, & dona invadere fuerit deprehensus, ut turpis lucri cupidus ab Ecclesia sequestretur.

27. Clericus Episcopi in plebe qui libet novus ingressor, baptizare & offerre illum non licet, nec aliquid agere: qui si sic non faciat, excommunicationis sit.

28. Si quis Clericorum excommunicationis fuerit solus, non in eadem demo cum aliis orationem

tionem faciat : nec offerre nec conservare licet, donec se faciat emendatum, qui si sic non fecerit, dupliciter vindicetur.

29. Si quis fratrum accipere gratiam Dei voluerit, non antè baptizetur, quàm quadragesimum agat.

30. Episcopus quislibet qui de sua in alteram progreditur parochiam, nec ordinare præsumat, nisi permissionem acceperit ab eo qui in suo principatu est : Die Dominicâ offerat tantum susceptione, & obsequi hinc contentus sit.

31. Si quis conduxerit è duobus clericis quos discordare convenit per discordiam aliquam prolatum uni è duobus hostem ad interficiendum homicidam congruum est nominari; qui clericus ab omnibus rectis habetur alienus.

32. Si quis Clericorum voluerit juvare captivo, cum suo pretio illi subveniat : nam si per furtum illum inviolaverit, blasphemantur multi Clerici per unum latronem : qui sic fecerit excommunicationis sit.

33. Clericus qui de Britannis ad nos venit sine Epistolâ, et si habiter in plebe, non licitum ministrare.

34. Diaconus nobiscum similiter, qui inconsulto suo Abbate, sine literis in aliam parochiam † adsentiat, nec cibum ministrare decet : Et à suo Presbytero quem contempsit, per poenitentiam vindicetur : Et monachus inconsulto Abbate vagulus debet vindicari.

Finunt Synodi Instituta.

Canones

† adsentiat.

Canones alii

S. P A T R I C I O

attributi, è Codice M S.

Collegii Benedictini Cantabrigia descripti.

I.

De unitate subditorum.

QUis ergo audet scindere unitatem, quam nemo homin inolvere vel reprehendere potest. † *Multitudinis autem credentium erat cor unum & anima una, & nulla erat separatio in eis, nec quisquam ex bonis suis dicebat esse aliquid: sed erant illis omnia communia. Gratia quoque erat magna super illos omnes, nec in eis aliquis indigens: Nam quicunque possessores agrorum aut domorum erant vendentes adferebant pretia illorum & ponebant ante [pedes] Apostolorum, & dividebatur unicuique ut opus erat. Deinde; Quidam autem vir nomine Ananias, &c. usque ad illa verba: Audiens autem Ananias hac verba cecidit & expiravit.* † *Act. Apostolorum.*

II.

De furto in Ecclesia peracto.

Qui furatus fuerit pecuniam ab Ecclesia sancta,

sanctâ, ubi Martyres & corpora Sanctorum dormiunt, illius manus vel pes circumcidatur, aut in carcerem mittatur, aut in peregrinationem ejiciatur & restituat duplum: Et jurabit quod non revertetur donec impleverit poenitentiam.

III.

De veris viduis.

De veris viduis *Paulus*: Vidua eligatur non minus annorum LX, unius viri uxor. Nota: Si plures viros habuerit, vidua non fit.

Adjiciuntur deinde mox sequentes duo Canones: sed an S. Patricii, vel cujus sint, è M. S. Benedictino non liquet. Eorum verò posterior in codice Cottoniano Canonum est, 66. diserte Synodò Hiberniensi adscribitur.

I. De eo quod non repudianda sit, si sterilis, si deformis est, si ætate vetula, si foetida, si temulenta, si iracunda, si jurgatrix, tenenda sit velis nolis. Qualiscunque accepta sit tenenda est.

II. Omnis adulter sive à concelebratione, sive à communicatione mensæ, sive à conloquio sive à comitatu, usque dum poeniteat, excludendus est.

Proverbia aliqua

S. PATRICII.

Patricius dicit. Satius est nobis negligentes præmonere, ne delicta abundant, quam culpæ quæ sunt facta. Salomon. *Melius est arguere, quam irasci.*

Patricius ait; Non oportet Iudices Ecclesiæ habere timorem hominum, sed timorem Dei; quia timor Dei principium sapientiæ est.

Non oportet Iudices Ecclesiæ Dei habere sapientiam hujus mundi, quia sapientia hujus mundi stultitia est apud Deum: sed sapientiam Dei habere.

Non oportet Iudices Ecclesiæ munera suscipere: quia munera excecant oculos sapientium, & mutant verba justorum.

Non oportet Iudices Ecclesiæ habere personam in iudicio: quia non est acceptio personarum apud Deum.

Non oportet Iudices Ecclesiæ cautelam secularem habere, sed exempla divina: quia non oportet servum Dei cautum esse vel astutum.

Non oportet Iudices Ecclesiæ tam veloces esse

SANCTI PATRICII

EPISCOPI, *De tribus Habi-*

taculis LIBER.

TRia sunt sub omnipotentis Dei nra
habitacla : primum, imum, medi-
um. Quorum summum, regnum Dei
vel regnum coelorum dicitur : imum
vocatur infernus; med um mundus presens,
vel orbis terrarum appellatur. Quorum ex-
trema omnino sibi invicem sunt contraria,
& nulla sibi societate conjuncta. *Qua enim so-*
cietas potest esse luci ad tenebras, & Christo ad
Belial? Medium vero nonnullam habet simi-
litudinem ad extrema, unde lucem habet
& tenebras, frigus & calorem, dolorem &
sanitatem, laetitiam & maerorem, odium &
amorem, bonos & malos, justos & injustos,
Dominos & servos, mortem & vitam, reg-
num & subjectionem, famem & satietatem,
& innumerabilia hujusmodi: quorum omni-
um pars una imaginem habet regni Dei, pars

E 2

altera,

altera, Inferni. Commixtio namque malorum simul & bonorum in hoc mundo est. In regno autem Dei nulli mali sunt, sed omnes boni; at in Inferno, nulli boni sunt, sed omnes mali. Et uterque locus ex medio suppletur. Hominum enim huius mundi alii eleuantur ad Caelum, alii trahuntur ad infernum. Similes quippe similibus junguntur, id est, boni bonis, & mali malis; iusti homines iustis Angelis, transgressores homines transgressoribus Angelis; servi Dei, Deo, servi diaboli, diabolo. Benedicti vocantur ad regnum sibi paratum ab origine mundi: Maledicti expelluntur in ignem aeternum, qui preparatus est diabolo & angelis eius. Bona autem regni Coelestis dicere, vel cogitare, vel intelligere, ut sunt, nullus potest carne vestitus. Multo enim maiora & meliora sunt quam cogitantur, vel intelliguntur. Unde scriptum est: *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit; quae preparavit Deus diligentibus se.* Regnum Dei omni fama maius est, omni laude melius, omni scientia innarrabilius, omni gloria quae putatur praecellentius. Mala etiam inferni dicere, vel cogitare, ut sunt, nemo potest. Pejora quippe sunt valde, quam cogitantur, vel dicuntur. Regnum itaque Dei plenum est lucis, & pacis, & caritatis, & sapientiae, & gloriae, & honestatis, & dulcedinis, & dilectionis, & melodiae, & letitiae, & beatitudinis perennis, & omnis boni ineffabilis, quod nec dici nec cogitari

gitari potest. At contra, lacus inferni plenus est tenebrarum, & discordiæ, odii & stultitiæ, miseriæ, turpitudinis, amaritudinis, offensionis, doloris, sceleris, adfectionis, sitis, famis, ignis inextinguibilis, tristiæ, vindictæ perenni, omnis mali ineffabilis, quod nec dici nec cogitari potest.

Cives Cœli sunt iusti homines & Angeli, quorum princeps est Deus omnipotens; at contra, Cives inferni sunt homines impii & demones, quorum princeps est Diabolus. Satiat iustos visio sanctorum hominum & Angelorum, & super omnia ipsius Dei cruciat impios & peccatores visio hominû damnatorû & demonû, & super omnia ipsius diaboli. Nihil in regno Dei desideratur quod non invenitur: at in inferno nihil invenitur quod desideratur. In regno Dei nihil invenitur nisi quod placet, & delectat, & satiatur: at contra in lacu miseriæ perenni nihil videtur nihilq; sentitur, nisi quod displicet, nisi quod offendit, nisi quod cruciat. Omne bonum in regno Dei abundat, & nullum malum; omne malum in carcere diaboli abundat, & nullum bonum. Nullus indignus in regno Dei suscipitur, nullus verò dignus, nullus iustus ad infernum trahitur.

Principalia autem sunt duo tormenta in inferno, id est, frigus intolerabile, & calor ignis inextinguibilis. Unde in Evangelio legitur: *Illic enim erit fletus, & stridor dentium.* Fletus namq; & liquefactio oculorum de calore nascitur: stridor verò de frigore oritur.

oritur. Hinc etiam beatus *Iob* ; *De aquis, inquit, nivium transibunt ad calorem nimium.* De quibus scilicet duobus innumera pendent poenarum genera : Videlicet sitis intolerabilis, poena foetoris, poena famis, poena horroris, poena timoris, poena angustiae, poena tenebrarum, severitas tortorum, praesentia demonum, ferocitas bestiarum, crudelitas ministrantium, dilaceratio immortalium vermium, vermis conscientiae ignis, lacrimae, suspiria, miseria, dolor sine remedio, vincula sine solutione, mors aeterna, poena sine fine, absentia Christi post visionem ejus; quae sola omnia supradicta superat, & omnibus poenis fit intollerabilior. Vae igitur his perennè qui subire haec omnia mala & sine fine merentur pro delectabili unius horae somnio. (talis est enim & tanta omnis hujus mundi gloria, ad aeternae vitae comparata gloriam.) Melius erat eis, quod dictum est de infelici *Judà*, non nasci; quam malis suis meritis plagas inferni sustinere.

Quid stultius; quidve insanius est, quam umbram & imaginem & similitudinem verae gloriae, verae delectationis, verae pulchritudinis, veri decoris, veri honoris, more infantium decipi & superari; & ipsam veram gloriam non querere, non desiderare.

Quis auri imaginem in aquam ipso auro neglecto, eligeret; & non statim à cunctis sanus vel insanus esse crederetur? Quis orbem Solis in speculo redditum, vel in qualibet materia

tertia formatum plus diligeret quam ipsum Solem; & non ab omnibus derideretur. Si utique, sic deridendus, immo dolendus, quia quis huius mundi caducam gloriam, fragilem & inutilem carnis voluptatem diligit, querit, contendit; eternam gloriam contemnit, & neglectis regni celestis ineffabilibus gaudiis. Hoc commentum insipientium valde est & miserorum, & cor sanum non habentium; etiam si plagae inferni non sequerentur, quae nec dici possunt nec cogitari.

Duplex vero plaga est, abesse à regno Dei & esse semper in inferno, abesse à regno Dei Christi, & cum diabolo damnari, praesentiam autem trere Angelorum, & terribilem tormentorum semper pati praesentiam: quod quantum caveri, vitari, metui debet, nullo modo dici potest. Quis cum sano sensu pro unius diei deliciis centum annorum poenas eligeret, & miseri tamen, & sine ulla sapientia voluptatem carnis sequentes, non vivunt, non effugiunt intolerabiles poenas, non centum annorum, non millies mille, sed omnium sine fine seculorum, pro quadraginta vel sexaginta annorum deliciis, vel qualibet corruptibilis vitae delectatione. Quantum autem interest inter unum diem & centum annos, non tantum utique sed plus interest inter quadraginta vel sexaginta vel centum annos, ad aeternitatem, sive in bono sive in malo futuram. Unus enim dies aliqua proportio est in centum annorum spatio, quamvis valde modica. At vero cen-

tum annorum spatium nulla proportio est in illa æternitate. Si enim, verbi gratia, centesima vel millesima pars esset; prædictum ejus spatium post centuplum ejus spatium vel miliphi in æternitas esse desineret. Quod ratio non finit æternitatis, quæ si ullo modo, ullo tempore finiretur, æternitas omnino non esset.

al. voluptati.

Fortiter ergo carnali resistendum est. Voluntati, fortiter contra fallaces hujus mundi blanditias pugnandum est, contraque multimodas Satanae suggestiones vigilandum omnino studio. *Lata via* Seculi viranda est, quæ ducit ad mortem. At verò omni cordis desiderio *via angusta*, quæ ducit ad vitam, adenda est & appetenda. Via autem angusta est via abstinentiæ, & castitatis & humilitatis, & omnis religionis. Quam viam ante nos Christus attrivit; quâ viâ ad summum regnum migravit: cujus vestigia & nos sequamur, donec post eum eadem viâ ad urbem regiam perveniamus, in quâ ipse regnat.

De qua urbe quicquid homo dixerit, quasi stilla de mari est, vel quasi scintilla de foco. In qua videlicet urbe *fulgebunt insti sicut sol*, ut Dominus a. t. Ubi summa pax erit, summa quies, nullus labor, nullus dolor, nulla paupertas, nec senectus, nec ulla mors, nec ulla nox, nullum cibi desiderium, nullum sitis incendium: sed cibus & potus omnium, visio Christi & Sanctæ Trinitatis, & contemplatio puro cordis oculo ipsius Divinitatis, & assidua lectio (ut ita dicam)

libri

libri

libri vitæ, id est, æternæ veritatis, & summæ sapientiæ & verbi Dei, quæ est Jesu Christi visio, ubi quicquid nunc nos latet manifestius erit. Ubi ratio manifesta erit, cur hic electus est, & ille reprobatus; cur hic in regnum assumptus est, & ille reprobatus, in servitutem redactus, cur alius in utero moritur, in infantia alius, alius in juventute, alius in senectute; cur alius dives est, alius pauper; cur filius adulteræ baptizatur, & aliquando filius legitimæ conjugis ante baptismum moritur, cur qui benè incipit vivere aliquando malè finit: hæc omnia & hujusmodi multa, in libro vitæ plana & aperta erunt. In eadem urbe præmium singulorum & gloria singulorum per caritatem omnium erunt. Ibi omnium bona omnibus patebunt: ibi suas invicem cogitationes cognoscent. Ibi nullus superbus superior erit, nullus inferior invidus: quomodo enim qui omnes sicut semetipsum diligit, alicui invidere poterit; cùm nemo sibi ipsi invidet? Ibi nullus esse melius vel superius concupiscet, quàm erit; quia aliter esse quàm meretur, non decorem præstabit sed deformitatem. Nemo autem vult esse se deforme: nemo igitur aliter esse desiderabit quàm erit; quia ita esse ut erit pulchrum erit, non solum sibi, sed etiam universo corpori Ecclesiæ cælestis. Quomodo enim quodlibet membrum in corpore, si superius vel inferius ponatur quàm natura constituit, monstruosum efficit corpus & turpe: sic nimirum si aliquis in regno
Dei

† al. *engau-*
dendi.

Dei superius vel inferius ordinetur quam postulat ars & voluntas omnipotentis artificis, turpitudinem efficit non solum sibi met sed omni congregationi. In qua qui erit minimus, majorem sine dubio habebit gloriam, quam totum hujus mundi regnum possidet, etiam si æternum esset. Vile enim valde est elementis frui in comparatione fruendi & † gaudendi ipso Deo; & visibilibus delectari & corporalibus. Nihil est comparandum delectationi & gaudio quod nascitur ex invisibilibus & incorporeis, & ex societate Angelorum & justorum hominum, & ex certâ scientiâ & cognitione ipsius divinæ naturæ, & ipsius Dei facie ad faciem visione. Cujus pulchritudinem mirantur Angeli, cujus imperio suscitantur mortui, cujus *sapientia non est numerus*, cujus regnum nescit finem, cujus gloria nequit narrari, cujus lux tam solem obscurat, sit in ejus comparatione nullam Sol habeat lucem. Cujus dulcedo tam mel superat, ut ei comparatum velut absinthium sit amarissimum. Cujus faciem si omnes carcere inclusi viderent, nullam poenam, nullum dolorem, nullamq; tristitiam sentirent: cujus præsentia si in inferno cum suis habitatoribus apparet; continuo infernus in amœnum converteretur Paradisum. Cujus sine nutu nec solum de arbore cadit. Cujus oculus flammivomi profundum circumspicit inferni: cujus auris tacitam cordis vocem audit, id est, cogitationem. Cujus oculus non minus audit quam videt;

videt; cujus auris non minus videt quam audit: quia non corpus sunt, sed summa sapientia; & certa cognitio. Cujus deliciae sine fastidio satiant: quae cum ab eis inveniuntur, semper tamen desiderantur, & elusam & sitim sine pena efficiunt, id est, ardenti semper desiderio delectant. Cujus secreta mirabilia videntibus ea semper nova & mira sunt; & non plus cum incipiunt videri pariant stuporem cernentibus, quam post mille annos & millies mille. Et cum Angeli ab initio mundi ea soliti sunt videre, tamen non minus hodie admirantur ea quam in primo die: alioquin dudum coram Angelis assiduo videndi usu vilescerent. Cujus cognitioni praeterita & futura, non praeterita & non futura sunt, sed praesentia: unde nec diem judicii videbit, & primum diem seculi non vidit; sed utrumque videt.

Cujus praescientia neminem cogit ad peccandum: ut multi errantes dicunt. Si enim, inquiunt, praescivit Deus *Adam* peccaturum esse; non peccare non potuit. Ex quo errore nascitur, Deum causam esse peccati: quod nefas est dicere. Illi tamen etiam suis verbis alligantur. Si enim quod praescientia Dei habet, necesse est fieri, ideo voluntate propria homo peccavit, & non aliqua necessitate: quia in praescientia Dei fuit ut voluntate & libero arbitrio, & non necessitate cogente, peccaret. Si ergo praescientia Dei non potest vitari; non potuit homo aliter peccare nisi voluntarie

luntariè, nullâ aliâ vi cogente: quia ita Deus præscivit illum peccaturum. Si ergo voluntariè, non coactus: nam si coactus esset; pœnam mortis non susciperet: Si autem non coactus est ad peccandum, [quod] potuit sine dubio non peccare si vellet; ideoq; pœnâ meruit; quia non invitus peccavit: alioquin Deo justo pœnam mortis non susciperet.

Cujus locutio est occulta inspiratio, quâ mentibus suam voluntatem & suam veritatem invisibiliter ostendit: quam videndo Angeli per omnia ei obediunt. Cujus laus est, quâ electos laudabit; manifestatio quâ suorum bona omnibus manifestabit electorum: assidua autem laus quâ electi cum laudabunt, est admiratio ejus perennis.

Qui miro modo, non tempore, præcessit mundum & tempus. Nullius enim horæ spatio fuit ante mundum: & tamen semper erat sine initio. Non enim tempus erat ante tempus: tempus autem cum mundo creatum est. Si igitur tempus ab initio mundi coepit currere, ante mundum factum non erat. Ideoque, nullo tempore, ut prædiximus, præcessit Deus tempora, & mundum eis coævum, immo eis paulo priorem; ejus enim motu coeperunt currere, quicquid enim moveretur, suum motum præcedit.

Ineffabili enim æternitate præcessit Deus mundum, non tempore, cujus tempus ante mundum non erat, cujus lux tenebras depellit ignorantia: cujus aliqua particula hæc
omnia

omnia quæ diximus, vera & certa esse cognoscimus. Eadem luce melius esse verum, quam falsum videmus; & tamen peius esse verum malum vel verum peccatum, quam falsum malum vel falsum peccatum. Sed si eo malum vel peccatum est, quo verum malum vel peccatum est: (aliter enim non posset esse peccatum vel malum; nisi verum esset peccatum vel malum; falsum malum enim malum non est, ut falsum argentum non est argentum) potest aliquis dicere, & veritate malum vel peccatum ortum esse vel factum, & quodam modo opus esse veritatis malum, quod omnino falsum est. Omne enim verum & veritate est; & omne verum, quantum verum, bonum est; & veritate igitur est verum esse ut sit malum vel peccatum. Aliud namque est ipsum malum, aliud est verum esse illud. Quamvis igitur ipsum malum non est bonum, bonum tamen verum est, ut sit illud. Nisi enim bonum esset esse malum, nullo modo, sineret Deus illud fieri. Multa quippe bona de malis omnipotens facit: ut de adulterio hominum bonos format & facit homines.

Si autem quadam illius lucis particulâ, quasi per angustas rimas infusâ, hæc & alia omnia quæ notificamus vera esse cognoscimus: quali & quanta luce scientiæ & sapientiæ illic illustrabimur, ubi ipsum Solem veritatis, facie ad faciem videbimus, id est, certa & vera scienti-

scientia cognoscemus? cuius presentia similes ei facit presentes. Qui enim vera sapientia, vera pulchritudini, vera eternitati adheret; sapiens utique, & pulcher, & eternus erit. Sic etiam absentia eius d' similes et omnino facit. Cuius [eternitas] sine initio & sine fine est. Si enim esset tempus quando non esset, quis cum faceret? quia ipse est solus Deus, & ante eum Deus alius non erat, nec est, nec erit. Num forte se ipse creavit? cum nihil se ipsum creat. Quia enim potentia qui omnino non esset, seipsum faceret? Restat igitur quia omnino non factus est Deus. Cum ergo Deus nullo modo factus est, sine initio ante omnia erat. Quicquid est initium habet: & quicquid initium habet sine dubio factum est, non ab alio nisi a Deo; non facto sed faciente. Cuius scientia sine ulla varietate cogitationis, & sine ullo discursu huc & illuc innumerabilem varietatem omnium creaturarum, Angelorum, hominum, stellarum, arborum, capillorum, verborum, cogitationum, momentorum omnium, simul, semel & semper comprehendit & intelligit. Fons igitur & origo omnis scientie Deus est; quem quanto plus quis bibat, tanto plus sitiet.

Incomparabiliter ergo totius mundi regno (ut supra diximus) etiam eternum esset, precellet societati Angelorum & sanctorum, & presenti ipsius Dei adesse visione. In cuius visione trina scientia nascitur: id est, qua homo cernit & Deus qui tenetur, & ceteri omnes

nes & omnia videbuntur, id est, intelligentur. Sicut enim per speculum vitreum trina nobis visio administratur, quā nos ipsos, & ipsum speculum, & quicquid præsens adest videmus: sic per speculum divinæ charitatis, & ipsum Deum ut est videbimus, (quantum possibile erit creature) & nos ipsos & ceteros verā & certā scientiā cognoscemus. Tunc abdita creaturarum & ipsius inferni videndo, Deum videbimus. Tunc iustis manifestum erit quomodo Deus est invisibilis, incommutabilis, sine initio & sine fine: ante omnia & post omnia: quicquid interest inter nasci quod ad filium pertinet, & procedere quod ad spiritum sanctum; excepto quod ad relationem pertinet. Nam sapientia Dei, & veritas, & æternitas non diversa sunt, sed unum sunt, sicut cetera omnia. Sapientia enim Dei non magis sapientia quam veritas; & non magis veritas quam sapientia, quam æternitas, quam cetera Dei omnia. Unum enim sunt in Deo, & non solum hæc inter se eadem sunt in Deo, sed non aliud sunt quam ipse Deus. Et quomodo mundus erat in Deo antequam in se ipso esset, non mundus sed Deus; & quomodo ubique, totus sine loco, magnus sine quantitate, bonus sine qualitate, & quomodo omnia penetrat, munda & immunda sine sui pollutione. Si enim lux ista visibilis omnia loca illustrat, & sterquilinia etiam penetrat sine sui fetore, & sine sui pollutione: quanto magis Deus qui est lux invisibilis & in-

commu-

commutabilis, omnia penetrat, regit, sustinet, circumdat, illustrat, sine ulla mutatione vel pollutione, non solum coelestia & terrestria, sed etiam infernaliam.

Tunc erit electis trina visio, id est, *Corporalis*, quæ corpora cernentur quorundam splendentia ut Sol, quorundam ut Luna, aliorum ut lucernæ, aliorum ut stellæ: Et *Spiritus*, quæ similitudines corporum in spiritu non fallaci phantasia inspicient, quæ visione etiam hodiè fruuntur Spiritus Justorum post corporum claustra: Et visio *Intellectualis*, qua puro mentis oculo, ipsum Deum videbunt, & suas animas, & virtutes intimas, & Spiritus Angelicos. Tunc duplices Deo acturi sunt gratias, pro sua videlicet liberatione à perpetua damnatione, & pro bonorum ineffabilium retributione. Tunc communis omnium reus & hostis diabolus in conspectu omnium Dei electorum damnabitur, cujus damnatio & intolerabilis poena delectabile spectaculum præstabit electis. Tunc ardentissimo amore liberatorem suum, & omnium bonorum remuneratorem donabunt: Et sine fine, & sine fastigio, clamore cordis laudabunt Deum omnipotentem, benignum, justum, misericordem, cui honor & gloria, & nunc & per omnia secula seculorum. Amen.

*Fastidio, melius in codice
M. S. M. Guil.
Mori.

CHARTA

CHARTA S. PATRICII,

IN nomine Domini nostri Jesu Christi,
Ego *Patricius* humilis servunculus Dei, an-
no Incarnationis ejusdem a quadringente-
simo vigesimo quinto, in Hiberniam a san-
ctissimo Papa Celestino legatus, Dei gratia Hi-
bernicos ad viam veritatis converti. Et cum
eos in fide Catholicâ solidâsem; tandem in
Britanniam sum reversus; ac, ut credo, duce
Deo, *qui vita est & via*, incidi in Insulam
Inswytryn, in qua inveni locum sanctum ac
vetustum, a Deo electum & sanctificatum; in
honore intemeratæ virginis Dei genetricis
Mariae. Ibique reperi quosdam fratres rudi-
mentis Catholicæ fidei imbutos, & piæ con-
versationis, qui successerunt discipulis sancto-
rum Phagani & Diruviani, quorum nomina,
pro viæ meritis, veraciter credo scripta in
cælis. Et quia in memoriâ æternâ erunt iusti;
cum eisdem fratres tenerè dilexisssem, eorum
nomina scripto meo redigere ^b volui, quæ sunt: ^b *Tab. Glaston;*
Brumban, Hyregaan, Bremwal, Wencreth, *decevi.*
Bantommeweng, Adelwolred, Loyor, Wel-
lias, Breden, Swelwes; Hinloernus, & alius
Hyn. Hi cum essent nobilibus orti natali-
bus,

*a Ita etiam ha-
betur in magnâ
Tabulâ Glasto-
niensis Ecclesie.
Sed in Johan.
inmuthensi &
Joh. Capgra-
vio, legitur
410. Atque ita
aliâ manu cor-
rectum est in
codice M S.
Guil. Malmes-
bur. Collegii S.
Trinitatis Can-
tabrigiæ.*

bus, nobilitatem suam fidei operibus ornare cupientes, heremiticam vitam ducere elegerunt. Et quoniam inveni eos humiles ac quietos; elegi potius cum illis abiectus esse, magis quam in regalibus Curii habitare. Sed quia *omnium nostrum erat cor unum & anima una*, elegimus omnes simul habitare, comedere & bibere pariter, & in eadem domo dormire. Sicque me licet invitum sibi prætulerunt. *Non enim dignus eram solvere corrigiam calcamentorum eorum.*

Et cum vitam Monasticam ita duceremus, juxta normam probabilium patrum, ostendunt mihi præfati fratres scripta sanctorum Phagani & Diruviani, in quibus continebatur, quod duodecim Discipuli sanctorum Philippi & Jacobi, ipsam vetustam Ecclesiam construxerunt in honore prælibatæ Advocatricis nostræ, per doctrinam enim beati Archangeli Gabrielis. Insuper & quod Dominus eandem Ecclesiâ cœlitis in honore suæ matris dedicaverat, & quod tres Reges Pagani, iplis duodecim ad eorum sustentementum duodecim portiones terræ dederunt; necnon & in scriptis recentioribus inveni, quod Sancti Phaganus & Diruvianus perquisierant ab Eleutherio Papâ, qui eos miserat, triginta annos indulgentiæ. Et ego frater Patricius à pie memoræ Celestino papâ duodecim annos tempore meo adquisivi.

Post multum verò temporis, assumpto mecum Welliâ confratre meo, per condensationem

e Tab. Glaston.
 de M. S. cod.
 Col. S. Trin.
 Cantab. decem.

tatem sylvarum, cum magna difficillitate, conscen-
dimus cacumen montis qui eminet in eadem
Insula. Quod cum pervenissemus, apparuit
oratorium unum vetustum & serè dirutum,
habile tamen devotioni Christianæ, & (pro-
ut mihi videbatur) à Deo electum. Quod cum
ingressissemus, tantæ odoris suavitate reple-
bamur, ut in Paradisi amenitate positos
nos crederemus. Egredientes igitur & rein-
gredientes, locumque diligentius perscrutan-
tes, invenimus volumen unum, in quo scripti
erant Actus Apostolorum, pariter cum Actis
& gestis sanctorum Phagani & Diruviani, ex
magna parte consumptum, in cuius tamen
fine voluminis invenimus scripturam que di-
cebat, quod prædicti Phaganus & Diruvia-
nus, per revelationem Domini nostri Jesu
Christi, idem Oratoriū ^{à Tab. Glas.} ædificaverunt in ho-
nore sancti Michaelis Archangeli, quatenus ^{ædificaverat}
ibi ab hominibus haberet honorē, qui homines
in perpetuos honores, iubente Deo, est introdu-
cturus. At cum delectaret nos illa scriptura,
nitebamur eam ad finē legere. Dicebat enim
eadem scriptura, quod venerandi Phaganus
& Diruvianus moram ibi fecerunt per novem
annos, & quod ipsi etiam perquisierant tri-
ginta annorum indulgentiam omnibus Chri-
sticolis locum ipsum ad honorem beati Mi-
chaëlis piâ voluntate visitantibus. Inven-
to ergo tanto divinæ bonitatis thesauro, ^{à Tab. Glas.}
ego & frater Wellias tribus mensibus jejunā-
vamus, orationibus vacantes & vigiliis doc-
trina.

monibusque & belluis multiformiter appa-
rentibus imperantes. Quadam autem nocte
cum me sopori dedissem, apparuit mihi Do-
minus Jesus in visu dicens: Patrici serve me-
us, scias me elegisse locum istum ad honorem
nominis mei, & ut hinc honoranter invocent
adjutorium Archangeli mei Michaëlis. Et
hoc tibi signum & fratribus tuis, quatenus &
ipsi credant; brachium tuum sinistrum arescet,
donec quæ vidisti annuntiaveris fratribus qui
in Cellâ sunt inferiori, & deinde hinc redieris;
& factum est ita.

Ab illo die statuimus Duos fratres in per-
petuum ibi, nisi Pastores futuri ob justam cau-
sam aliter decreverint. Arnulpho autem &
Ogmar Hibernicis fratribus qui mecum vene-
rant de Hibernia, pro eo quod ad exhortatio-
nem meam apud dictum humiliter oratorium
manere coeperunt, præsentem paginam com-
misi, aliam similem in arca sanctæ Ma-
riæ retinens, in monumentum posteris. Et
ego [^ffrater] *Patricius* per consilium fratrum
meorum, omnibus qui sylvam ex omni parte
præfati montis in securi, & ascia, piâ intentio-
ne dejecerint, ut facilius paretur aditus Chri-
stianis, Ecclesiam, beatæ perpetuæque virgi-
nis piè & visitantibus, centum dies veniæ
concedo.

f Deest hac vox
in Tabula Gla-
ston. & MS.
S. Trin. Cantab.
& Tab. Glasc. &
MS. Trin.
vilicaturis, &
oratorium
prædictum.

S. P. A.

S. PATRICII.

De Abufionibus Seculi,

LIBER.

CAP. I.

Primus abufionis gradus est, fi sine bonis operibus, Sapiens & Prædicator fuerit, qui quod sermone docet, actibus explere negligit. Auditores enim doctrinæ dicta facere contemnunt, cū Prædicatoris opera à prædicationis verbis discrepare conspiciunt. Numquam enim fit efficax constituentis auctoritas, nisi eam effectū operis cordi adfixerit audientis, præsertim cū & ipse Doctor, si in vitiorum amorem delapsus fuerit, alterius doctoris medicamentum suis vulneribus adhibere parvipendit. Unde & ipse Dominus in Evangelio, de doctrinā pariter & de bono opere instruere volens discipulos,

pulos, qualem in his cartulam haberent ad-
monebat, dicens: *Quod si sal evanneris, in
quo salatur?* Hoc est, si Doctor erraverit, in quo
iterum Doctore emendabitur? Et si lumen,
quod in te est, tenebrae sunt, ipsae tenebrae
quantae erunt? Si namque oculus, à videndi
officio desierit, quis à manu, vel à pede, vel à
reliquo corpore, illud ministerium exiget?
Quapropter Doctores cogitent ne ampliori
vindictae subjaceant, si plurimis perditionis
occasionem abundantius praestent. Nam &
iple Salomondum multa sapientia transgres-
sionem incurrit, totius Israeliticæ plebis regni
dispersionem, solius sui merito praestitit. Qui-
bus ergo committuntur multa, majora per-
dunt, si non rectè dispensaverint Rectores
sui munera, quae perceperunt. *Cui enim plus
committitur ab eo plus exigitur.* Et servus, qui
*Domini sui voluntatem intelligens non facit, scri-
ptis flagellis graviusque vindictis va-
pulet.*

CAP. II.

*Senex sine re-
ligione.*

SECUNDUS abusionis gradus est, si sine reli-
gione Senex esse inveniat. Cui cum
membra exterioris hominis veterascunt, vires
animi, id est, interioris hominis membra, in-
crementa roboris non capiunt. Plus enim
omnibus religioni operam dare senibus com-
petit, quos praesentis seculi florida aetas trans-
acta

acta deseruit. Sicut namque in lignis ipsa re-
 proba arbor comparet, quæ post flores, fru-
 ctus optimos cultori suo non exhibet: licet & in
 hominibus, ipse reprobus est, quem flos juven-
 utis deserit, & tamen in sui corporis senectute
 bonorum operum maturos fructus proferre par-
 vipendit. Quid enim stolidius fieri potest, si
 mens ad perfectionem festinare non contendat,
 quando totius corporis habitus senectute con-
 fectus ad interitum properat? Dum oculi ca-
 ligant, aures graviter audiunt, capilli fluunt,
 facies in pallorem mutatur, dentes lapsi nu-
 mero minuantur, cutis arefcit, flatus non
 suaviter olet, pectus suffocatur, tussis cachin-
 nat, genua trepidant, talos & pedes tumor in-
 flat, etiam homo interior qui non senescit, his
 omnibus adgravatur. Et hæc omnia ruituram
 jamjamque domum corporis cito præjunci-
 ant. Quid ergo superest, nisi ut dum hujus vitæ
 defectus adpropiat, nihil aliud quam cogitare,
 quomodo futura habitatio prospere compre-
 hendatur, quisque senex adpetat? Juvenibus
 enim incertus hujus vitæ terminus instat, seni-
 bus vero cunctis maturior ex hac luce exitus
 breviter concordat. Cavende enim sunt ho-
 miniduz particule, quæ in illius carne invete-
 rascent, & totum hominem secum ad peccat-
 um pertrahant, cor videlicet & lingua: quia
 cor novas semper cogitationes machinari non
 desinit, lingua impigre loquitur, quodcumque
 machinari cor senserit. Caveat ergo senilis
 ætas ne istæ juvenescences particule totam sui

harmoniam decipiant, & per res ineptas reliqui corporis gravitatem ne illudant. Unicuique enim considerandum est, quid ætate eminenti dignum sit, ut hoc agat, quod nec vitam, nec ætatem, nec ministerium vile reddat.

CAP. III.

Adolescens sine obedientia.

Tertius abusionis gradus est, si Adolescens sine obedientia deprehenditur, qui mundus à recto rationis ordine depravatur. Qualiter namque in senectute aliis ministerium imperabit, qui in adolescentia se senioribus obedientem exhibere contemnit? Unde & in proverbio apud veteros habetur, quod dominari nequeat, qui prius alicui servitutem præbere denegat. Propter quod & Dominus Jesus in temporibus suæ carnis, dum adhuc ad legitimam ætatem Doctoris non perveniret, obedienter ministrationem parentibus suis præstitit. Sicut ergo in senibus sobrietas, & morum perfectio requiritur: ita etiam in adolescentibus obsequium & subiectio, & obedientia ritè debetur. Quapropter & in mandati legis, primum in his quæ ad homines pertinent, patris & matris honor imperatur: quia quamvis carnalis pater non supervixerit, aut indignus fuerit, alicui tamen patri digno & viventi, paternus honor usque ad dignam ætatem à filius

à filiis præbendus esse ostenditur. Quatuor etenim modis per scripturas divinas patres vocantur, hoc est, naturā, gente, admonitione, & ætate. De parte namq; naturali, Jacob ad Laban loquitur: *nisi timor patris mei Isaac adfuisset, tulisses omnia qua mea sunt tibi.* Gente verò pater dicitur quando Dominus de rubo ad Moysen loquebatur, *Ego sum*, inquit, *Deus patrum tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Jacob.* Ætate autem & admonitione pariter pater dicitur, cum Moyses in cantico Deuteronomii loquitur: *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi, majores tuos, & dicent tibi.* Quod si ergo naturalis pater superstes non fuerit, aut indignus fuerit, admonenti tamen seniori adolescentis obedientia præbenda erit. Quomodo ergo honoratus in senectute adparebit, qui disciplinæ laborem in adolescentia non sustinuerit? Quodcumque etenim homo laboraverit, hoc & meret. *Omnis namque disciplina in presenti non videtur esse gaudium, sed mœroris, postea verò fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iustitia.*

Sicut ergo fructus non invenitur in arbore, in qua pampinus aut flos prius non adparuerit: sic & in senectute honorem legitimum adsequi non poterit, qui in adolescentia disciplinæ alicujus exercitatione non laboraverit. Disciplina igitur absque obedientiā, qualiter fieri potest? Adolescens ergo sine disciplina, adolescens sine obedientia est: quoniam & ipsa obedientia quæ omnium discipli-

disciplinarum mater est, magnâ exercitatione indiget, quæ sui normam studii in Christo Domino sumpsit, *qui obediens patri usque ad mortem, mortem autem crucis, ignominiam libenter sustinuit.*

CAP. IV.

*Dives sine ele-
mōsynā.*

Quartus abusionis gradus est, Dives sine eleēmōsyna, qui superflua usus sui, quæ custodienda in posterum recondit, indigentibus & nihil habentibus non distribuit: per quod efficitur, ut dum in terra quasira diligenti curâ custodit, cœlestis patrie perennem thesaurum amittat. Ad quem thesaurum Dominus Jesus adolescentem divitem, qui cum de perfectione interrogaverat, ira respondens invitat; *Si vis perfectus esse, vade & vende omnia qua habes, & da pauperibus, & veni, sequere me, & habebis thesaurum in celo.* Quem thesaurum nullus unquam hominum habere potest, nisi qui pauperibus solatia præstat, aut qui per se ipsum pauper est. Non ergo dormiat in thesauris suis, qui pauperes dormire non sinit. Dives namque, etsi multa congregaverit, his frui solus nequaquam poterit: quia unius hominis natura multis rebus non succurrit. Quid ergo stultius est, quam propter unius hominis victum & vestitum totam regni cœlestis perdere perennem jocunditatem, & æternos inferni cruciatus, absque consolationis præsto-

præstolatione subire? Quod igitur aliquando per necessitatem omittendum est, pro æterna remuneratione sponte distribuendum est. Omnia enim quæ videntur temporalia sunt, quæ autem non videntur æterna sunt. Quamdiu namque temporales sumus, temporalibus temporalia deseruiunt: & cum hinc transierimus, æternis æterna solatia præstentur. Idcirco non debemus diligere ea, quæ non semper habebimus, præsertim cum expertem rationis avarum divitem, thesauri & sui agri, & omnia quæ habet, ostendat, quia toto cordis intuitu illas res amat, quæ nunquam se diligunt. Si etenim aurum & argentum & agros, & vestimenta, & cibos, & metalla, & bruta animalia quis dilexerit, hæc omnia vicem sibi amoris rependere non posse, ipsa rerum natura ostendit. Quid ergo a ratione longius est, quam diligere, quod te amare non valet & negligere illum qui suæ ditiorum dilectione omnia præbet? Propter hoc igitur non diligere mundus, sed diligere proximus a Deo præcipitur: quia proximus vicem sui amoris potest rependere, quod mundus non potest, vel minimè non posse dubitatur. Sic enim inimicum esse diligendum Dominus præcepit, ut illa dilectio amicum illum ex inimico efficiat. Quisquis ergo dives cupidus, qui vult æternas habere divitias, distribuendo egenis præstet interim non manuras. Si enim quod diligit non vendit, nemo potest emere quod cupit. Avari namque ideo in iudicio

dicio à reſtiſſimo iudice nuncupantur male-
dicti, quia cùm præteribant eorū habitacula,
non dicebant, *Benedictio Domini ſuper vos, be-
nediſimus vobis in nomine Domini.* Infelices er-
go ſunt avari divites, qui propter res tranſi-
torias, in æternam damnationem dilabuntur,
& è contrario; *Beati ſunt miſericordes, quo-
niam ipſi miſericordiam conſequentur.* Felix
eſt ergo miſericors dum in hac virtute non
ſubſtantiam, ſed adfectum Deus requirit.

CAP. V.

*Femina ſine pu-
dicitia.*

Quintus abuſionis gradus eſt, *Femina ſine pudicitia.* Sicut enim omnes bonos mores procurat & cuſtodit in viris prudentia, ſic & in feminis cunctos honeſtos adus nutrit & fovet & cuſtodit pudicitia. Pudicitia namque caſtitem cuſtodit, avaritiam refrænat, lites devirat, iram mitigat, libidinem occupat, cupiditatem temperat, laſciviam caſtigat, ebrietatem caver, verba non multiplicat, gulæ concupiſcentias purgat, furtum omnino damnat. Quid plura? omnia vitia reſtringit, & omnes virtutes, & quidquid coram Deo & bonis hominibus laudabile eſt, nutrit. Impudica namque vita nec laudem ab hominibus in præſenti ſeculo nec remunerationem à Deo ſpectat in futuro. Pudica verò vita famam bonam inter homines habet, & de ſpe futuræ beatitudinis gaudet.

gandet. Præsentibus semetipsam imitabilem facit, posteris memoriam amabilem relinquit, bonis semper moribus delectatur & consentit, & assiduis scripturarum meditationibus & eloquiis animam vegetat. Bonorum præcedentium exempla custodit, & inseparabilia perfectis contubernia nectit. Duobus ergo modis constat veræ pudicitia exercitatio, id est, corporis habitu, & superficie, & animi affectu interpo. Per exteriorem modum, juxta Apostolum, coram hominibus exempla, per interiorem modum, coram Deo providemus opera bona. Pudicitia namque corporis est alienas res non adpetere, & omnem immunditiam devitare, ante horam congruam non gustare velle, risum non excitare, verba vana & falsa non loqui, habitum per omnia ordinatum, compositionemque convenientem, tam capillorum quam vestium, sicut decet habere, cum indignis contubernia non inire, supercilioso intuitu neminem adspicere, vagari oculos non permittere, pompatico & illecebroso gressu non incedere, nulli inferior in incepto bono opere adparere, nulli contumelliam aut ruborem incutere, neminem blasphemare, bonis non invidere, senes non irridere, meliori non controversari, de his quæ ignoras non tractare, & ea quæ scis non omnia proferre. Hæc enim proximis amabilem hominem reddunt,

&

& Deo acceptabilem faciunt. Pudicitia enim anima est plus propter Dei oculos, quam hominum, omnia bona facere, ad petitiones turpium cogitationum compescere, omnes meliores se esse estimare, nemini invidere, de semetipso nihil confidere, Dei semper auxilio rei omnes committere, ante Dei oculos semetipsum constituere, haereticam pravitate sensum non maculare, catholicis per omnia consentire, Deo soli adherere, castitatem aeternae mentis Deo Christo offerre, omnia cepta opera bona mortis tantum termino finire, praesentes tribulationes animi fortitudine parvipendere, in terra praeter proximos nihil amare, cuncti amoris sui thesaurum in caelo constituere, & pro omni bono actu mercedem a Deo in caelestibus sperare. Pudicitia ornamentum nobilium est, exaltatio humilium, nobilitas ignobilium, pulchritudo debilium, prosperitas laborantium, solamen moerentium, augmentum omnis pulchritudinis, decus religionis, defensio criminum, multiplicatio meritorum, Creatoris omnium Dei amicitia.

CAP. VI.

*Dominus sine
virtute.*

Sextus abusionis gradus est, Dominus sine virtute. Quia nihil proficit dominandi habere potestatem, si Dominus ipse non habeat virtutis rigorem. Sed hic virtutis rigor non tam exteriori fortitudine, quae & ipsa secula-

secularibus Dominis necessaria est, indiget, quam animi interiori fortitudine, bonis moribus exerceri debet: sæpe enim dominandi per animi negligentiam perditur fortitudo, sicut in Heli sacerdote factum fuisse comprobatur: Qui dum severitate iudicii peccantes filios non coërcuit: in eorum vindictam Dominus, velut consentienti, ferociter non percit. Tria ergo necessaria hos qui dominantur habere oportet, terrorem scilicet, & ordinationem, & amorem. Nisi enim ametur Dominus pariter & metuetur, ordinatio minimè constare illius potest. Per beneficia ergo & adfabilitatem procuret ut diligatur, & per iustas vindictas, non propriæ injuriæ, sed legis Dei, studeat ut metuetur. Propterea quoque dum multi pendent in eo, ipse Deo adherere debet, qui illum in ducatum constituit, qui ad portanda multorum onera, ipsum veluti fortiorem solidavit. Paxillus enim nisi bene fortè firmetur, & alicui fortiori adhaereat, omne quod in eo pendet citò labitur, & ipse solutus à rigore suæ firmitatis cum oneribus ad terram delabitur. Sic & princeps nisi suo conditori pertinaciter adhererit, & ipse & omne quod continet citò deperit. Quidam namque per dominandi officium plus Deo adpropinquant, quidam imposito sibi dignitatis honore deteriores fiunt. Moyses namque accepto populi ducatu, familiaris Dei locutionibus utebatur; Saul vero filius Cis, postquam sceptrum regni suscepit, per inobedi-

entia

entia superbiam Deum offendit. Rex Salomon postquam patris sui David sedem obtinuit, Deus illum ultra omnes mortales, velut ad numerosi populi gubernationem sapientiae munere ditavit. E contrario verò Hicroboam servus Salomonis, postquam regni domus David occupavit partem, ad Idolorum culturam, decem tribus Israëli, quae erant in parte Samariae, deverterat. Per quae exempla evidenter ostenditur, quosdam in sublimiori statu ad maiorem perfectionem crescere, quosdam verò per supercilium dominationis, ad deteriora defluere. Per quod utrumque intelligitur, eos qui ad meliora condescendunt, per virtutem animi & Dei auxilium posse id facere, & eos qui ad deteriora devertuntur, per mentis imbecilitatem pariter & negligentiam errare. Unde & Dominum absque virtute fieri non decet, qui virtutem sine Dei auxilio nullatenus habet. Qui etenim multa tuetur, si non habet fortitudinem animi, non valet id agere, quoniam magna magnis infestationibus vel adversitatibus solent laborare. Omnis ergò qui praest, hoc primitus animi tota intentione procuret, ut per omnia de Dei adiutorio omnino non dubitet. Si namque coeperit in actibus suis auxiliatorem habere Dominum Dominorum, nullus hominum contemptui poterit habere ejus dominatum: *Non enim est potestas nisi à Deo. Ipse enim elevat de stercore egenum & sedere facit cum Principibus populi sui: Et deponit potentes* de

de sede, & exaltat humiles, ut subditus fiat
omnis mundus Deo, & egeat omnis homo
gloriâ Dei.

CAP. VII.

Septimus abusionis gradus est, Christianus, *Christianus*
contentiosus: qui cum participationem *contentiosus.*
nominis Christi, per fidem & baptismum sus-
ceperit, contra Christi dicta, & propositum,
mundi caduca delectamenta diligit. Omne
enim de quo contenditur, aut propter propriâ
ejus rei dilectionem de qua agitur, aut pro-
pter alterius amorem, quæ sub odiosâ specie
latet, adpetitur. Quemadmodum, verbi gra-
tiâ, bellum animolo copugnantium conflictu,
cum odiosa res sit, propter amorem victoriæ
& libertatis peragitur, & multæ aliæ dilectæ
species, sub odioso labore vel formidine, satis
contentiosè expetuntur. Unde, patenter in-
telligitur, nihil contendendi posse, nisi propter
dilectionem, speratam scilicet & subsequen-
tem amabilem remunerationem. Qui igitur
de mundo præsentē & quacunque causâ, con-
tendit, perspicuè ostendit, quod illum diligit.
Quomodo ergo mundum diligi per Joan-
nem Spiritus sancti sermones interdicit?
qui ait: *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in*
mundo sunt. Mundi enim amor & Dei pari-
ter in uno corde cohabitare non possunt,
quemadmodum iidem oculi cælum pariter

& terram nequaquam conspiciunt. Sed requirendum est, si verè in mundo aliquid sit quod amari debeat: & quis sit ille mundus, quem diligi divina eloquia vetant. Terra ergo cum nascentibus ex ea, & metallis, & animalibus, & pulchritudine vestium, & oblationibus ciborum, & his quæ ad hæc pertinent, non diligi præcipitur: sed proximus, propter quem hæc omnia facta sunt, hic amari iubetur. Hæc enim omnia prædicta, velut non mansura, ad cœlestem patriam pergentes concomitari nequeunt. Proximi verò velut mansuri Regis cohæredes, semetipsos licenter diligunt. Quod ergo semper in mundo non manet, & cum mundo pariter deficiet, Ipse mundus non amari præcipitur: proximus autem, qui est pars regni Cœlestis, in terra & inter ima elementa, à regni cœlorum adpetitoribus non incongruè amatur, dum in supremâ illâ patriâ in æternum cohæres habebitur. Propterea verò mundus præsens non diligi imperatur; ne à Dei dilectione alienus sæculi dilector quisque efficiatur. Non ergo debet contendere quod non licet amari. Igitur Christianus, qui nominis Christi similitudinem tenet, morum quoque ejus similitudinem habere debet. Christianus enim nemo rectè dicitur, nisi qui Christo moribus cœquatur. De Christo verò per Prophetam ita scribitur: *Ecces filius meus quem elegi, electus meus, complacuit in illo sibi anima mea, ponam spiritum meum super eum. Non contendet neque clamabit,*
neque

neque audiet aliquis in platea vocem eius. Ecce Christus non contendit, neque clamavit. Et tu si morum Christi similitudinem tenere cupis, ne contendas; ne abusus in Ecclesia Christianus existas. Suis enim sectatoribus Christus praecepit: *Nolite vocari Rabbi, unus est enim magister vester, qui est Christus, & patrem nolite vocare super terram, unus est enim pater vester, qui in caelis est.* Omnes enim vos fratres estis, quibus ad supplicandum imperavit, cum diceret: *Sic autem orabitis, Pater noster qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum.* Frustra ergo contendit patrem se habere in terra, qui patrem & patriam proficitur se habere in caelo. Cujus patrie nemo possessor efficitur, nisi qui de terrenae patriae contentione securus habetur.

CAP. VIII.

Octavus abusionis gradus est Pauper superbus. Pauper superbus, qui nihil habens in superbiam extol-
litur, cum e contrario divitiis seculi non superbo sapere, per Apostolum Paulum impere-
tur. Quid ergo stolidius potest fieri, quam illum qui per infimam miseriam velut in terram abiectus, extremus & humilis incedere, & contristari debuerat, supercilioso superbiae tumore, inflatam mentem contra Deum erigere? Per quod vitium lapsi corruerunt, qui in summo caeli conditi erant cul-

mine. Quid ergo vult quasi potens in terra
 superbiere qui prae omnibus hominibus debue-
 ra humilis adparere? sed ne de paupertate sua
 tristitiam habeant, quid à Deo recepturi sint,
 pauperes attendant, ipse enim inquit, *Beati
 pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum coe-
 lorum.* Rectè namque dispensatione mise-
 ricors Iudex coeli regnum illis committit,
 quibus regni terrarum participationem in-
 ter mortales abstulit, ut ipse dives in coeli
 sede adpareat, qui in terra penitus nihil
 procurat. Cavendum ergo pauperibus est,
 ne dum per egestatem & necessitatem ter-
 renum regnum prætereunt, per mentis eti-
 am imprudentiam coelorum regna amit-
 tant. Cum enim Dei dispensatione, pau-
 pertatem necessariam acceperint, in ipso-
 rum arbitrio pendet, utrum pauperes spi-
 ritu sint. Non enim quibuscunque pauperi-
 bus coeli regna promittuntur, sed his tan-
 tummodo in quibus divitiarum inopiam
 animorum humilitas comitatur. Pauper e-
 nim humilis, pauper spiritu adpellatur, qui
 eum egenus foris cernitur, nunquam in su-
 perbiā elevatur: quoniam ad adpetenda
 regna coelorum plus valet mentis humili-
 tas, quam praesentium divitiarum tempo-
 ralis paupertas. Etenim humiles qui bene
 divitias possessas habent, possunt paupe-
 res spiritu adpellari: superbos autem nihil
 habentes haud dubium est beatitudine pau-
 pertatis privari. De quibus utrisque, san-
 cta

Eta scriptura ita loquitur : Est quasi dives nihil habens , & est quasi pauper , cum in multis divitiis sit. Quasi pauper ergo in multis divitiis est dives humilis spiritu : & nihil habens quasi dives , est pauper superbus mentis adfectu. Nobilis ergo inopia est mentis humilitas , & inepte divitiae sunt animorum enormitas. Providendum ergo est pauperibus , ut semet ipsos , quales sint , intelligant : & quia rebus confecti , quod cupiunt , non valent , mentis tumore superbire delinquant.

CAP. IX.

Nonus abusionis gradus est , Rex iniquus. Etenim Regem non iniquum , sed correctorem iniquorum esse oportet. Inde in semetipso nominis sui dignitatem custodire debet : nomen enim Regis intellectualiter hoc retinet , ut subjectis omnibus rectoris officium procurer. Sed qualiter alios corrigere poterit , qui proprios mores , ne iniqui sint , non corrigit ? Quoniam in justitia Regis exaltatur solum , & in veritate Regis solidantur gubernacula populorum. Justitia vero Regis est neminem iniuste per potentiam opprimere , sine personarum accepti-

acceptione, inter virum & proximum suum
 iuste judicare, advenis, & pupillis, & viduis
 defensorem esse, furta cohibere, adulteria
 punire, iniquos non exaltare, impudicos &
 huiusmodi non nutrire, impios de terra perde-
 re, homicidas & perjurantes vivere non sinere,
 Ecclesias defendere, pauperes elemosynis
 alere, iustos super regni negotia constituere,
 senes & sapientes & sobrios consiliarios habe-
 re, magorum & ariolorum Pythonissarumque
 superstitionibus non intendere, iracundiam
 differre, patriam fortiter & iuste contra ad-
 versarios defendere, per omnia in Deo confi-
 dere, prosperitatibus animum non elevare,
 cuncta adversa patienter tolerare, fidem Ca-
 tholicam in Deum habere, filios suos non si-
 nere impiè agere, certis horis orationibus insi-
 stere, ante horas congruas cibum non gustare.
Va enim terra cuius Rex puer est, & cuius Princi-
pes mane comedunt. Hæc regni prosperitatem
 in presenti faciunt, & regem ad celestia regna
 meliora perducunt. Qui verò regnum non
 secundum hanc legem dispensat, multas nimi-
 rum adversitates imperii tolerabit. Iccirco
 enim pax sæpe populorum rumpitur, & offen-
 dicula etiam de regno suscitantur, terrarum
 quoque fructus diminuantur & servitia popu-
 lorum præpediuntur, multi & varii dolores
 prosperitatem regni inficiunt, carorum & li-
 berorum mortes tristitiam conferunt, hosti-
 um incursus provincias undique vastant, be-
 stiarum armentorum & pecorum greges dilace-
 rant,

rant, tempestas aëris & hyemis turbata rerum fecunditate, maris ministeria prohibent, & aliquando fulminum ictus segetes & arborum flores, & pampinos quosque exurunt. Super omnia vero Regis injustitia, non solum presentis imperii faciem obfuscat, sed etiam filios suos, & nepotes, ne post se regni hæreditatem teneant obscurat. Propter piaculum enim Salomonis, regnum domus Israël, Dominus de manibus filiorum ejus dispersit. Et propter justitiam David Regis, lucernam de semine ejus semper in Hierusalem reliquit. Ecce quantum justitia Regis seculo valet, intuentibus perspicue patet. Est enim pax populorum, tutamen patriæ, immunitas plebi, munimentum gentis, cura languorum, gaudium hominum, temperies aëris, serenitas maris, terræ fecunditas, solatium pauperum, hæreditas filiorum, & sibiimetipsi spes futura beatitudinis. Attamen sciat rex, quod sicut in throno hominum primus constitutus est, sic & in poenis, si justitiam non fecerit, primatum habiturus est. Omnes namque quoscunque peccatores sub se in presenti habuit, supra se modo implacabili, in illa poena futura habebit.

CAP. X.

Decimus gradus abusionis est Episcopus ^{Episcopus negligens.} negligens: qui gradus sui honorem inter homines requirit, sed ministerii sui dignitatem

tatem coram Deo, pro quo legatione fungitur, non custodit. Primum namque ab Episcopo, quid sui nominis dignitas teneat, inquiratur, quoniam cum Episcopus Græcum nomen sit, *Speculator* interpretatur. Quare verò Speculator ponitur, & quid à Speculatore requiritur, Dominus ipse denudat, cum sub *Ezechielis* prophetæ persona, Episcopo officii sui rationem denunciat, ita inquit: *Speculatorem dedit te Domini Israël. Audiens ergo ex ore meo sermonem nuntiabis eis ex me. Si autem videris gladium venientem, & tu non annuntiaveris, ut revertatur impius à viâ suâ, ipse quidem impius in iniquitate suâ morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaveris, & ille non fuerit reversus, ipse quidem in iniquitate suâ morietur, sed tu animam tuam liberaſti.* Dicit ergo Episcopum qui omnium Speculator positus est, peccata diligenter adtendere, & postquam adtenderit, sermone si potuerit, & actu corrigere: si non potuerit, juxta Evangelii regiam scelerum operarios declinare. Si enim, inquit in Evangelio Dominus, peccaverit in te frater tuus, corripe illum inter te & ipsum solum; Si te audierit lucratus eris fratrem tuum: si te non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos testes, ut in ore duorum vel trium testimonium stet amene verbum. Si illos non audierit, dic Ecclesia: si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Tali ordine expellendus est quicumque doctori vel Episcopo adhærere nolu-
erit. Et qui tali ordine expulſus fuerit, ab alio

alio aliquo doctore, vel Episcopo non debet recipi. De Sacerdote namque scriptum est in lege: *Vidnam aut repudiatam non accipiat uxorem.* Qui ergo illum excommunicatum à catholico, illo non permittente, sibi iungit: jura sacerdotii Sancti, quod Christianorum genus electum est, excedit. Hac ratione Episcopum, ad eos quibus in speculatione positus est, esse oportet. Ceterum verò, qualis in semetipso esse debeat, Paulus Apostolus exponit: *ut ad gradum Episcopi veniens sit sobrius, prudens, castus, sapiens, modestus, hospitalis, filios habens subditos cum omni castitate, testimonium habens bonum ab his qui foris sunt, proficiens doctrina fidelem sermonem, antequàm Episcopus sit, non plures habens uxores quàm unam. Non percussor, non bilinquis, non ebriosus, non neophytus.* Et per hæc ipse ostendat in opere, quod alios docet in sermone doctrinæ. Caveant ergo negligentes Episcopi, quod in tempore vindictæ Dominus per Prophetam conqueritur, dicens: *Pastores multi demoliti sunt populum meum, & non pascebant gregem meum pastores, sed pascebant semetipsos: sed potiùs procurent hi quos constituit Dominus super familiam suam, dare illis cibum in tempore suo, mensuram tritici, puram scilicet & probatam doctrinam, quatenus veniente Domino mereantur audire, Euge serve bone & fidelis, quia supra paucos fuisti fidelis, supra multis te constituiam: intra in gaudium Domini tui.*

CAP. XI.

Plebs sine disciplina.

UNdecimus abusionis gradus est, Plebs sine disciplina, quæ cum disciplinæ exercitationibus non servit, communis perditionis laqueo constringit; Iram etenim Domini absque disciplinæ rigore non evadit. Argue ideo Psalmistæ vocibus, indisciplinata plebi prædicatur: *Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus.* Disciplina verò morum est ordinata correctio & majorum præcedentium regularum observatio, de qua disciplina Paulus Apostolus ita loquitur, dicens; *In disciplina perseverate, tanquam filius vobis offert se Deus. Quod si extra disciplinam estis, cuius participes facti estis? Omnes enim adulteri & non filii estis. Qui ergo adulteri sine disciplina sunt, & celestis regni hereditatem non capiunt; Si filii autem paternæ disciplinæ correctiones ferunt, & hereditatem quandoque recipere posse non desperent. De qua etiam disciplina Esayas quidem indisciplinata plebi prædicat dicens: *Quiescite a gere perverse; discite benefacere.* Et ad eandem Psalmistæ consona voce complallit, dicens, *Declina à malo & fac bonam.* Infelix ergo est qui abjicit disciplinam. Audet enim extra milites aliquid, qui Dominum crucifigentes non ejus sciderunt tunicam, qui Ecclesiæ Christi scindit disciplinam, Sicut enim*

etiam

tunica totum corpus præter caput tegitur : ita disciplina omnis Ecclesia, præter Christum qui caput est Ecclesie, & sub disciplina non est, protegitur & ornatur. Ipsa enim tunica contexta desuper fuerat per totum, quia eadem disciplina Ecclesie à Domino de cælo tribuitur & integratur. De qua Dominus cum ad patrem ascendisset, postquam resurrexit à mortuis ad Apostolos suos loquebatur dicens: *Vos autem sedete hæc in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto.* Tunica ergo corporis Christi, disciplina Ecclesie est: qui autem extra disciplinam est, alienus est à corpore Christi. Non scindamus igitur illam, sed sortiāmur de illa cuius sit: id est, non solvamus quicquam de mandatis Domini, sed unusquisque in eo in quo vocatus est, in eo permaneat apud Dominum.

CAP. XII.

DUODECIMUS abusionis gradus est, Populus sine lege. *Populus sine lege.* Plus sine lege, qui dum Dei dicta & legum scita contemnit, per diversas errorum vias eundem perditionis laqueum incurrit. De quibus viis, sub persona prævaricatoris populi, humanum genus Propheta ita depingit: Nos autem sicut oves erravimus, unusquisque in viam suam declinavit. De quibus viis etiam Sapientia loquitur per Salomonem: *Multa via videntur hominibus re-*
Et a,

Et, & novissima earum deducunt ad mortem. Quæ utique multæ perditionis viæ tunc inceduntur cum una regalis viâ, lex Dei videlicet, quæ neque ad dexteram neque ad sinistram declinat, per negligentiam deferitur. De quâ scilicet Dominus Iesus Christus, qui est finis legis ad iusticiam omni credenti, denunciât: Ego sum viâ, veritas, & vita, nemo venit ad Patrem nisi per me. Ad quam viam omnes hominēs communiter invitât, dicens; Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam Vos. Quia non est personarum acceptio apud Deum, ubi non est Judæus, nec Græcus, Masculus & femina, servus & liber, barbarus & Scythæ, sed omnia in omnibus Christus: omnes enim unum sunt in Christo Iesu. Dum ergo Christus finis legis est, qui sine lege sunt, sine Christo sunt. Igitur populus sine lege; populus sine Christo est. Abusivum ergo in temporibus Evangelii populum sine lege fieri, quando Apostolis in rectas gentes licentia prædicationis data est, quando tonitruum Evangelii per cunctas sæculi partes insonuit, quando gentes, quæ non fectabantur iusticiam, adprehenderunt iusticiam, quando qui de longè fuerant, facti sunt propè, in sanguine Christi, qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei in Christo, quando est tempus acceptabile, & dies salutis, & tempora refrigerii, in conspectu

conspectu Altissimi, quando ipse Dominus
protestatur dicens: *Ecco. Ego vobiscum sum*
omnibus diebus, usque ad consummationem
Seculi. Non itaque nos sumus sine Chri-
sto, in hoc tempore transitorio, ne sine
nobis Christus esse incipiat in futuro.

NOTÆ

NOTÆ

ad Confessionem

S. PATRICII.

HÆc *S. Patricii* Confessio nunc primùm in publicam lucem emittitur, è IV. antiquis exemplaribus manuscriptis inter se collatis, uno nempe Ecclesiæ Armachanæ in Hibernia, altero Bibliothecæ Dom. Thomæ Cottoni Baronetti, & binis Ecclesiæ Sarisburiensis in Angliâ in quibus omnibus, *S. Patricio* adscribitur. Antiquitatem ejus, necnon Epistolæ ad Corin-
thios, satis arguunt scripturæ citatæ è versione juxta Septuaginta interpretationem, & non è tum recentis versione S. Hieronymi, quæ *S. Patricii* ævo publicitatis non fuit recepta.

Codex Ecclesiæ Armachanæ supra memoratus continet, præter Confessionem *S. Patricii*, Biblia sacra è versione D. Hieronymi, & antiquissimum exemplar Sulpitii Severi,

Severi, de vita S. Martini Episcopi Turonensis, tantòque olim habebatur in pretio, ut familia Mac-Moyeriana tenuerit terras à sede Armachana, ob salvam illius codicis custodiam. Magnam hanc libro venerationem præcipue conciliavit vulgaris opinio manu ipsius Sancti *Patricii* illum fuisse exaratum. Et certè ad calcem Confessionis ejus, hæc verba leguntur: *Huc usque volumen quod Patricius manu conscripsit suâ. Deinde; Septimâ decimâ Martii die translatus est Patricius ad Cælos.* Ex characteri tamen genere, satis liquet non autographum esse, sed longè posteriori ævo transcriptum.

Liber Cottonianus (quod hic etiam non prætermittendum est) circa annum Christi Millesimum exaratus, continet, præter Confessionem hanc & Epistolam S. *Patricii* ad Coroticum, (ut de venerandæ Antiquitatis monumentis ad Hiberniam non spectantibus taceamus) vitam S. Fursei Hiberni, cujus initium; *Fuit vir venerabilis Fursens nomine, nobilis quidem genere, sed nobilior fide.* Author claruit ante finem seculi VII. Item vitam S. Brigidæ Virginis, à Cogitoso descriptam, quæ incipit; *Mè cogitis Fratres.* Liber ille, vel ingens potius volumen habetur in jam dicta nobili Bibliotheca Cottoniana, sub effigie Neronis E. 1. Sed pergamus.

De

De stylo S. *Patricii* quid attinet dicere?
Cuique Seculo (uti norum) suum est idioma,

—— & *jus & norma loquendi.*

Non tamen sileri hîc debet, præter vitæ sanctimoniam & zelum in religione Christiana propaganda, infracta ejus & memorabilis constantia, quâ molestias illas & ærumnas pertulit, de quibus fit mentio in Confessione ejus jam edita. Cæterum ejus virtutes notiores sunt quàm ut meo egeant præconio.

Quid veterum exscriptorum vitio vertatur, æquo lectori judicandum relinquo, à quo sperandum est, ut circa famæ & existimationis piissimi Authoris jacturam, si quid peccatum sit, vel emendeur vel excusetur. Atque hæc hæc hactenus generatim diximus. Jam ad notas quasdam distinctas & particulares in ipsam S. *Patricii*, sive Confessionem sive Epistolam pergamus.

Pag. 1. lin. 6. *Ego Patricius*] Is in baptismo *Succat* vel *Suc-cath* dictus est, sicut testantur Fiechus Slebtienfis Episcopus, ejusque vetus Scholiastes, Sigebertus præter à Gemblacensis, Florentius Wigornienfis & alii. *Patricii* verò nomen honoris causâ, à Coelestino Pontifice cum accepisse produnt idem Florentius, Radulphus Cestrienfis & Henricus Marleburgensis, cæque voce, tum illi tum Angustiani Martyrologii Scholiastes (quem M. S. habeo) *Patrem Civium* denotare asserunt. De *Patriciorum* dignitate & privilegiis, apud veteres

teres Romanos, vid. Dionys. Halicarnas. Antiquit. Roman. lib. 2. & Liv. lib. 10. ubi de Virginia loquitur, quæ cum *Patricia* esset, ob impares nuptias, plebeia devenit. Ad nomen *Succat* vel *Succath* quod attinet, dictus Fiechanus Scholiastes linguâ Britannicâ *Deum belli*, vel *Fortem bello*, sonare asserit. Neque delunt qui à *Souchet*, Gallicâ dictione, quæ trunculum significaret, dictum arbitrentur.

Ibid. lin. 1. in *vico Bonavem Tabernie*,] *Tabernia* regiuncula est Britannica, pars hodiernæ Scotiæ, sita prope castrum *Dunbritannicum*, ita dicta juxta *Jocel* nomen, quasi *Tabernaculorum campus*, eo quod Romanus exercitus tabernacula ibidem fixerit. Consule itidem *Fiechum Slebientem* & *Anonymum* vitæ *S. Patricii* scriptorem *Seculi XIII*, in *Bibliotheca Cottoniana*, sub effigie *Vitellii*, E. VII. 3. cujus initium; *Gloriosus Confessor Patricius, de genere Britonum*.

Ibid. lin. 25. *Hiberione in captivitate adductus sum*,] Ita *S. Patricius* *Hiberniam* sæpe appellat, quæ & ita appellatur in aliquibus exemplaribus *Itinerarii Antonini*, licet ibi perperam in alio ponatur tractu. *Antonini* vero *Hiberionem* eandem esse cum *Hibernia*, firmat opinio *Hieronymi Surita*, viri de literis optimæ meriti, in *Commentariis* ad jam dictum *Itinerarium*, ab *Andrea Schotto S. I.* post mortem ejus publicatis. Hæc accedit nominis similitudo cum voce *Hibernica* *Erie*.

H

Ira

Ita enim Incolæ Hiberniam vocant.

Pag. 9. lin. 24. *juxta sylvam Focluti,*] Loc-
cus ille est apud Maionentes in Conatia: Fi-
echo Slebtienfi, *Ciallo-Fochlad* dictus.

Pag. 16. lin. 8. *Idola & immunda usque
nunc semper coluerunt,*] De Idolis, sive Diis
quos Hiberni olim, dum Ethnici, maximè
colabant, vide quæ diximus in libro de An-
tiquitatibus Hibernicis, cap. V. Nonnulla
tamen ibi prætermissa, quæ ad rem no-
stram faciunt, à quibusdam è nominibus die-
rum Hibernicis deducta, in sequenti hebdo-
madica distributione, obiter hæc visum an-
notare.

Nomina Latina.

Nomina Hibernica.

Dies Solis, sive }	Dia Domnuch.
Dies Dominicus. }	
Dies Lunæ.	Dia Luan.
Dies Martis.	Dia Mairt.
Dies Mercurii.	Dia Cedain.
Dies Jovis.	Dia Dardain.
Dies Veneris.	Dia Aine.
Dies Saturni.	Dia Satharn.

Ex his, Dies primus, stylo Ecclesiastico,
Dies Dominicus nuncupatur, unde & no-
men Hibernicum, *Dia Domnuch*. De veteri
Hibernico nomine, ante receptam in Hiber-
nia religionem Christianam, non habeo quod
certò dicam, hodie verò *gyan* Solem signifi-

car.

cat. Secundus, tertius & septimus Planetarum nomina servant, & Latine sunt originis, idcircoque Antiquitatem (quatenus ad nostrum institutum) non redolent: nam Hibernos veteres propriam habuisse linguam, à Latina planè diversam satis liquet. De quarto, quinto & sexto, quid judicem hæreo. Sunt qui opinantur eorum nomina simul cum ipsa religione Christiana, in usum apud Hibernos fuisse injecta. Sic dies Mercurii, juxta illorum sententiam, dicitur *dia Cedain*, quasi dies primus jejunii, dies Jovis, *dia Dardain*, quasi dies inter jejunia, & dies Veneris, *dia Aine*, vel *Ene*, quasi dies jejunii. Non possum tamen non suspicari vetera ea fuisse nomina Hibernica Mercurii, Jovis & Veneris. Certè *Dardain* vestigia aliqua retinere videtur *Taramis* (Camdeno, *Taranis*) quo nomine Gallidum Ethnici, Jovem olim colebant; eadem significatione, quâ Latini, *Tonanem*. Literarum T. & D. frequens inter se permutatio obvia est. Meminit *Taramis* vel *Taranis* hujus, Lucanus, libro I;

Et Taramis, Scythicè non minor ara Dianæ.

Nisi quis malit à Britannico, *Tanar*, quod tonitru sonat, fluxisse. Hæc spectat ara votiva Cestrie effossa anno MDCLIII. (quam integram ibi vidi eodem anno) cum hac inscriptione (Jovi Opt. Max. Tanaro) à Tito Elu-
pio Galerio, Antonino Pio imperante, posita,

H 2

Galerius

GAlerius is Primipilus fuit vel *Legionis* *XXXV. Vitricis*, ut verba incisa innuere videntur, vel, ut ego lego, *Legionis XX. Valentinus Vitricis*. Nam certissimum est eam Legionem, quæ & dicta *LEG. XX. VICTRIX*. Divæ sive Cestriæ, sedem habuisse. Vide Camdenum, in Cornaviis pag. 458. & in Brigantibus, p. 626. De GUNT A, quid affirmem, adhuc nescio; si Gubernatorem signare dicerem, nonne aleam luderem? Sed de hac voce desudent alii, me certe diu sollicitum habuit. Cætera planissima sunt, neque de literis V. S. L. M. in ultima linea, ullus restat scrupulus. Nota est expositio; *Votum solvit libens merito*. Ad tempus dedicationis quod attinet, erat is annus Chr. sti **CLIII.** quo Commodus & Lateranus consulatum gesserunt. Vide Cassiodori Fastos Consulares. Neque inusitatum erat olim veteribus Pagani hoc dedicationis genus: nam in libro Inscriptionum antiquarum orbis Romani, à Jano Grutero edito, pag. 20. num. 5. aram invenimus, **DEO FULGURATORI** dicatam, & aliam (ut cæteras h. c. mittamus) pag. 21. n. 6. **JOVI FULMIN. FULGUR. TONANTI**. Pergo. In *Cedain*, vulgò *Keden*, reliquæ aliquæ *Waden*, sive Mercurii, Et in *Aine*, vulgò *Ene*, Veneris, superesse videntur.

videntur. Hæc accuratius excutere, non est hujus loci, & vereor ne in his jam tedio sim. De ritibus quibusdam præcis Ethnicorum Hibernicorum, speciatim nominatis simul & damnatis, vid. Synod. S. Patricii Canon, 14, 16 & 20.

Pag. 16, lin. 11. *fili Scottorum*] Hibernos ante S. Patricii tempora, Scottorum nomine fuisse designatos, præter Porphyrium & Ammianum Marcellinum, aperte probat Claudianus, in Panegyrico, de quarto Honorii consulatu;

Scottorum cumulos flevit glacialis Ierne.

Et libro 2. de laudibus Stilichonis.

*Me quoq; vicinis pereuntem gentibus, inquit,
Munivit Stilicho: totam quæm Scotus Ierne
Movit, & infesto spumavit remige Tethis.*

* Solique me-
lius.

Item Paulus Orosius, S. Patricio paulo senior, de Hiberniâ loquens; *Hæc propior (inquit) Britannia, spatio terrarum angustior, sed cæli * sol: sive temperie magis utilis, à Scottorum gentibus colitur.* Sed de hac re, vid. plura, in libro meo de Antiquitatibus Hibernicis ante biennium edito. Quibus porro addames Hiberniam non antiquitus tantum, sed etiam Seculo XV. (ut de intermediis temporibus hæc raceamus) Scotiæ majoris nomine fuisse notam. Hoc constat ex chartâ Sigismundi Imperatoris, à Wiguleio Hund'o, in Metro-
li

li Salisburg. citata. Sanè (inquit) pro parte Religioforum Abbatis, Prioris & conventus Monasterii Scotorum & Thernicorum de Majori Scotia in Ratisbonâ, devotorum nostrorum, oblata nostra Celstudini supplex petitio continebat, &c. Hæc verba lucem aliquam præbent litteris Friderici III. ad Henricum nostrum VI. missis, quas (hactenus ineditas) Lectori integras hic visum exhibere, ex libro litterarum M.S. Thomæ de Bekintonâ legum Doctoris, tunc temporis Henrico VI. ab epistolis secretis, postea Bathoniensis & Wellensis Episcopi.

Fridericus Dei Gratiâ Romanorum Rex semper Augustus, Austria, Stiria, Carinthia & Carnota Dux, Comes Tirolis, &c. Serenissimo Principi Henrico Regi Anglia fratri nostro carissimo, Salutem & fraternam dilectionis affectum. Serenissime Princeps, frater noster carissime; Accedet ad præsentiam vestram honorabilis, religiosus & devotus noster dilectus Alanus Abbas Monasterii Sancti Jacobi Scotorum Ratispon. ordinis S. Benedicti, nonnulla persona & monasterii sui ex parte vobis explicaturus. Precamur V. F. attentius quatenus ipsum in hujusmodi explicandis & aliis suis agendis, nostri intuitu, favorose recommendatum habere placeat, adeo ut nostras erga vos preces, sibi sentiat profuisse. Dat. Vien, anno Dom. MCCCCXL, die XXVII. mensis Junii regni verò nostri anno primo. Atque litteræ illæ hactenus. Ex ejusdem cœnobii Archivis, de his & similibus quæ ad nostram pertinent Hiberniam, plura opinor addi possent: nec

res est fortasse indigna viri alicujus eruditi
solidique judicii curâ & indagine, qui de re
Antiquariâ & ejus studiosis, benè mereri
cupit.

Pag. 19. lin. 20. *quando baptizavi tot milia
hominum,*] Mirabile est quod de multitudine
conversorum & uno die à S. Patricio in Conatiâ
(unâ ex Hiberniæ Provinciis) baptizatorum,
tradit Nennius, vel Ninius Britannus. Duo-
decim (inquit) milia hominum in unâ regione
Conachiâ, ad fidem Christi convertis & bap-
tizavit; & septem reges qui erant filii Amal-
gith, in uno die baptizavit. Ex eo, eadem habet
Matthæus Westminsteriensis, ad annum
CCCCXCI. Hos septem, non reges fuisse,
sed Amalgaidi regis Conatiæ filios, re-
ctius asserunt alii. Sed de innumeris, per
universam Hiberniam, S. Patricii assiduâ
prædicatione ad fidem conversis, consule
vitæ ejus scriptores, qui hæc satis fusè tradi-
derunt.

Ibid. lin. 30. *Et inter vos & ubique pergebam,
causâ vestrâ, in multis periculis, etiam usque ad
exterâs partes, ubi nemo ultrâ erat,*] Per exte-
ras (fortè extremas) partes, Hiberniam in-
telligit, vel exteriores ejus partes, sicut su-
prâ, ubi ait, *quia Evangelium prædicatum
est, usque ubi nemo ultrâ est.* Veteres qui-
dem, S. Patricii ævo, de regione aliqua,
ultra Hiberniam, versus occasum, nihil
novisse, vix est cur quis dubitet, & veri-
simile est sanè nihil audivisse, præter ob-
scuram

securam eam narrationem de Atlantiæ, in
Platonis Timæo.

Ibid. lin. ultim. & pag. 20. lin. 1. &c. &
ubi nunquam aliquis pervenerat, qui baptizaret,
aut clericos ordinaret, aut populum consummaret,
donante Domino, diligenter & libentissimè, pro
salute vestrà, omnia generavi.] Hiberniam,
S. Patricii prædicatione & piis conatibus, pri-
mum publicitatis Christi nomen recepisse, ne-
gari jure non potest, quando autem prima ve-
ritatis lux ibi affulserit controversitur. Sunt Bi-
ographi nonnulli qui alios non paucos, ante
S. Patricii adventum, Evangelium ibi prædi-
casse, & quamplurimos ad fidem Christi
convertisse tradant. De multitudine creden-
tium in Hiberniâ, tempore S. Cataldi Hiber-
ni, vid. Bartholomæum Moronum, in vi-
tâ ejusdem Cataldi Romæ editâ anno
MDCXIV. ubi cum Tarentum asserit in-
gressum, (cujus urbis Episcopus evasit) circa
annum CLXX. Ego autem Alexandro ab
Alexandro potius assentior, qui Geniali-
um dierum lib. 3. cap. 15. de S. Cataldo lo-
quens: *Is abhinc annis mille, (inquit) Pontifex*
urbi Tarentina præfuit. Alexander hic scripsit
circa annum Dom. Millesimum quingentesi-
mum; unde colligatur S. Cataldum in exitu
Seculi quinti claruisse, si non ut Antonius Ca-
racciolus conjicit, post initium Seculi sexti.
Hanc opinionem firmat multitudo ea creden-
tium in Hibernia, S. Cataldi ævo, à Morono
memorata, contra vulgò receptam Histori-
corum

corum opinionem. Ab aliis itidem, S. Albeus, Kiaranus Saigerensis, Ibarus & Declanus Episcopi, ante S. *Patricium*, in religione Christianâ propagandâ, operam ibi sedulo navasse feruntur. Cæterum quatenus ad tempus, perperam opinor, præsertim si Prospero credimus, qui Palladium PRIMUM ad Scotos, (sive Hibernos) missum fuisse Episcopum asserit, Basso & Antiocho Consulibus. Eos ævi porro recentioris fuisse, obitus eorum tempora innuunt. Nam in Annalibus tam Ultoniensibus quàm Inisfallensibus, Ibari obitus ad annum refertur 499, qui nobis est 500. & S. Albei, ad annum 526, vel 527. Declanum verò post Albeum decessisse, testatur vitæ ejus descriptor, De anno nihil traditum reperi. Item Kiaranum admodum senem, à S. Finiano Clonardensi, circa annum 530 discere non puduisse, ex ejusdem Finiani vitâ intelligimus, ita ut cur eorum labores in doctrina Evangelica propaganda, in recentiora tempora, post adventum nempe S. *Patricii*, non sint retrahendi, nullam causam videam. His addemus Bedæ Martyrologium, ubi ad *XVI. Kalend. April.* ita annotatum invenimus : *In Scotia, (sive Hibernia, uti habet Baroniana Martyrologii Romani editio) Natale (quâ voce veteres depositionem sive obitum sæpe intelligebant) Sancti Patricii Episcopi & Confessoris, qui PRIMUS ibidem Christum evangelizavit*, hoc est, inquit D. Rothæus, à doctissimo Usserio Armachano citatus,

tatus, Primus & primarius, honore, virtutes, zelo, opere sanctitate & efficacia conversionis omnium consummatissima. Maxima restat difficultas, ex ipsius Prosperi verbis, qui ad annum Domini 431. Baffi & Antiochi consulari signatum, ita scribit: *Ad Scotos in Christum CREDENTES, ordinatur à Papa Celestino, Palladius, & PRIMUS Episcopus mittitur.* Idem habent Beda, (Eccles. histor. gentis Anglor. lib. 1. cap. 13.) Marianus Scotus, Sigebertus & alii Prosperi sequaces. Sed Nennius, sive Ninius, qui seculo IX. vixit, Palladium missum asserit ad Scotos in Christum CONVERTENDOS. Palladium quidem Evangelium in Hibernia prædicasse innuunt Nennius, Probus, Jocelinus, alii, sed admodum brevi, & irritò pene successu. Et ad Prosperi ipsa verba, *Scotos in Christum credentes*, quod attinet, ea fortasse referenda sunt ad tempus quo Prosper Chronicon suum scripsit, quando nempe longè maxima pars Hiberniæ ad Christi fidem, S. Patricii prædicatione & operâ fuit conversa. Nam de temporibus ante Palladium, non intelligenda esse, innuunt ipsius Prosperi verba, in libro contra Johannem Cassianum (quem Collatorem appellat) cap. 4. ubi de Celestino loquens: *ordinato*, ait ille, *Scotis Episcopo, dum Romanam Insulam (Britanniam sc.) studet servare catholicam, fecit etiam barbaram, (sive infidelem) Christianam.* Quibus verbis, Insulam ad quam missus est Palladius, (ut hoc obiter

Lanigan.
i. 42.

obiter adnotemus) planè distinguit à Britannia cujus pars est hodierna Scotia. Sed de his viderint alii, qui felicius hoc argumentum tractent, nam hic me cæcutire fateor. Ego interim in cursu instituto progrediar.

Pag. 20. lin. 21. *Ita ut me fruamini, & ego vobis semper fruam in Deum.*] Hinc, necnon ex aliis Confessionis Patricianæ locis, satis liquet, eam per modum Epistolæ ad Hibernos, scriptam fuisse. Epistolæ porro nomine citatur, ab antiquo mihi anonymo Scriptore, qui vitam S. Patricii tribus libris descripsit, sicut antea in Prælatione dictum est.

Pag. 22. lin. 22. *Sed & omnes qui adorant eum, in pœnam miseri malè deveniunt.*] De Sole hic loquitur, quem Hiberni, dum cuncti, inter Deos majorum gentium, olim colebant, eos nimirum quos antequàm rem aliquam majoris momenti aggredierentur, ut feliciter succederet, aliquo prius sacrificio placare solebant.

Pag. 23. lin. 16. *Et hæc est Confessio mea, antequàm moriar.*] Verba hæc sunt postrema Confessionis S. Patricii, & innuere videntur illum, non diù ante obitum suum, eam literis mandasse. Obiit is, juxta vulgò receptam opinionem XVII. die Martii anno CCCCXCII. in cœnobio Saballino, quod ipse construxerat, annos natus, sicut Moses, CXX. & Duni, non procul ab eodem cœnobio, sepultus est. Omitto hic varias Nennii, D. Bernardi, Monachorum Glastonjensium,

fium, eorūque sequacium sententias, de loco sepulturæ corporis ejus, de quo, sicut de Homeri patria inter Græcos, magnæ erant olim contentiones, sed præsertim inter monachos Dunenses & Glasstonienses.

Mortis S. *Patricii* me mentio admonet, ut de Testamento ejus nomine nobilitato, aliquid dicam. Neque penitus abs re est. Extat quidem versibus Hibernicis vetustissimis expressum, sed fidei incertæ. Tetraстichon ex eo, à Johanne Kellzo, ni fallor, jam olim Latine redditum, hæc apponere visum fuit.

*Ter denis annis versatus in ede Saballi,
Ter denis aliis peragravi latus Iernam:
Centum & videnos annos vivendo peregi.
Presentem ad noctem hanc, seclum produci-
tur istud.*

Necnon de Duno, istud Latine sic expressum; *Dunum, ubi erit mea resurrectio, in colle Celtaris filii Duach.*

Atque de hac Epistola, hæc sunt quæ, ut ad rem Historicam & Antiquariam spectantia, dicenda habui. Theologica verò libens ubique (uti par est) Theologis expendenda reliqui. Ad notas jam tranſeamus in Epistolam S. *Patricii* ad Coroticum.

NOTÆ

NOTE
in Epistolam
S. PATRICII
ad COROTICUM.

HÆc Epistola ad Coroticum (Jocelino, Cereticum) regulum Cambro-Britannicum non habetur in codice Armachano supra memorato, sed in lucem (post noctem diurnam) nunc primum exit, ex cæteris tribus exemplaribus manuscriptis, Cottoniano nempe, & binis Bibliothecæ Sarisburiensi, inter se collatis.

Epistola continet potissimum detectionem crudelitatis Corotici tyranni, qui multos ex Hibernis, S. *Patricii* prædicatione & laboribus ad fidem Christi conversis, occiderat, alios captivos detinuerat, aliosque Scotis & Pictis apostatis vendiderat.

Sunt quidem nonnulla in hac Epistola quæ exscriptorum incuriâ, Critici ingenium requirunt: Sed nihil est quantum video præterea, de quo dubitetur. Eundem habet stylum cum priori opusculo, ac scripturæ citatæ sunt

ex una eademque versione. Nunc ad notas particulares, ex verbis Epistolæ.

Pag. 24. lin. 3. *Patricius peccator, indoctus scilicet.*] Veteres Scriptores Ecclesiasticos frequenter tali ufos fuisse humili exordio in Epistolis suis, ex eorum quæ hodiè exstant operibus liquet. Exempla satis obvia sunt. Ex multis, uno vel altero contenti erimus. Vide igitur S. Galli Hiberni Epistolam ad Desiderium Cadurencem Episcopum, scriptam circa annum Salutis 640, & Lanfranci Archiepiscopi Cantuariensis aliam, ad Tirdelvacum Regem Hiberniæ anno scriptam 1074. Prior extat in Henrici Canisii Tomo 5. Antiquæ Lectionis: Posterior, in Baronii Annalibus, ad annum 1089. sed emendatior in Bibliothecæ Cottonianæ codice M S.

Ibid. lin. 3. &c. *Hiberione constitutum Episcopum me esse fateor.*] Hic S. Patricius Episcopi tantum titulo se designat, quanquam non est cur quis dubitet eum omnium Hiberniæ Episcoporum Primatem extitisse. Atque ita olim licet Archiepiscopi interfuerint & subscripserint Synodo Arclatensi in Gallia, sub Constantino Magno celebratæ, anno 314. Archiepiscopi tamen nomen nulli eorum ibi tributum legitur. Vid. Tom. 1. Conciliorum Galliarum à Sirmondo edit. Paris. anno 1629. pag. 9.

[Ibid. lin. penultima. *Neophyti*] Neophytum Hidorus Hispalensis exponit *novellum & rudem fidelm, vel nuper renatum.*

Pag. 25. lin. 2. *Et misi Epistolam cum Sancto Presbytero*

Presbytero quem Ego ex infantia docui.] Quis Sanctus ille Presbyter fuerit, certo altruere non possum. Si conjectura venia; dicerem Benignum ibi intelligi. Benignus enim a puero, sub S. *Patricio* diligenter institutus, successor ejus tandem in sede Armachana designatus est, idq; ipso S. *Patricio* vivente & promovente. Tanto præceptore dignus discipulus. Hanc promotionem S. *Patricium*, dum Benignus adhuc puer esset, Spiritu prophetico prædixisse ferunt. Quæ de re, consule Probum, circa initium libri II. vitæ *Patricii*, Tirechanum, Jocelinum, & Annales tam Ultonienses quàm Inisfallenses. Non negandum tamen varias fuisse opiniones de proximo S. *Patricii* successore, sed eas sciens hîc prætermitto, quia ad nostrum institutum, ista non spectat disquisitio. De his tamen aliàs, ubi commodius.

Ibid. lin. 8. *Zabulus*] pro diabolus, sicuti passim, apud veteres Ecclesiasticos Scriptores.

Pag. 26. lin. 24. *in ultimis terra.*] His verbis S. *Patricius* Hiberniam innuit. Atque ita accipiendus est in superiori sua Epistola (quæ & Confessio ejus dicta) ubi de *Ultimis Terra*, & de *Extremis Terra* loquitur. Hûc accedit quod de *Extremis Terra finibus*, ex litteris Honorii I. ad Scotos sive Hibernos habet Beda; Libro II. Historiæ Ecclesiasticæ gentis Anglorum, capite 19. Siquidem Hibernia regio est totius Europæ ad occasum remotissima. Unde in vita B. Columbani & Jona Abbate descrip-

ea vocatur *Insula in extremo Oceano sita*, Item in operis tripartiti auctore, de vita S. Patri-
cii; Est autem *Hibernia Insula omnium occiden-
taliū Insularum post Britanniam maxima, seren-
itate aëris saluberrima*: Deinde post pauca,
ultra quam ad occasum, nulla invenitur habita-
bilis terra, nisi miranda loca, qua vidit S. Brenda-
nus in Oceano. Hac jam *Insula propriè Scottorum*
est patria. Et D. Bernardus, sub finem vitæ
S. Malachie Archiepiscopi Armachani, de
eo loquens, Nos (inquit) videre venerat à Fini-
bus Terra, non audisurus Salomonem, sed exhibi-
turnus. Neque hac occasione omittendum est
Homerum & Hesiodum in occiduis his no-
lstris partibus, sive in Oceano circa *Vltima Ter-
ra*, Insulas fortunatas seu Beatorum collo-
casse.

Ibid. lin. ultima & pag. 27. lin. i. *Ingenuus
fui secundum carnem, Decorione patre nascor.*
Quid per verba illa *Decorione* (vel *Decurione*)
patre nascor, collata cum his Confessionis
ejus, *patrem habui Caspornium diaconem*, sic
sentiendum, aliis judicandum relinquo. De
multiplici *Decurione*, vid. Spelmanni Glos-
sarium.

Pag. 27. lin. 26. *in manus Scottorum atque
Pictorum* Qui *Picti* illi fuerint incertum est,
Nam præter *Pictos Albanientes*, qui in An-
nalibus Ultoniensibus, nonnunquam *Picti*, sed
plerumque *Cruithnes* appellantur, erant & ol-
m *Picti* quidam *Hibernici*, qui *Cruithni* etiam
vocabantur. Horum regionem in parte bo-
reali

reali Ultonia sitam, Probus *Crimibetorum* regionem nuncupat. Atque ut Pictis Romani nomen dederunt à depictis corporibus, unde Claudianus, in Panegy. de III. Consulatu Honorii Augusti;

— nec falso nomine Pictos
Edomuit.

Ex libro de Bello Getico;

— ferrugine vocatur
Perlogis exanimos Pictos moriente figurat.

Ita *Crimibetis* nomen Hiberni fecerunt, à voce antiqua Hibernica *crimibh*. quæ formas sive figuras sonat. De Pictis Hibernicis (*r-Gwyddil Phichiaid* à Britannis dictis,) vide Hunfred. Lhuid. in Anglica sua Wallie descriptione, pag. 14. & 15. De Pictis Albanicis, consule Bedam, Ecclesiastica Histor. gentis Anglor. lib. 1. cap. 1. Verissimilius quidem videtur Pictos Albanicis hinc intelligi: nam addit S. Patricius paulo postea, ad Coroticum loquens, *Tu toties interficis & vendis illos genti externa*, &c.

Pag. 29. lin. 3. *Indignum est illis; Hiberniam sumus.* De Hiberione, (sic enim S. Patricius Hiberniam bis in hac Epistola appellat) supra diximus in Annotationibus ad Confessionem ejus. Ad *Hiberniam* (nam ita etiam hinc semel Hiberniam vocat) spectat illud Johannis Lelandi, in Assertionem Arthuri Regis,

Regis; ubi S. Patricium Hibernorum vocat Apostolum. Item in Cygnea sua Cantione, ubi Hibernos in fidem ab Henrico VIII. receptos, *Iberos* appellat;

Fractos undique pignitudo Iberos

Sylvestres domuit, suave Legis

Ferre, & perdocuit jugum Britannia:

Quae victoria comparanda magnis.

Item Johannes Hereus Medicinae Doctor, sub Henrico VII. in Historia sua Anglicana, Heroico carmine conscripta, de Johanne comite Lincolnensi loquens, qui arcana inierat consilia cum Margareta Burgundiae Ducissa, de Henrico Rege exturbando;

Hic Margarita se praebeat esse paratum,
Us vires & opes omnes sociaret Hiberis.

Herei hujus Historia M. S. extat in Bibliotheca Cottoniana, sub effigie Julii Caesaris, C. 2. 12. Denique, (qui inter longè antiquiores numerandus est) Dioscorides Hibernos (opinor) intelligit, cum praeter Britannos, *Hiberos* etiam usos dicat pro vino, *Curnu* poru ex hordeo confecto. Ubi *Curnu* perpetram legitur, uti notat Camdenus, pro antiquo verbo Britannico, *Curnu*, quod cervisiam significat. Fatendum nihilominus Scriptores nonnullos (quod obiter observo) regionis hominum decptos, non pauca ad Hispani-

am. q. 2. & Hiberia olim dicta, pertinentia,
ad Hiberniam temere transtulisse. Sic Firmi-
nus Martyr, *Hispanus* (sive *Hiberus*) *genera,*
& *civis Pampelonensis*, ut satis liquet ex anti-
quis ejus Actis, à Francisco Bosqueto editis, in
Histor. Eccles. Gallican. tom. 1. par. 2. & in
Vincent. Specul. Historial. lib. 12. cap. 79. A
Petro tamen Equilino, in Catalog. Sancto-
rum lib. 8. cap. 119. ex *Hibernia* ortus dicitur.
Sic porro nonnulla Eusebiani Chronici ex-
emplaria Galbam habent in *Hibernia*, pro
Hiberia, sive *Hispania*, imperium invasisse.
Sunt & alia exempla satis obvia. Sed nos ea
hic prætermittimus, quia aliò festinamus.

NOTE

ad Synodum

S. PATRICII.

C Anones hujus Synodi debemus apo-
grapho ex antiquo codice M. S. An-
degavensi descripto, quod jam olim
ad D. Jacobum Usserum nuper Ar-
machanum Archiepiscopum è Gallia misit
doctissimus Jacobus Sirmondus. Aliquot ta-
men locis, librariorum sive in curia sive in
scitis, valde depravati sunt. In lucem pri-
mum

mum prodierunt ex eodem apographo anno MDCXXXIX, inter Concilia Britannica, durante V. CL. Henrico Spelmanno equite aurato, und cum alijs S. *Patricii*, Auxilio & Isidoro adscriptis, quos paulo emendatiores ex codice admodum antiquo Collegii S. Benedicti Cantabrigie transcriptos suo loco habes. Meminit hujus Synodi S. *Patricii*, ex codice Andegavensi, & alia Synodi Hibernica, ex codice Floriacensi, Philippus Labbeus, in nova Bibliotheca Manuscriptorum librorum, Parisiis edita, anno MDCLIII. Quando autem habitus fuerint, me latet.

Expositio verbi *Kallro* supra habetur cap. XVII. Sed cujus sit lingue plane nescio. S. *Patricium* linguarum non solum Britannicæ & Hibernicæ, sed etiam Gallicæ & Latinæ peritissimum, non expertum etiam Græcæ, asserit Joselmus, capite CLXXXV. Fortasse lectio est depravata quæ de re querant alii. Ex eodem Canone, stricta monachorum illius ætatis disciplina perspicui potest. Et S. *Patricium* Monachis, vel Canonicis suis a mundanis occupationibus segregatis, propriam condidisse regulam certo constat. Porro ejus ætate, ut & seculo sequenti, varias fuisse Monachorum vel Canonicorum in Hiberniâ regulas, a S. Albeo, Kiarano juniore (filio Artificis vulgo dicto) Brendano, Congallo & Colomba institutas, non est dubitandum, quanguam eorum successores normam tandem susceperint S. Augustini, atque inde

Canonici Augustiniani appellati fuerint. Neque alia fuit antiqua monachismi conditio in cæteris orbis Christiani partibus. Unde ita iam dictus Simonidus in notis ad lib. VII. Epistolarum Apollinaris Sidonii: *Primis autem illis seculis, ante receptam S. Benedicti regulam, singulorum ferme canonicorum propria erant Leges & Statuta.* Sed in sole meridiano quid lucem quero? De hac re non est cur ulterius disquiramus.

Canon XXV. de thoro fratris defuncti, habetur etiam in excerptis MSS. è Jure Sacerdotali Egberti Archiepiscopi Eboracensis, per Hucarium Levitam, sub titulo, *Item Synodus de thoro fratris defuncti*, ubi pro, *super istis frater*, melius habetur, *Superstes frater.* Claruit Egbertus ille anno DCCCL.

Canon XXX. adeo depravatus est, ut sine alterius codicis ope restitui ægrè possit. Inter unam loquentia quæ ad rem faciunt, ex cod. vetusto Canonum titulum 66. in Bibliotheca Cottoniana. hic apponere visum, sub titulo, *De his quæ non eludit Jubilæus Synod. Hibern.* Aliis tibi apponentibus Jubilæum; respondebis. *Annus Jubilæus de rebus venditis & commodatis ex haberedibus propriis, ad homines catholicos est, non de antiquis commendatio; non de his quæ per vim rapta sunt, non de his quæ sine pretio fiunt, non de his quæ venduntur ex alienis hereditatibus, non de his quæ inter Regem & Ecclesiam fiunt, (quia Rex proprium Ecclesie quanto tempore non subtrahet, ita Ecclesia jura Regis), non de his quæ*

que sunt inter fratres, quia frater fratrem
fratrat.

NOTE

ad alios IX. Canones

S. PATRICIO

adscriptos.

Habetur admodum vetustus liber
MS. Canonum titulosum LXVI. in
Bibliotheca Cottoniana Westmo-
nasterii, (sub sigillie Othonis E. 13.)
in quo sparsim dicti IX. Canones S. Patricia
attribuuntur. Liber ille descriptus est Anglo-
Saxonice temporibus, & olim pertinebat ad
conobium S. Augustini Cantuarie, sicuti In-
scriptio prefixa testatur, ibi legenda.

Ad finem Canonis primi, in alia Canonum
collectione Collegii S. Benedicti Cantabri-
giæ, sequentia adjiciuntur: *Clericus qui cau-
sam suam, siue iustam siue iniustam, ad iudicium
alterius fidei iudicis provocat, excommuni-
cetur.*

Per Principem in II. & III. Canon. in-
telligitur fortasse Pastor vel Episcopus. Ete-
nim

† f. Monachos.

nim in jam dicto libro Cottoniano, habetur Canon sequens: *Synodus Hibern.* Si qua contumacia inter Principem & † Mona..... ejus per discordiam aliquam orta sit, non ejiciat Pastor gregem suum in dispersionem, nec oves Pastorem fugiant: sed invicem pacificentur. Item alius, his verbis; *Synodus Hibern.* ait. Testamentum Episcopi sive Principis est decem scriptuli sacerdoti danti sibi sacrificium, segum pauperi, viaticum cibi vidua, commune vestimentum ministro. Et hec tamē firmentur a clericis. Item sub titulo, de bonis Principibus: *Synod. Hibern.* Oportet omnem Principem, ut terra sit ad sustinendum, gubernator sit ad corrigendum, anchora sit ad sustentandum, malleus sit ad percutiendum, forceps sit ad tenendum, sol sit ad inluminandum, ros sit ad madefaciendum, pugillarius sit ad scribendum, liber sit ad legendum, speculum ad conspiciendum, terror sit ad terrendum, imago sit in omnibus bonis, ut sit * omnia omnibus. Item in codice Canonum perverusto Collegii Benedictini Cantabrigiæ, pag. 174. *Synodus Hibern.* Princeps in sua morte, de rebus Ecclesia commendare potest, hoc est, pretium ancilla, sive de substantia, sive de agro. Eodemque sensu, in Annalibus Ultoniensibus, successores aliquot S. Patricii in sede Armachana, Principes appellantur, Cathasachus nempe, q̄ iob ii anno DCCCLXXXIII, Josephus & Mal-Patricius, uterque defunctus DCCCCXXXVI. sicut in libro meo de Provinciæ Armachanæ Praefulibus nondum

2 1 Cor. IX. 32.

dum edito annotavi. Quanquam *Mal-Patricius* ille à nonnullis inter Antistites Armachanos (quod obiter adnoto) non numeratur. De Abbate eodem titulo adornato, sic liber Landavenlis Ecclesiæ M S. in vita S. Cadoci: *Abbas erat & Princeps super Gwilianc regionem*. Vid. Spelman. Glosar.

Ex Canone IV. S. *Patricii* modestia perspicitur, ubi ait: *Nescio annon: Deus scit*. Hoc ulitatum ei fuisse respondendi modum in causis occultis & ambiguis, notat Jocelinus, in vita ejus, cap. 185. Et post pauca: *Seipsum (inquit) humilitate vincebat: unde & in Epistolis suis se esse peccatorem, ultimum, minimum contemptibilem, se nominare consueverat*.

Quintum & Sextum edidit jam pridem doctissimus Jacobus Ulserius nuper Archiepiscopus Armachanus: ceteri nunc primam ab umbra ad solem emittuntur; excepta priore parte Canonis noni, quæ invenitur etiam inter Canones Synodi *Patricii*, *Auxilii* & *Islermini*. Sed lectio hæc sanior est, ut ex collatione patebit. Vid. itaque I V. & V. Canon. illius Synodi, una cum notis ad eosdem, suis locis.

NOTE

NOTÆ

ad Synodum

PATRICII,

Auxilii & Iſternini.

EXtant hi Canones in pervetusto codice MS. Bibliothecæ secretioris Collegii S. Benedicti Cantabrigiæ, literis manuscriptis de crypto, (num. 221.) sed adeo ægri in aliquot locis, ut sanabiles non sunt, sine critica licentia. Utinamque ex editionis Spelmannicæ & dicti exemplaris Benedictini collatione, paulo emendatiores quàm antea, jam redditi sunt. Synodus hæc habita videtur à S. Patricio, unâ cum Auxilio & Iſternino Episcopis, circa annum Domini CCCCL. post mortem Secundini Episcopi. Etenim in Annalibus Ulsteriensibus, ad annum CCCXXXIX, (qui nobis est CCCXL.) ita annotatum invenimus: *Secundinus, Auxilius & Iſterninus mittuntur & Episcopi in auxilium Patricii.* Quibus consentiunt Annales antiqvi cœnobii Iriſſaltonſis in agro Kerriensi, (quos MSS. habeo) cum hac additione; *Nec tamen tenuerunt Apostolatam, nisi Patricius solus.* Constat por-

ro ex iisdem Annalibus Auxilium decessisse anno CCCCLIX. vel CCCCLX, & Ilser-
ninum decennio post, Hactenus de exempla-
ri unde hæc hausimus, & de tempore quo Sy-
nodus celebrata videtur.

Hic porro monendus est Lector aliquos è
jam dictis Canonibus reperiri in supra memo-
rato vetusto codice Canonum Titulorum
LXVI. in Bibliotheca Cottoniana, sed S. Pa-
tricio soli, sine aliqua cæterorum Episcopo-
rum mentione, adscriptos: è quibus, primus
ita restituitur: *Si quis redemptionem captivi in-
quasiuerit suajura, sine permissione Abbatis, mern-
it excommunicari: quartus & quintus ita: Si quis
acceperit permissionem Pontificem, & collectum sic
pretium captivi, &c. ut supra patet ex dicto co-
dice Cottoniano, in prima parte Canonis LX.*

Canonis sexti causam, quatenus nimirum
ad Clericorum tonsuram more Romani at-
tinet, ita innuere videtur idem liber Cano-
num Cottonianus: *Romani dicunt tonsuram à
Simone Mago sumpsisse initium, cuius tonsura de
aure ad aurem tantum contingebat, pro * excelsi * f. expellenda.
lentic ipsa Magorum tonsura, quâ sola frons an-
terior regi solebat. Auctorem autem hujus tonsu-
re in Hibernia, subalcum Regis Loigeri filii † Noll. †
existisse Patricii sermo testatur: ex quo Hiberni-
enses penè omnes hanc tonsuram sumpserunt. Ser-
mo autem ipse periisse videtur. In Catalogo
librorum olim pertinentium ad Cœnobium
Canonicorum de Sion, apud Medio-Saxones
in Anglia, fit mentio Sermonis S. Patricii, sed*

an

an idem fuerit cum priore, vel an etiam in
extet, prorsus ignoro.

Ex hoc Canone satis liquet rejiciendam
esse sententiam Authoris Catalogi de tribus
ordinibus Sanctorum Hiberniz, cum S. Patri-
cium & alios primi & secundi ordinis Sanctos
ab aure ad aurem tonsos fuisse tradat. Neque
dubitandum hallucinatum eum potro, ubi
primum Sanctorum ordinem *Mascerum* admi-
nistrationem & consortia non respuisse alserit: ut
tum ex nono Canone nunc edito, tum & Joc-
celino liquet: Is enim cap. 102. S. Patricium
fuisse tradit, ut à mulieribus viri sequestra-
rentur, & utrique sexui adficia & oratoria di-
stincta construerentur, ne nomen Dei per eos inter
gentes quibus illud predicabant, blasphemaretur,
nec infirmis scandali occasio ulla in casu tali, vel
destruendi materia tribueretur. Sic ille ibi.

Hæc Synodo sedente, Ethnicissimum, (tri-
stissimum superstitionum Chaos) in Hibernia
non fuisse penitus extinctum produnt Cano-
nes 8. 13. 14. & 16. E quibus 14. & 16. Genti-
lium ritus aliquos speciatim denotant & pro-
hibent. Vid. porro supra nota marginales.

Canon XXIV ita plenius habetur inter
Canones dispersos in jam dicto codice Cotto-
mano, sub titulo, *De conversatione advena acci-
pientiæ locum.* Synodus Patrici dicit: Si quis ad-
vena ingressus fuerit in plebem, non ante baptizet,
nec offerat, nec consecrât, nec adificet Ecclesiam,
donec permissionem acceperit ab Episcopo illius
Provincia, quia exemplum humilitatis est. Nam

qui

qui sperat ab infidelibus aut laicis, & non ab Episcopo permissionem acceperit, alienus est. His addamus ex MS. Dialogo Ecclesiastica Institutionis, à Dom. Ecgbertho Archiepiscopo Eboracæ civitatis composito, ob argumenti cognationem, insequentem definitionem.

Interrogatio.

Si permittendum est Presbyteris, sive peregrinis sive nostri generis, passim ministrare absque conscientia Episcopi loci, in cujus diocesi interim demorantur; maxime sub Laicis, nusquam stabiles, nec loco nec auctoritate Pontificali primitus fundati.

Responsio.

Presbyteros peregrinos, vel absolute ordinatos, sine litteris commendatitiis circumeuntes provincias; nusquam eos ministrare patimur, vel sacramenta tradere, absque conscientia Episcopi loci. Quæ verò necessaria sunt, placuit eos administrare: ministeria tamen sacrorum tales nolumus admitti, sine grandi discretionis.

Ecgberthus ille sive Egbertus Ecclesiam Eboracensem rexit ab anno 731. ad annum 767. ob instructissimam quam Eboraci instituit Bibliothecam, (ut è Guil. Malmesburiensi liquet) celeberrimus, vir prudens præterea & eruditus, necnon eruditorum iuramus patronus.

In Canone X X X, Parochia luminatur pro integra Diocesi. Atque sic passim exempla

exempla reperiuntur apud veteres scriptores, speciatim apud Bedam, in Epistola sua adhuc inedita, ad jam dictum Egbertum Archiepiscopum Eboracensem. Alios sciens hic praterco.

Pars posterior Canonis XXXIV. ita distincto Canone habetur in codice Cottoniano sub titulo; *De vago monacho excommunicando*. Patricius ad. *Monachus inconsulto Abbatē, vagus, ambulans in plebe debet excommunicari*. Et postea in eodem codice, sub titulo; *De ordine excommunicationis*. Synodus Hibern. *Sex modos excommunicationis* dicit: à celebratione, à communicatione mensa, à cohabitatione, à benedictione, à conloquio pacifico, à comenatu. Sed hoc obiter. Simili ratione, ita Egbertus, in Dialogo suo Ecclesiastica Institutionis;

Interrogatio.

Presbyter, Diaconus siue natus Prioris sui transiens in aliam, Si liceat diocesi ministrare?

Responsio.

Desertorem verò propria Ecclesia interdictum habemus in aliam ministrare, ministrantem verò taliter, à suo submoveri officio, donec reconcilietur Ecclesie sue.

Hec eo libentius ex Egberto inferui, quia liber ejus est adhuc ineditus & luce dignus.

NO.

NOTE

ad alios Canones

S. PATRICIO

adscriptos, in codice Collegii

S. Benedicti Cantabrigiæ.

SYNODO Patricii Anx'li & Ilsermini
adjuncti sunt in dicto codice Collegii
Benedictini, alii etiam Canones S. Pa-
tricio attributi, quos supra conspicien-
dos exhibuimus: omnes duntaxat sententiis
nonnullis de iudiciis Ecclesiæ, quia ille ple-
nius habentur, inter Proverbia S. Patricio ad-
scripta e codice Cottoniano nunc edita.

Canon de Furto in Ecclesia peracto, S. Patri-
cio attributus totidem ferme verbis habetur in
illo sæpe a nobis memorato libro Canonum
Cottoniano titulorum 66. cum hac additione;
Et post penitentiam erit Monachus.

In eodem præterea libro Cottoniano, sunt
multi alii veteres Canones Synodorum Hiber-
nicarum ætatis incertæ, & in alia Canonum
collectione in eodem volumine; *Canones*
Adamnani Hiberni; omnes lucè quidem
digni,

digni, sed quia ævo Patriciano recentiores, hic prætermitti, ut ad institutum nostrum non pertinentes. Non est tamen cur quis dubitet S. Patricium, qui juxta Jocelinum, quottannis, etiam in extrema sua senectute, Concilium celebravit, quamplurimos alios promulgasse Canones. Pars eorum aliqua adhuc forte in occulto latet, sed longè major pars proculdubio perijt. Speciatim Synodum Caselie fuisse habitam à S. Patricio, Albeo & Declano, antiquus vitæ S. Declani scriptor his verbis innuit: *Commentantes in civitate Cassyl, S. Patricius & S. Declanus, cum multis sanctis suis discipulis apud Regem Engusam, multa bona rigoris Christiani constituerunt. Et ibi Rex Engusa & S. Patricius, cum omnipotulo, ordinarunt Archiepiscopatum & Munachia, in civitate & in sede S. Albei, (qui tunc ab eisdem Archiepiscopus ordinatus est) per seculum.* Ita Biographus. Cæterum Canones tunc editi (quod dolendum) non extant, Atque idem fermè dicatur de Canonibus Synodi à Patricio, Auxilio, Secundino & Benigno habitæ, è quibus unicis dumtaxat (quod sciam) superest; De alienis Provinciis ad eundem ad judicandum, in causis difficilioribus. Mitto hæc fabellas quas de duabus Synodis, quasi à B. Patricio Sanctis in Hibernia indictis, habet nugator quidam anonymus Seculi XV, qui libellum de Ecclesia Consecrati Patri juxta Ratisbonam fundatione, scripsit. Nolo figmentis istis Lectoris patientiâ abuti.

† Momonia.

NOTÆ

NOTÆ
ad Proverbia
S. PATRICII.

PRima sententia desumpta est ex suprâ memorato libro Canonum Cottoniano titulorum 66. Et totidem ferè verbis habetur etiam in Proœmio Synodi Patricii, Auxilii & Ifsernini. Ex eodem porrò codice Cottoniano, transcriptæ sunt octo sententiæ priores, de Judicibus Ecclesiæ. Reliquæ verò ex alterâ Canonum collectione, quæ in eodem volumine superiori subiungitur, ubi hoc etiam annotatum reperi. *In libris Patricii II. Episcopi.* (hoc est, libris, ni fallor, de Actis ejus,) *Ethianus & Conallus in campo Hai, Episcopos indignos ordinauerunt, quos increpavit Patricius, dicens: Quare absque consilio nostro Episcopos ordinastis? Quàm indigni sunt apud Dominum ordinari? Ideo Ecclesia vestra sint semper minima. Et monachi in pœnitentiam adducti sunt.* Consul. Jocelin. vit. Patricii, cap. 123. Qui porrò cap. 185, S. Patricium Proverbiorum librum Hibernicè conscripsisse asserit. De quo, vide etiam infra, in Annotationibus ad librum de Abusionibus.

K

Seculi.

*su. Usher
Brit. Eccl.
ant. p. 1049*

Seculi. Aliqua etiam Proverbia discere licet
 è vitæ ejus Scriptoribus, quæ studiosi Lectoris
 industriæ rel quimus.

Atq; hæc de Synodis, Canonibus & Pro-
 verbiis S. Patricii, hæc dicta sufficiant. Jam
 alia videamus,

NOTÆ
*ad lib. de tribus
 Habitaculis.*

Hujus libri exemplar ante annos
 circiter XXX, descriptum est ex
 ant quo codice manuscripto Biblio-
 thecæ Regiæ, ad S. Jacobi, in quo
 S. Patricio Ep scopo adscribitur. Ejus itidem
 nomen præfert exemplar antiquum M S.
 quod Cantabrigiæ nuper vidi, penes Guiliel-
 mum Morum, virum doctissimum & ve-
 nerandæ Antiquitatis diligenter indagato-
 rem. Sunt qui ascribant S. Augustino. Et
 certè in Tomo IX. operum ejus extat. Cæte-
 rum cum Auctor passim citet scripturas ex
 versione D. Hieronymi, Augustiniano ævo
 & Patriciano haud publicitus receptâ, non
 potest esse alicujus eorum. Neque desunt
 etiam qui nimerent inter Scripta D. Bernar-
 di, quanquam juxta Erasmus, nec illius vi-
 detur esse. Utunque auctor (quicumque
 ille

Ille fuerit) merita laude non est fraudandus.

Bostonus Buriensis, hunc librum à quibusdam inscriptum prodit, *De Gaudiis electorum, & penis damnatorum*. Balæus autem qui ex uno opere, (suo more) plura sæpè fabricat, præter librum *de tribus Habitaculis*, numerat etiam inter scripta S. Patricii, *lib. de futura electorum vita*, qui fuit ex argumento conjicere licet) pars est duntaxat prioris operis. Sed in hac re nihil defineam: Suum cuique liberum esto per me iudicium.

Eundem libellum de tribus Habitaculis, auctiorem fecit, ac suo nomine evulgavit, (uti Balæus innuit, Centur. IV. Scriptor. 20.) Godwinus Sarisburiensis Ecclesiæ Præcentor, sub Henrico III. Rege Angliæ. Hæc generatim. Cum verò Tractatus hic nunc editus sit omnino Theologicus, hoc argumenti genus Theologis excutiendum reliqui, & à notis particularibus consulto abstinui.

NOTÆ

ad Chartam

S. PATRICIO

adscriptam.

EXcerpta quædam ex hac Charta, sive (ut Balæus vult) Epistolâ de Antiquitate Avalonica,

lonica, habentur in Johannis Tinmuthensis Sanctilogio Britanniae, in vita nempe S. Patricii; necnon in exscriptoris ejus Johannis Capgravii novae Legenda Angliae, Londini typis excusae anno Dom. MDXVI. Neque plura habet Gerardus Vossius in suis Sanctorum Patrum Miscellaneis. Cæterum ipse Tinmuthensis hæsitare videtur, an S. Patricii foetus fuerit genuinus; Nam in ipso S. Patricii vitæ, paulo ante excerpta ea, mentem suam ita aperit: *Qua autem inferius digesta sunt apud Glastoniam, ex libris Monasterii illius excerpti: qua si veritatem sapiant, Lectoris arbitrio relinquo.*

Integrum quod nunc publico damus exemplar descriptum est ex Gulielmi Malmesbur. MS. lib. de Antiquitate Ecclesiae Glastoniensis, in bibliothecâ Cottonianâ, sub effigie Vespasiani. D. 22. suspectioris tamen fidei. Nam præterquàm quod Charta non habet S. Patricii stylum; Is proculdubio in Hiberniam missus est à Celestino Pontifice, non anno CCCCXXV, nec CCCCXXX, ut nonnulla illius Chartæ exemplaria habent, sed anno CCCCXXXII, post mortem nempe Palladii, quem Celestinus in Hiberniam miserat, (ut testatur Prosper Aquitanus ejus æqualis) in Consulatu Bassi & Antiochi, qui in annum æræ Christianæ CCCCXXXI incidit. Obiit autem Palladius in ea parte Britanniae quæ nunc Scotia dicitur, in itinere ab Hibernia, Romam reversurus, ante finem ejusdem anni,

anni, nempe 15 Decembris, sicut vulgò traditur, quamvis Annales Inisfallenses asserant in Hibernia cum uno anno mansisse, sed in *Britannia quievissse in Christo*. Post Palladium illuc missum fuisse S. Patricium, è Tirechano, Nennio, Probo, Mariano Scoto, Jocelino & Annualibus tam Ultoniensibus quàm Inisfallensibus, cum denso aliorum Scriptorum agmine, satis liquet. Nonnullis minùs arridet ipsa ~~æra~~ Christianæ in Charta nominatio, ut quæ S. Patricii ævo, in usum non venit.

Recentiorem præterea ætatem olere videntur illa merè Anglo-Saxonica nomina in Charta adscripta quibusdam è XII illis fratribus, Phagani & Diruviani discipulorum successoribus appellatis, quos B. Patricius in Insula de *Insf-wurin* sive Glastoniâ, eremiticam ducentes vitam reperisse dicitur. Sex eorum insculpta gerit Pyramidum procerior, prope Ecclesiam Glastoniensem, à Guilielmo Malmesburienfi, in libro de Glastoniensis Ecclesiæ Antiquitate, descriptarum. De tempore verò adventus Anglo-Saxonum (tunc Ethnicorum) in Britanniam, non alium producarn testem quàm ipsum Malmesburiensem, qui in libro I. de Regum Anglorum gestis, (Bedam venerabilem secutus) disertè tradit eos in Britanniam venisse anno Dom. CCCCLXIX. qui idem fuit annus quo auctor Additionum ad librum ejus de cœnobii Glastoniensis Antiquitate, B. Patricium à jam

dictis fratribus Abbatem designatum Glastoniensem alserit. Neque desunt qui errore crassiore Abbatem factum volunt anno **CCCCXXXIII**. Sic enim ejusdem coenobii Monachus qui vixit an. **MCCLIX**. *Ab Incarnatione Domini usque ad adventum S. Patricii Hiberniensis Apostoli in Glastoniam, CCCCXXXIII. anni. Hic fratres in diebus illis in diversis locis habitantes congregavit, & secundum regulam sanctam communiter vivere instruxit. Et postea ipsi fratres prae dictum Sanctum unanimiter elegerunt, & primum Abbatem illius loci constituerunt.*

Atqui ut in hoc non audiendi sunt Monachi Glastonienles, ita nec in loco mortis & sepulturae S. Patricii, cum mortuum eum & sepultum Glastoniae contendant. Consentiens enim est Biographorum omnium Hibernicorum sententia S. Patricium nostrum ab anno **CCCCXXXII**, quo in Hiberniam (uti diximus) venit, in mense Hibernica totum pene aetatis reliquum, ad extremum usque spiritum, juxta votum, translegisse. Bis quidem interim in Britanniam, Evangelicae praedicationis causa, profectus est, ex Hibernia primum, deinde alia vice in reditu a Roma; In primo reditu versus Hiberniam, ad Insulas maris convertendas divertens, in Mannia aliisque Insulis, Evangelii semina sparsit. Ex Anglis porro, Jocelinus de quo supra, cap. 191. de posterioribus S. Patricii annis **XXXII**, (vel **XXX**, potius) loquens, quando nempe grandaeus fuit, integris tamen corporis & mentis sensibus *Contemplativa* (inquit)

(inquit) *vita dulcedini intendens potissimum in Saballo, (coenobio nempe ubi postea obiit, licet Duni sepultus) vel monasterio Ardmachie constituto, commorari consuevit, nec de facili de his solebat egredi locis, nisiurgens necessitas compelleret. Semel tamen singulis annis Concilium celebravit, ut ad regulam deduceret, quæ correctione egere cognoverat. Sic liber impressus: Noster verò MS. ut lima correctionis à subditorum cordibus, rubiginem ignorantia eliminaret. Quomodo porro & ubi ætatis reliquum transigerit S. Patricius post missionem in Hiberniam, vid. carmen Fiecho Slebtienfi tributum, necnon Chronica Florentii Wigorniensis, Sigeberti & Antonini. De loco verò sepulturæ, Johannes Tinmuthensis in vita S. Patricii, licet secundum opinionem modernorum S. Patricium in Glastonia perhibeat, juxta suam tamen sententiam, in civitate Dunensi sepultum fatetur. Neque hæc occasione omittendus est Guilielmus ipse Malmesburiensis, qui in libro II, de gestis Pontificum Anglorum de Glastonia loquens; *Facet ibi*, inquit ille *Patricius*: sed causè addit, *si credere dignum, &c.**

Hic porro notandum duos fuisse alios in Hibernia Patricios, magno nostro Patricio vivente, *Sen-Patricium* nempe, sive senem Patricium, cum S. Patricio (cujus domesticus fuerat) à scriptoribus nonnullis confusum, quem Glastonia obiisse terunt anno CCCCLVIII, & alium juniorem S. Patricii nepotem, qui post decessum patris, ait jam di-

dictus Jocelinus, *Britanniam remeans, in fata*
decessit, & in Ecclesia Glastonensi sepultus est ho-
norificè. His addemus alium etiam Patrici-
 um, licet longè posterioris ævi, Abbatem
 (uti habet Colganus) Armachanum, qui
 claruisse dicitur anno Dom. DCCC L, &
 relictâ patriâ suâ, Glastoniæ ob ille, ipso
 die S. Bartholomæi Apostoli. De hoc Pa-
 tricio, consule Ranulphi Higdeni Polychron.
 lib. 5. cap. 4. Henrici Knightoni Chron. lib. 2.
 Historiam Jorvallensem Johanni Bromatono
 adscriptam, ad annum 1185. & Indiculum
 Reliquiarum cœnobii Glastoniensis, in Biblio-
 theca Cottoniana, Henrici III. Regis tempo-
 ribus descriptum, ubi festum S. Patricii Hiber-
 nensium Apostoli, (primum dicti Abbatis Glastoni-
 ensis) agi dicitur VII. Kalendas Septembris,
 die nempe proximo post festum S. Bartho-
 lomæi, cum Patricii nostri dies anniversarius
 ad XVII Martii referatur. A tot Patriciis ex
 Hibernia Glastoniam concedentibus, ibique
 sepultis, ansam arripuerunt Monachi nonnul-
 li Glastonientes, ex Antiquitatis, ut videtur,
 vel affectatione vel inscitia, acta nonnulla uni-
 us vel alterius eorum, ad S. Patricium temerè
 transferendi. Hinc D. Rothæus, licet in suis
 Hiberniæ Analectis, (Balæum securus) inter
 S. Patricii opera, Epistolas numeret, *De Anti-*
quitate Avalonica, & ad Avalonicos incolæ,
 hanc tamen addit notam marginalem: *Qui-*
dam putant postrema hæc, (Epistolas innuit) non
primo nostro Apostolo, sed alteri Patricio ejusdem
nepoti,

nepoti, vel ceteriori aquivoco convenire. Et speciatim de hac Epistola loquens; De cujus (inquit ille) Epistola fide, erit alibi fortasse dicendi locus. Epistolæ hujus sive Chartæ, is eam dumtaxat particulam vidit, quam ediderat Capgravius in Legendâ suâ. An aliquid verò, de fide ejusdem, postea scripserit, me latet.

Notandum hæc *Chartam & Epistolam* verba esse, ab inclinato Romanorum Imperio, pro eodem sæpe usurpata, ut ex Marculfo, veterumque formulis, ostendit, in Glossario suo, Spelmannus noster, in voce, Epistola:

Ad hanc Chartam verò ut redeamus: Negari certè non potest multa post S. *Patricii* obitum fluxisse secula, in quibus de ea, altum fuit, apud Scriptores, silentiū. Constat tamen ad eò celebrè fuisse antiquitus B. *Patricii* memoriâ *Glastoniæ*, ut vetustissima illa Ecclesia B. Mariæ simul & B. *Patricii* nomen acceperit, quæ admodum ex chartis Baldredi, Inæ & Ealdredi satis liquet. Deniq; quid vetat concedere S. nostrum *Patricium* *Glastoniâ* aliquando accessisse, & Evangelii ad tempus ibi prædicasse? Quid hoc ad Chartâ? Qui sequetur eam esse genuinam?

Atque hæc hætenus, licet paulo prolixius quam pro instituti mei ratione, occasione Epistolæ hujus sive Chartæ S. *Patricii* nomine nobilitatæ congesti, studio ingenuo & sincero, veritatē ab injuriâ vindicandi; quorum plurima, è Britannicarum Ecclesiarum Antiquitatibus, à D. Jacobo Usserio nuper Archiepiscopo Armachano editis anno MDCXXXIX,
me

me hausſe libens agnoſco. Variantes Lectiones, ex aliis exemplaribus MSS. ad marginem Chartæ ſunt appoſitæ. Ad notas noſtras in lib. de Abuſionibus Seculi, ſive (ut alii appellant) de XII. Abuſionum gradibus, jam progredimur, quæ hoc penſum claudunt.

NOTÆ

*ad lib. de Abuſionibus
Seculi.*

HOC Opusculum de Abuſionibus Seculi, à viris nonnullis doctis S. Patricio adſcribitur, à quibusdam etiam S. Cypriano, & ab aliis S. Auguſtino. Cæterum ſcripturæ in eo citatæ, ex verſione D. Hieronymi ſatis arguunt, ſicuti obſervat Jacobus Pamelius (è cujus editione correctiſſima operum S. Cypriani ipſum libellum me tranſcripſiſſe fateor) neq; S. Cypriani eſſe, neq; S. Auguſtini. Idcirco nos itidem pariratione dicamus, neque S. Patricii eſſe, quamvis inter ejus etiam ſcripta ſeratur. Præterea non habet ſtylum S. Patricii, ut facile apparebit ſtylum componenti cum illo Confeſſionis ejus, & Epiſtolæ ad Coroticum. Conjicit Pamelius aut Ebrardi cujus ſpiam eſſe aut Johannis Clymaci, qui *ſimilis* (inquit ille) *titulo*, de gradibus XXX, libellum edidit. Ebrardi illius

lius scriptum non vidi, ita ut de eo quid dicam nescio. Sed Climaci non esse, liber ejus Coloniae editus anno MDCI, (post Pamelii obitum) cui *Scala Paradisi* nomen fecit, satis arguit. Utcunque, admonet me titulus hujus nostrae editionis, ut locum aliquem ei darem inter opuscula S. Patricio adscripta. In qua re, vestigia secutus sum doctorum eorum virorum qui sanctorum Patrum opera ediderunt.

Verumenimverò, cum excerpta quaedam ex hoc libello, ab Auctoribus admodum antiquis, sicut supra in Praefatione notavimus, licet tacito libelli titulo, S. Patricio adscribantur, non possum non suspicari eundem esse cum Proverbiorum eo libello, quem *adificatione plurimâ plenum* Jocelinus Furnessensis (cap. 185.) S. Patricium Hibernicè scripsisse asserit, & quem fortassè Hibernus al quis, post obitum Patricii, in linguam Latinam convertit. Hic etenim in Proverbiis & Sententiis appositis, *Seculi Abusiones* apperuntur. Hoc si verum, stylus & scripturae è versione S. Hieronymi citatae nihil obstant quo minùs liber ille partus sit ingenii Patriciani, licet ab alio translatus. Utcunque, nihil asseveranter affirmabo, quin potius rem totam in medio relinquam. Atque haec de operibus S. Patricio adscriptis & jam editis, dicta sufficiant.

Corollarium.

Corollarium.

Historici tam Britannici quam Hibernici in hoc conveniunt S. Patricium in Britannia fuisse natum. De loco tamen variant, dum alii natale ejus solum in *Valle Rosina*, apud Wallos, ponunt, ubi postea constituta est Sedes Menevensis, alii, in *Tabernia*, quæ regiuncula est Britannica, nunc pars Scotiæ; non procul (uti supra diximus) a castro Dun-Britannico. Huncque fuisse natalitatis ejus locum (ut de Probi, Florentii Wigorniensis, Jocelini & aliorum Testimoniis hic taceamus) designare videtur ipse Patricius, in Confessione sua jam edita. *Ætatis* anno XVI, hoc est, anno Christi CCCLXXXVIII, a piratis in Hiberniam, Nello *Nigialash* regnante, captivus ductus est, ubi Milchonis reguli porcos pascens, juxta montem *Mis*, in ea parte Ultoniæ quæ olim vulgò *Dalaraida* (Probo, *Cruithenorum regio*) dicebatur, sex annos transegit. Inde demum liberatus, in patriam reversus est. Atqui ærumnarum ejus hic non erat finis: nam post biennium, vel circiter, secundam pertulit captivitatem in Hibernia, licet non diuturna fuerit, sexaginta enim diebus tantum duravit. In patriam

triam denuò reversus, iter Romam usque suscepit, sed in via, apud S. Martinum Episcopum Turonensem celeberrimum, avunculum suum aliquandiu commoratus, ab eo in sacris scripturis institutus, Presbyter ordinatus est. Inde Romam profectus, ibi etiam in sacrarum scripturarum lectione, ac in devotæ vitæ exercitiis, & studiis assiduus, in Ecclesia Lateranensi Canonicus regularis vixit, quemadmodum in Officio Canonorum ejusdem Ecclesiæ Venetiis impresso MDLXXXVI, legimus. Partim Romæ, partim in Insulis mediterraneis & locis vicinis XXX annos transegit. Tunc verò mortuo Palladio, quem paulò antè Celestinus Pontifex, licet irritò ferè successu, in Hiberniam miserat, ad fidem Christianam ibi propagandam, Episcopus consecratus, in hoc tanto negotio, de conversione Hiberniæ ad veritatem Evangelicam, designatus est successor, anno Christi CCCCXXXII; ubi tam prædicando & consulendo, quam vitæ exemplo, innumeros, & inter eos Regulorum & procerum ingentem numerum, ab idolorum cultu, ad Christianam religionem convertit.

Universâ Insulâ his zeli & pietatis officiis læpius peragrata, sedem suam tandem, anno nempe CCCCXLV, Armachæ fixit, locum (à salicibus quibus consitus fuerat, *Druim-sailec* aliquando dictum) concedente

Dairo

Dairo quodam homine divite. *Cathedram Archiepiscopalem* (inquit Jocelinus, in vit. S. Patricii, cap. 165.) *in eadem urbe collocavit, & ut Sedes illa totius Hibernia esset Primaria, Metropolis & Magistra, animo stansit.* Calvus Perrennis, qui vixit ineunte Seculo XI, *Apostolicam urbem eam vocat, & ita se reperisse alserit in Bibliothecis Scotorum.* Neque hic prætermittendum Gymnasium illud, sive *Summum studium literale*, quod, teste operis tripartiti auctore, Armachæ constituit, cujus Rector postea Gildas Albanus extitisse perhibetur. De cæteris S. Patricii Actis, quid hic potissimum adjungam, nescio, adeo

——— *Inopem me copia fecit.*

Aliqua in Præfatione, & alia passim in Notis hisce, compendio descripsi: Plura noscendi cupidus Scriptores petat, qui vitam ejus fusè explicarunt.

Mihi animus erat non ita pridem Sermonem S. Patricio, à Richardo Stanihursto attributum, quem Antwerpæ edidit anno MDLXXXVII. in vit. ejusdem Patricii lib. II, cum debita animadversione, cæteris ejus opusculis adjicere: Cæterum cum doctis satis, opinor, notum sit sortum esse ingenii ipsius Stanihursti, non Sancti nostri Patricii, consultius tandem putavi eum penitus prætermittere. Thomas Messinghamus, ad finem Florilegii sui Sanctorum Hiberniæ, eundem Sermonem recudendum curavit Lutetiæ Parisiorum

tisiorum anno MDCXXIV. cum hac tamen cautione: *Hac Staniburfus, loco citato. Virum autem ex vetustis MSS. aut libris impressis, hanc S. Patricii orationem seu sermonem desumpserit, an accommodatè, ad id quod à S. Patricio tunc dici aut predicari potuit, ipse, more suo, ingeniosè & facundè composuerit, mihi incompertum est. Unum duntaxat est ex quo colligi videtur eam aliunde desumptam, nimirum quod notis quibusdam seu virgulis marginalibus, tota hac oratio, præ reliqua narratione, apud ipsum notetur. Hoc autem an ab alio compositam arguat, an secus, prudentis Lectoris arbitrio decidendum relinquo. Sic Messinghamus. Verùm à notulis siue virgulis Marginalibus petitâ conjecturâ, nullius proculdubio est momenti. Veritas certè mutatis figmentorum coloribus ornari respu't. Quantam injuriam veritati faciunt qui supposititia pro veris, præsertim in rebus sacris, mundo obtrudunt, è doctis quis nescit? Superfunt porro, præter Epistolas quas supra exhibui, nonnullæ aliæ, ut accepi, S. Patricii Epistolæ, vel saltem fragmenta aliqua earum, quasi parvæ tabulæ è naufragio. Unicuique Epistolæ illi adscriptæ fragmentum memini me legisse in Guilielmi Thyræ Discursibus Panegyricis, de S. Patricio: sed an ex Epistola aliqua integra descriptum fuerit, vel à quo fonte is hauserit, nescio. Circumferuntur itidem quedam altæ Epistolarum ejus Analecta, quæ collata cum Confessione ejus jam edita, liquido apparent ex ea fuisse excerpta,*

cerpta. Operis tripartiti Author, de quo supra fit mentio, LIBRORUM Epistolarum ejus meminit, quibus se usum fuisse proficitur, sicuti antea in Præfatione dictum est. Aliquas ex Epistolis illis quæ nunc desiderari videntur, dabit fortasse Dies. Neque hæc prætermittendum extare etiamnàm Hymnum S. Patricio attributum, in antiquo tum Latinorum tum Hibernicorum Hymnorum codice, literis Hibernicis descripto, ad conventum fratrum Minorum de observantia Donegalliæ olim pertinente, qui ita definit; *Domini est Salus, Domini est Salus. Salus tua Domine sit semper nobiscum.* Reliqua pars ejusdem linguæ Hibernicæ conscripta est, à cujus peritiâ me longè abesse profiteor; ideoque Hymni illius editio ab alio quopiam est expectanda. Sed de Scriptis ejus satis.

Sanctum Patricium constituisse ut Psalmi antiphonatim cantarentur à choro ad chorum, tradit è Chronico Anonymi cujusdam Monachi cœnobii Malmesburien- sis, Johannes Lelandus, Tomo I. Collectaneorum suorum, pag. 373. Liber MS. habetur in nobili Bibliotheca Bodleiana, quæ & publica Academiæ Oxoniensis. S. Ambrosium Episcopum Mediolanensem ritum hunc *Antiphonas in Ecclesia canendi, primum ad Latinos transtulisse à Græcis*, asserit Sigebertus, ad annum 387.

Hoc penso sic absoluto , mihi proposi-
tum est , Deo volente , proximo loco ,
Rerum Hibernicarum Annales , régnante
Henrico Septimo , quibus ultimam manum
nuper imposui , publici juris facere.

Notarum & Corollarii

FINIS.

L

Hymnus

Hymnus Alphabeticus

SECUNDINO EPISCOPO

S. PATRICII & Darerca sorore

Nepoti adscriptus, in laudem

S. PATRICII

rum viventis.

Audite omnes amantes Deum sancta merita
viri in Christo beati, Patricii Episcopi:
quomodo bonum ob actum simulatur Angelis,
perfectamque propter vitam aequatur Apostolis.

Beata Christo custodis mandata in omnibus:
cujus opera resurgent clara inter homines,
sanctumque cuius sequantur exemplum mirificum,
unde & in caelis patrem magnificant Dominum.

^a Al. MS. habet,
et inferni porta
adversus eum
non praevalent.
Constans in Dei timore, & fide immobilis,
super quem edificatur ut Petrum Ecclesia,
cujusque Apostolatum à Deo, sortitus est;
^a in cuius portâ, adversus inferni non praevalent.

Dominus

Dominus illum elegit ut doceret barbaras
nationes, ut piscaret per doctrina retia,
ut de seculo credentes traheret ad gratiam,
Dominumque sequerentur sedem ad aetheream.

Electa Christi talenta vendit Evangelica,
qua Hibernas inter gentes cum usura exigit,
^b navigii huius laboris, tum opera pretium, ^b leg. navati.
cum Christo regni caelestis possessorus gaudium.

Fidelis Dei minister insignisque nuntius,
Apostolicum exemplum formamque praebeat bonis:
qui tam verbis quam factis plebi praedicat Dominum:
ut quem dictis non convertit, actum provocet bono.

Gloriam habet cum Christo, honorem in seculo,
qui ab omnibus ut Dei veneratur Angelus:
quem Deus misit ut Paulum ad gentes Apostolum,
ut hominibus ducatum praeberet regno Dei.

Humilis Dei ob metum spiritu & corpore,
super quem, bonum ob actum requiescit Dominus,
cujusque sua in carne Christi portat stigmata,
in cuius sola ^c sustentans gloriatur in cruce. ^c forte susten-
tatus gloria-
tur cruce.

Impiger credentes pascit dapibus caelestibus;
ne qui ^d ridentur cum Christo in via deficiant;
quibus erogat ut panes verba Evangelica,
cujus multiplicentur ut manna in manibus. ^d al. MS. vi-
dentur,

K Astam qui custodit carnē, ob amorē Domini,
quam carnē templū paravit sanctoq; Spiritui,
à quo constanter cum mundis possidetur actibus:
quam ut hostiam placentem vivam offert Domino.

Lumenq; mundi accensum ingens Evangelicum
in candelabro levatum toti fulgens seculo.
Civitas Regis munita supra montem posita,
Copia in qua est multa quam Deus possidet.

Maximus namq; in regno celorum vocabitur,
qui quod verbis docet sacris, factis adimplet
bono præcedit exemplo, formamque fidelium (bonis
mundoque in corde habet ad Deum fiduciam.

Nomen Domini audenter annunciat gentibus,
quibus lavacri salutis aeternam dat gratiam,
pro quarum orat delictis, ad Deum quotidie,
pro quibus ut Deo dignas immolatque hostias.

al. MS. ful-
mine.

Omnem pro divina lege mundi spernit gloriā,
qui cuncta ad ejus mensurā estimat quisquilia,
nec ingruenti movetur mundi hujus e flumine,
sed in adversis latatur, cum pro Christo patitur.

Pastor bonus ac fidelis gregis Evangelici,
quem Deus Dei elegit custodire populum:
Suamque pascere plebem divinis dogmatibus,
pro qua ad Christi exemplū suam tradidit animam.

Quem

Quem pro meritis Salvator provexit Pontificē,
ut in cœlesti moneret clericos militiā,
Cœlestem quibus annonam erogat cum vestibus,
qua in divinis impletur sacrisque affatibus.

Regis nuntius invitans credentes ad nuptias,
qui ornatur vestimento nuptiali indutus,
qui cœleste haurit vinum in vasis cœlestibus,
propinansque Dei plebem spiritali poculo.

Sacrum invenit thesaurum sacro in volumine,
Salvatorisque in carne Deitatem previdit,
quem thesaurum emit sanctis perfectisque meritis,
Israel vocatur hujus anima videns Deum.

Testis Domini fidelis in lege catholica,
cujus verba sunt divinis condita oraculis,
ne humana putreant carnes escaque à vermibus,
sed cœlesti salientur sapore ad vittimam.

Gal. MS. satiantur.

Vernus cultor & insignis agri Evangelici
cujus semina videntur Christi Evangelia,
qua divino serit ore in aures prudentium,
quorumque corda ac mentes sancto arat spiritu.

* **X**P S illum sibi elegit in terris vicarium
qui de gemino capis vos liberat servitio.
Plerisque de servitute quos redemit hominum
innumeros de stabuli absolvit domino.

* Christus.

Gal. MS. Zabuli absolvit.

YMnos cum Apocalypsi, Psalmosq; cantat Ecce,
quosque ad edificandum Dei tractat populum,
quam legem in Trinitate sacri credit nominis
Tribusque personis unam docetque substantiam.

Zona Domini praeinctus diebus ac noctibus
sine intermissione Deam orat Dominum,
cujus ingentis laboris percepturus premium,
cum Apostolis regnabit sanctis super Israel.

Notæ ad Hymnum

Secundino Episcopo adscriptum,
in laudem S. PATRICII
avunculi sui.

Descriptus est Hymnus ille alphabeticus,
ex antiquo codice M S. Hymnorum,
olim ad Conventum ordinis Minorum de
observantia Donagalliae pertinente, nunc in
Bibliotheca instructissima Usseriana asser-
vato.

De Secundino (al. Sechnallo) Episcopo,
qui hunc Hymnum composuisse dicitur, vi-
vente S. Patricio, ita in ejusdem Hymni Ar-
gumento legimus. *Sechnall filius Restituti de
Longobardis & Darerca sororis S. Patricii fecit
hunc Hymnum. Et Secundinus Romanum no-
men*

men ejus, *Sechnall Hibernicum*. *Locus, Domnach-Sechnall*. (Jocelino, *Domnach-seachlain*) hodie vulgò contractè *Donsaghlin* in Midia, ubi ille præsuit Episcopus, mortem obiit & sepultus est anno 448. *Domnach* autem i. *Dominica* Ecclesiam sive ædem sacram sonat.

Est & aliud hujus Hymni exemplar, è quo licet manu recentiori exarato, variantes aliquas Lectiones ad marginem apponere visum fuit.

INDEX

Rerum in Notis & Corollario *memoratarum*

A.

Albus Episcopus
quando florue-
rit, Pag. 106.

Armacha Metropo-
lis, 142.

Armachanum Gym-
nasium, ibid.

Authoris Catalogi de
tribus Ordinibus
Sanctorum Hiber-
niæ Errores aliquot
ostenduntur. 124.

Auxilius Episcopus
venit in Hiberniam
122. interest Sy-
nodo S. Patricio
celebrata, 127. mo-
ritur, 123.

B

Benignus fit Suc-
cessor S. Patricii
in sede Armacha-
na, ipso Patricio
vivente, 112.

C.

CAnones nonnulli
ex antiquis codi-
cibus MSS. inte-
gritati suæ restituti.
118, 121, 123.

Cataldus Episcopus
quando vixerit, 105.
Charta, pro Epistola,
137.

Clericorum tonsura,
pag. 123; cum 43.
Cruithnei,

INDEX.

Cnutbnei, al. *Cnutbnei*,
113, 114.

D.

D Eclanus Episcopus quando clau-
ruerit, 106.
Dierum nomina Hi-
bernica unde dicta,
98. 99. 101.

E.

E Gberti Archiepiscopi Eboracensis
Elogium 125. Ejus
Scripta, 118. 119.
Episcopus principis
nomine designatus,
119. 120. De Abba-
te ita etiam dicto,
vid. pag. 121.
Excommunicationis
lex modi, 126.

G.

Glastonienſes Monachi contem-
dunt S. Patricium
primū extitisse Ab-
batem Glastonien-
ſem, Chartæ, quæ
ejus nomen præfert,

ſuiſſe authorem, ac
Glaſtoniæ tandem
obiſſe & ſepulchrum,
132. 133. 134.

Godwinus Præcentor
Sariſburienſis librū
S. Patricii de tribus
Habiraculis auctio-
rem feciſſe, & ſuo
nomine evulgāſſe
dicitur, 131.

H.

Hibernia dicta *Hi-*
berione, 97. *Scot-*
ia, & *Scotia major*,
102, 103. *Hiberia*,
114. 115. 116. ubi
tamen ostenditur
Scriptores nonnul-
los, regionis ho-
nym a deceptos
quardam ad Hilpa-
niam, (quæ & Hi-
beria olim dicta)
pertinentia, ad Hi-
berniā temerè tran-
ſuſiſſe. Hibernia
ſita in *Ultimis* &
Extremis Terra, 112
quando ad fidem
Chriſti

INDEX.

Christi conversa.

105. 106. 107.

Hibernorum Ethnorum Idola, 98.

99. 101. 108. & ritus, pag. 124.

cum 44.

I.

Iarus Episcopus quando claruerit, 106.

Iserninus Episcopus venit in Hiberniam, 122. præsens adest Synodo, 127. moritur, 123.

Jubilæi Leges, 118.

K.

Kiaranus Episcopus Saigerensis quando floruerit, 106.

M.

Monachorum veterum Hibernicorum stricta disciplina, 117. cum pag. 35. &c. eorum diversæ Regulæ, 117.

Monachus vagus excommunicandus, 126.

N.

Neophytus quid, 111.

P.

Parochia, pro Diocesi, 125.

Palladius Episcopus in Hiberniam missus, Evangelium ibi prædicat, sed admodum brevi tempore, & irritò penè successu, 107. moritur in Britannia. 132. 133.

S. Patricii patria, 97. 140. pater, pag. 113. cum 1. nomen primum, *Succat*, 96. 97. nomen secundum, *Patricius*, ibid. Servitutes, 140. cum 1. & 8. Episcopus & Legationis Hibernicæ susceptio 141. Is Cathedram Armachæ collocat, 141. 142. Gymnasium

INDEX.

- sum ibi instituit,
 ibid. Concilium
 quotannis celebrat,
 128. Ritum Psal-
 mos antiphonatum
 canendi, in Hiber-
 nia primus institu-
 isse dicitur. 144.
 Opuscula illi adscrip-
 ta, viz. Confessio,
 94. Epistola ad Co-
 roticum. 110. Ca-
 nones & Synodi,
 116. 119. 122. 127.
 Proverbia, 129. 139.
 lib. de tribus Habi-
 raculis, 130. Char-
 ta, 131. lib. de Abu-
 sionibus Seculi. 138
 Sermones 123. 142.
 143. lib. Epistola-
 rum, 144. Hymnus,
 ib. Testamentū, 109
 Moritur, 108. Locus
 sepulturae, 108,
 109. 134. 135. ejus
 Elogium, 96. 140.
 &c.
 Patricii alii, 135. 136.
 Picti tam Albanenses
 quam Hibernici
 unde dicti, 114.
 Presbyter advena non
 permittendus sine
 permissione Episco-
 pi loci, 124. 125.

 S.
 Secundinus al. Sechi-
 nallus S. Patricii
 è sorore nepos, cu-
 jus loci Episcopus,
 pag. 151.
 Hymnus illi adscrip-
 tus in laudem S. Pa-
 tricii, ibid. moritur,
 ibid.

 T.
 T. Anarus & Tara-
 mis, i. Jupiter,
 99.
 Thorus fratris defun-
 cti non ascenden-
 dus, pag. 118. cum
 37.

 V.
 V. Altro quid. pag.
 117. cum 35.

FINIS.

Addenda & emendanda,

P Ag. 14. lin. 22. 23. leg. ordinarentur. p. 35. l. 22. post
[Domini] adde, & reliqua, quo voto vivitur, situs loco-
rum contrahat, si superabundantia, in omnibus devitetur in
vita, quia in frigore & nuditate, in fame, &c. p. 101. l. 9. 10.
leg. Gubernatorem p. 115. l. 14. post [Rege] adde, Hiber-
norum ope, exturbando; &c. p. 128. l. 13. post. [Patricius,]
adde, S. Albens Sanctusque Declanus, &c. p. 143. l. 15. 16.
leg. petita conjectura nullius &c.

Patricius, nomine quo ad sacrum
fontem donatus est, Succat dictus, ortu Br
tannus, in oppido Nemthur, hodie Kirkpatrick
dicto, inter fretum Dunbrittona et urbem Gl
cuensem sito, natus est anno circiter 371. Pa
rentes habuit Calphurnium diaconum & Ce
cessam. Missis pueritiae et juventutis annis,
de quibus non pauca fabulantur vitae eju
Scriptores, anno 432, a Germano Antissiodo
rensi Romam missus est; ibique ab ipso
ut volunt, Coelestino Hibernorum aposto
lus & archiepiscopus constitutus. In patri
am redux, ad Hiberniam convertendam se
accinxit, atque omnes fere insula regulos
ad fidem Christi converfos sacro baptisma
lustravit. Anno 447 in Britanniam transp
tauit, et conquisitis sibi undique cooperariis
in Hiberniam rediit. Religionem Christianam

gè lateque propagavit, ecclesias condidit,
sedes episcopales instituit, synodos celebra-
vit, miracula patravit. Dierum, laborum,
et gloria satur, tandem obiit, anno 493,
die 17 Martii, ætatis sue 122. Ecclesias 365
condidisse, totidemque episcopos cum tribus
presbyterorum millibus ordinasse, 60 mor-
tuos suscitasse, et duodecim hominum mil-
lia baptizasse dicitur. Verùm de S. Patricio
ipsiusque rebus gestis, post Probum et Fosseli-
um, fusè agit Rev. Armachan. de Brit. Eccl.
Primord. c. 17. Cave Script. Eccl. Hist. I. 331.

Ejusdem de Confess. et Epist. ad Corot.
censura.

Bina hæc opuscula rudi admodum ac semi-
barbaro ^{style} conscripta sunt, antiquæ ^{manus} Verfi-
onem enim Italicam ubique exhibent.

J. Stock. T.C.D.

[Faint handwritten notes]